

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**FARKLI LİSELERE DEVAM EDEN ERGENLERİN FACEBOOK
BAĞLANMA STRATEJİLERİ VE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdullah Ensar UZUN

Psikoloji Ana Bilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

Nisan, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**FARKLI LİSELERE DEVAM EDEN ERGENLERİN FACEBOOK
BAĞLANMA STRATEJİLERİ VE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdullah Ensar UZUN
(Y1312.270055)

Psikoloji Ana Bilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Nisan, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Psikoloji Ana Bilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.270055 numaralı öğrencisi Abdullah Ensar UZUN'un "FARKLI LİSELERE DEVAM EDEN ERGENLERİN, FACEBOOK BAĞLANMA STRATEJİLERİ VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 17.03.2016 tarih ve 2016/06 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *ayb.ici.jüri* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :13/04/2016

- 1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ
- 2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Şahide Güliz KOLBURAN
- 3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Gül ÇÖRÜŞ

[Handwritten signatures of Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ, Yrd. Doç. Dr. Şahide Güliz KOLBURAN, and Yrd. Doç. Dr. Gül ÇÖRÜŞ]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (.../...../20.....).

Abdullah Ensar UZUN

Bu Günlere Ulaşmamda Katkısı Olan Herkese,

ÖNSÖZ

Bu araştırmada “Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi İstanbul İli Başakşehir örnekleminde ele alınmıştır.

Öncelikle tez konumunun oluşturulması aşamasından tamamlanma aşamasına kadar, her aşamada destek ve yardımlarını esirgemeyen, yardıma ihtiyaç duyduğum her anda yanımda olan, olaylara bakış açısı, mesleki ve kişisel düşünceleri ile yolumu aydınlatıp ufkumu geliştiren tez danışmanım değerli hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz’e teşekkür ediyorum.

İlkokuldan liseye kadar bugünlere gelmemi sağlayan üzerimde emeği olan kıymetli öğretmenlerime, Çukurova Üniversitesinde Lisans eğitimimde Psikolojik Danışman mesleğine sahip olmamda emeği geçen Çukurova Üniversitesindeki kıymetli hocalarıma, İstanbul Aydın Üniversitesinde Yüksek Lisans Eğitimimi başarılı biçimde tamamlamada emeği geçen İstanbul Aydın Üniversitesindeki kıymetli hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışma hayatımda ve Tez sürecini tamamlamamda bana katkı sunan, Başakşehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü mensuplarına, araştırmayı gerçekleştirdiğim okul müdürlüklerine, araştırmaya katılan öğrencilere teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans tez çalışmamı “Yeşilay Lisans Üstü Tez Araştırma Bursu” kapsamında destekleyip ödüllendiren Türkiye Yeşilay Cemiyeti ve mensuplarına teşekkür ediyorum.

Ayrıca yaptığım her çalışmada bana sonsuz güven duyan, attığım her adımda beni destekleyen ve arkamda her zaman dimdik duran anneme, babama ve abilerime, gerek akademik çalışmalarımın yürütülmesinde gerek meslek hayatımda bana destek olan, duruşu, anlayışı ve fedakârlıkları ile beni tamamlayan meslektaşım ve eşim Gülgün Uzun’a teşekkürlerimi sunuyorum.

Nisan 2016

Abdullah Ensar UZUN

Psikolojik Danışman

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvii
ÖZET.....	xix
ABSTRACT	xxi
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3.Araştırmanın Alt Amaçları.....	8
1.4.Araştırmaya İlişkin Varsayımlar	8
1.5.Araştırma İle İlgili Sınırlılıklar	9
1.6.Tanımlar.....	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1.Ergenlik Dönemi İle İlgili Kuramsal Çerçeve.....	11
2.1.1.Ergenlik dönemi hakkında	11
2.1.2.Ergenlik dönemi aşamaları.....	12
Erken Ergenlik (12-14 yaş).....	13
Orta Ergenlik (15–17 yaş).....	13
Geç ergenlik (18 yaş ve üstü).....	13
2.1.3.Ergenlik dönemi ile ilgili kuramsal açıklamalar	14
2.1.4.Ergenlik döneminde büyüme, gelişme ve bedensel gelişim.....	16
2.1.5.Ergenlikte cinsel gelişim	16
2.1.6.Ergenlikte duyguların gelişimi	17
2.1.7.Ergenlikte sosyal gelişim	18
2.1.8.Ergenlikte kişilik gelişimi	19
2.1.9.Ergenlikte zihinsel gelişme	22
2.2.Sosyal Medya, Facebook ve Bağlanma Stratejileri İle İlgili Kuramsal Çerçeve	24
2.2.1.Sosyal medya nedir?	24
2.2.2.Sosyal medyanın temel özellikleri	25
2.2.3.Sosyal medyada iletişim.....	25
2.2.4.Alan yazında sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmalar	26

2.2.5. Facebook nedir?	29
2.2.6. Alan yazında facebook ile ilgili yapılan çalışmalar	32
2.2.7. Bağlanma nedir?	38
2.2.8. Bağlanma stratejileri nedir?	39
2.3. Erteleme İle İlgili Kuramsal Çerçeve	40
2.3.1. Ertelemenin tanımları ve türleri	40
2.3.1.1. Erteleme kavramının tarihsel kökenleri	40
2.3.1.2. Erteleme davranışının tanımı	41
2.3.1.3. Erteleme davranışının nedenleri	42
2.3.1.4. Erteleme davranışının boyutları	45
2.3.1.5. Erteleme döngüsü	47
2.3.1.6. Erteleme davranışının sonuçları	49
2.3.2. Ertelemeyi açıklayan yaklaşımlar	50
2.3.2.1. Psikoanalitik yaklaşımlar	50
2.3.2.2. Psikodinamik yaklaşım	51
2.3.2.3. Davranışçı yaklaşımlar	52
2.3.2.4. Bilişsel yaklaşım	52
2.3.2.5. Bilişsel davranışçı yaklaşım	54
2.3.2.6. Biyolojik yaklaşım	56
2.3.2.7. Varoluşçu yaklaşım	56
2.3.2.8. Gestalt yaklaşımı	57
2.3.3. Akademik erteleme	57
2.3.3.1. Akademik erteleme davranışı nedenleri	59
2.3.3.2. Akademik erteleme davranışının yaygınlığı	60
2.3.3.3. Akademik erteleme davranışının sonuçları	60
2.3.3.4. Alan yazında akademik erteleme ile ilgili yapılan araştırmalar	61
3. YÖNTEM.....	69
3.1. Araştırma Modeli	69
3.2. Evren ve Örneklem.....	69
3.2.1. Evren.....	69
3.2.2. Örneklem	70
3.3. Veri Toplama Araçları.....	70
3.3.1. Kişisel bilgi formu	70
3.3.2. Facebook bağlanma stratejileri ölçeği (Facebook Connection strategies scale-FCSS)	70

3.3.2.1.Ölçeğin teknik özellikleri	71
3.3.2.2. Ölçeğin psikometrik özellikleri.....	72
3.3.3. Akademik erteleme ölçeği.....	73
3.3.3.1.Ölçeğin teknik özellikleri	73
3.3.3.2.Ölçeğin psikometrik özellikleri.....	74
3.4. İşlem Yolu.....	74
3.5.Verilerin Analizi.....	75
4. BULGULAR VE YORUM	77
4.1. Grubun Genel Yapısına İlişkin Frekans ve Yüzdeler	77
4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular	80
4.2.1. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin facebook bağlanma stratejileri ve akademik erteleme ölçeklerinden aldıkları puanlara ilişkin bulgular	81
4.2.2. Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların bazı değişkenlere göre nasıl farklılaştığına ilişkin bulgular	81
4.2.3. Facebook bağlanma stratejileri ölçeği puanları ile akademik erteleme ölçeği puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular	91
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	93
5.1.Sonuç Tartışma.....	93
5.2. Öneriler	105
5.2.1. İleride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler	105
5.2.2. Yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler	107
KAYNAKLAR.....	109
EKLER.....	121
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu	121
Ek 2: Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği.....	123
Ek 3: Akademik Erteleme Ölçeği	124
Ek 4: Anket İzni (Başakşehir Kaymakamlığı)	125
Ek 5: Anket İzni (Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği)	126
Ek 6: Anket İzni (Akdemik Erteleme Ölçeği)	127
Ek 7: İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul Onayı.....	128
ÖZGEÇMİŞ	129

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Facebook hesabını kullanma sıklığı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	77
Çizelge 4.2: Facebook hesabını kullanma amacı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	77
Çizelge 4.3: Cinsiyet değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	78
Çizelge 4.4: Lise türü değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	78
Çizelge 4.5: Sınıf değişkeni için frekans ve yüzde değerleri.....	78
Çizelge 4.6: Algılanan akademik başarı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	79
Çizelge 4.7: Ebeveynin medeni durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	79
Çizelge 4.8: Annenin öğrenim durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	.79
Çizelge 4.9: Babanın öğrenim durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri	.80
Çizelge 4.10: Algılanan ekonomik durum değişkeni frekans ve yüzde değerleri ...	80
Çizelge 4.11: Öğrencilerin facebook bağlanma stratejileri ve akademik erteleme ölçeklerinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ..	81
Çizelge 4.12: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	81
Çizelge 4.12.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları	82
Çizelge 4.13: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook kullanma amacı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları.....	83
Çizelge 4.13.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook kullanma amacı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları	83
Çizelge 4.14: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların cinsiyet durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları	84
Çizelge 4.15: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların lise türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları	84
Çizelge 4.16: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların lise sınıf seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları	85
Çizelge 4.16.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının lise sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları	85

Çizelge 4.17: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların algılanan akademik başarı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları	86
Çizelge 4.17.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının algılanan akademik başarı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları	87
Çizelge 4.18: Akademik erteleme ölçeği puanlarının ebeveynin medeni durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları.....	87
Çizelge 4.19: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların annenin öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları	88
Çizelge 4.19.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların annenin öğrenim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları.....	88
Çizelge 4.20: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların babanın öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları	89
Çizelge 4.20.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların babanın öğrenim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları.....	90
Çizelge 4.21: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların algılanan ekonomik durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları	91
Çizelge 4.22: Facebook bağlanma stratejileri ölçeği alt boyutları puanları ile akademik erteleme ölçeği puanları arasındaki ilişkiler	91

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

- Şekil 2.1: Türkiye’de facebook kullanıcılarının cinsiyete göre dağılımı30
Şekil 2.2: Türkiye’de facebook kullanıcılarının yaşa göre dağılımı31

FARKLI LİSELERE DEVAM EDEN ERGENLERİN FACEBOOK BAĞLANMA STRATEJİLERİ İLE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri İle Akademik Erteleme Davranışları arasındaki ilişkinin Başakşehir örnekleminde incelenmesidir. Bu çalışma 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılında İstanbul İli Başakşehir İlçesinde bulunan Kayaşehir Anadolu Lisesi, Başakşehir Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi ve Celaledin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi olmak üzere toplam 3 lisede yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler 9, 10, 11 olmak üzere toplam 450 öğrencidir. 450 öğrencinin 226'sı kız 224'ü erkek öğrencidir.

Araştırmanın verileri “Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği”, “Akademik Erteleme Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmelerini yapmak amacıyla SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 15.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. Grubun genel yapısına ilişkin bulgular frekans ve yüzde değerleriyle ortaya konulmuştur. Araştırmanın birinci alt problemi olan Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Ölçeklerinde öğrencilerin ne düzeyde olduğunu belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma değerleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonraki dokuz problemde çalışmanın bağımlı değişkeni olan öğrencilerin akademik erteleme puanlarının sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlerin seçiminde dağılımların normalliği ve değişkenlerin kategori sayısı dikkate alınmıştır. Kategori sayısının iki olduğu durumlarda dağılım normalse bağımsız gruplar t testi, normal değilse mann whitney-u analizi tercih edilmiştir. Kategori sayısının en az üç olduğu durumlarda dağılım normalse ANOVA analizi tercih edilmiş ANOVA analizi sonucunun anlamlı olduğu durumlarda varyansların homojenliği denetlenmiş, tüm varyansların homojen olduğu saptanmış dolayısıyla bu durumlarda farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla scheffe analizi tercih edilmiştir. Kategori sayısının en az üç olduğu ancak dağılımın normal olmadığı durumlarda ise kruskall Wallis analizi tercih edilmiş, analiz sonucu anlamlı çıktığı durumlarda ise farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla mann whitneyu analizi kullanılmıştır. Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizin tercihinde yine dağılımların normalliği aranmış ve dağılımların normal olduğu varsayımından hareketle ($N > 30$ ise) pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir.

Örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların Facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanlarının Facebook kullanma amacı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği yine araştırma sonucunda tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde erkeklerin akademik erteleme puanları yüksek çıkmıştır. Lise türüne göre inceleme yaptığımızda anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sınıf düzeylerine göre bakıldığında 9 ile 11. Sınıf arasında 11. Sınıf lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları, yüksek algılayan öğrencilere göre daha yüksektir. Ebeveyn medeni durumu incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Annenin öğrenim durumu incelendiğinde öğrencilerin eğitim düzeyi arttıkça akademik erteleme puanları artmıştır. Babanın eğitim durumunu incelediğimizde hiç okula gitmeyenler hariç, babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik erteleme puanları artmıştır. Algılanan ekonomik durumda anlamlı farklılık bulunamamıştır. Son olarak Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeğinde başlatma sürdürme ve bilgi arama puanları yükseldikçe, öğrencilerin akademik erteleme puanlarının yükseldiği görölmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Ergenlik, Facebook Bağlanma Stratejileri, Erteleme, Akademik Erteleme Davranışı.*

INVESTIGATION OF THE ASSOCIATION BETWEEN FACEBOOK CONNECT STRATEGIES AND ACADEMIC PROCRASTINATION BEHAVIOR OF ADOLESCENTS TO ONGOING DIFFERENT HIGH SCHOOLS

ABSTRACT

The aim of this research is examination the relationship between on going different High school adolescents connection the Facebook strategies with the academic procrastination behaviors in Başakşehir sample. This study was made for three high school in 2014-2015 Academic year. These high schools are Kayaşehir Anatolian High School, Başakşehir Professional and Technical Anatolian High School, Celalettin Okten Imam Hatip Anatolian High School in İstanbul. Totaly 450 students, including 9th,10th,11th students, participate in this study.

The research data was collected by Facebook connection strategies scale, Academic procrastination scale, Personal Information Form. Statistical Package for the social sciences 15,0 was used for purpose of making statistical analysis of the data obtained of the research. Findings relating to the general structure of group's revealed with frequency and percentage value. Academic average and standart deviation were used for determining the level of students in 'Connecting Facebook strategies and Academic Procrastination scale.' The research work is dependent variable in the next nine problem is students academic procrastination score significantly differentiating according to the sociodemographic points of differentiation is made in order to determine whether the analysis in the selection of the number of normal distribution and variable of category take in into account.

If the distributions are normal independent groups prefer + test, if not analysis of the Mannwhitney -4 are preferred by where the number of category 2. Where the number of category 3, the distribution is normal analysis of ANNOVA preferred. In causes where it makes sense for the outcome of the analysis of variance ANNOVA of homogeneity is homogeneous of all audited variance identified thus in this cases in order to detect the source of different scheffe analysis preferred.

In cases where the number of categories at least three, but distribution is not normal analysis of Kruskal Wallis was preferred. In cases where the analysis result is meaningful, Mannwhitney U is used for determining the source of difference. Facebook connect strategies scale and a significant relationship between academic procrastination scale scores to determine whether the analysis was still in distribution of regular and on the assumption that if distribution is normal (N>30)analysis of Pearson Correlation was preferred.

Significant difference has been found in academic procrastination by frequency of using Facebook account of sample from the group of students' it is also found that students' academic procrastination scale score differ according to the purpose of the using Facebook. When the gender variety was examined, it is seen academic procrastination of boys were higher. When we examine according to High School Types, no meaningful difference is found. When we examine according to class level between 9th and 11th grades, meaningful difference is found for 11th grades. Student who ditect their academic achievement low, their academic procrastination scores are higher then students who detect their academic achievement is high. When marital status of parents'is examined, there is no meaningful difference found. When the education level of mother examined, the more increases the academic procrastination of students. When we examine the education level of father, except from who never goes to school, the more increases the father education level, the more increases the academic procrastination of students. No meaningful difference is found in economical status. Finally, it was observed that Facebook Connect strategies and starting search for information at a scale of higher scores of students committed information search score rises.

Keywords: *Puberty, Facebook Connect Strategies, Suspension, Acamedemic Procrastination Behavior.*

1. GİRİŞ

Ortaya çıktığı 1960'lı yıllardan bugünlere kadar internet hızlı bir değişme ve gelişme göstermiştir. Özellikle artık internet dünya genelinde tüm topluluklara ulaşmış durumdadır. İnternetin bu denli hayatımıza girmesi ile birlikte, internet konusunu farklı disiplinler incelemişlerdir. İnternetin insanlar üzerinde ortaya çıkardıkları etkiler sonucunda Psikoloji alanında bu konu ile ilgilenmeye başlamıştır. İnternet hayatımızı kolaylaştırmasının yanında maalesef hayatımıza günlük yaşamımızda ki asli işlerimizi sonraya bırakma gibi olumsuzluklarda getirmiştir (Batıgün ve Kılıç, 2011).

Teknoloji ve internet kullanımı son dönemlerde hızla artmıştır. Bu artış günlük hayatta insanların davranışlarında değişiklikler meydana getirmiştir. Örneğin insanların kendini ifade etme becerileri, inançları, tutumları, iletişim becerileri vb. gibi özelliklerinde hızlı değişim meydana gelmiştir (Ulusoy, 2008).

İnternet ilk kullanılmaya başladığı günlerden bugünlere kadar hayatımızın merkezine yerleşmiştir. Bunun sonucunda insanlarda ciddi oranda davranış değişikliklerine neden olmuştur. Özellikle internetin gereğinden fazla kullanılması sonucunda bireyler ciddi riskler ile karşı karşıya kalmıştır. Tüm bunları dikkate aldığımızda günümüzde internet kullanımı ile ilgili yapılan araştırmaların önemi son derece artmıştır (Gençer, 2011).

Yüksek Lisans Tez Çalışması kapsamında İstanbul ili Başakşehir ilçesinde orta öğretim kurumlarında eğitim gören kız ve erkek ergenlerin, yoğun internet kullanımının alt boyutu olabilecek konu olan Facebook Bağlanma Stratejileri durumlarının Akademik Erteleme Davranışına etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Aynı zamanda araştırma kapsamında, araştırmanın amaç kısmında belirtilen diğer amaçlara ulaşabilmek için fikir ve veri kaynağı olması hedeflenmiştir.

1.1.Problem

İnternet ortamında yaşanan gelişmeler sonucunda sosyal paylaşım ağları ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın kapsadığı alanın geniş olması nedeniyle kesin tanımlanması zordur.

Akar (2010) Sosyal Medya'yı insanların çevrimiçi olarak sosyal topluluklar oluşturula bilinen, insanlar arasında yüz yüze olmadan iletişimi artıran, elektronik ortamda çeşitli hedefler doğrultusunda işlerin yürütülmesini sağlayan web siteleri olarak tanımlamaktadır.

Özellikle insanların uzaktan birbirleri ile iletişim halinde olmalarını sağlayan, günlük hayatta zamanlarının nasıl geçtiği, neler yaptıklarını paylaşmalarına imkân veren sosyal ağların kullanımı gittikçe önem kazanmıştır. Bu sosyal ağlardan bir tanesi de Facebook'tur. Facebook günümüzde çokça tercih edilmekte ve insanların eski arkadaşlarını bulmaları ve yeni arkadaşlıklar kurmalarına imkan veren sosyal paylaşım ağıdır (Kobak ve Biçer, 2008).

Sosyal ağların bilinçli kullanımının yanı sıra, bilinçsiz olarak da kullanımı mevcuttur. Bireyler internet ve sosyal ağlarda en yoğun olarak çok kullanıcı ve sonu olmayan oyunlarla ve sohbet ortamlarında çok fazla vakit harcamaktadırlar. İnternet ve sosyal ağların kullanımında bireyler bu durumu ilk başlarda alışkanlık olarak görmüş, sonrasında bu alışkanlık gençler tarafından kontrol edilememiştir. Bunun sonucunda bireyler vakitlerinin önemli kısmını sosyal ağlarda harcama davranışı geliştirmişlerdir.

İnsanlar kendilerine hakim olamadıkları internet kullanımı nedeniyle sosyal, mesleki ve özel yaşamlarında sorun yaşamaya başlamışlardır. Örneğin gelişen internet sayesinde ve sosyal ağların toplumun hayatına girmesiyle zaman ve mekân fark etmeden iletişim, haberleşme, eğitim, bankacılık işlemleri gibi ihtiyaçlarımızı giderme şansına sahip olunmuştur. Fakat internet ve sosyal ağları, toplum hayatının merkezine alıp, araç olmaktan çıkarıp bir amaç haline getirme davranışı göstermeye başlamıştır. İnternet ve sosyal ağlar toplum hayatını olumsuz yönde etkileyerek bir bağımlılık haline gelebilme riskini artırdı. Günümüzde mobil cihazlarında verdiği internet desteği ile bireylerin sosyal ağlara bağlanma süreleri daha da artırmış ve bireylerin internette planladıklarından daha fazla vakit geçirmelerine yol açmıştır.

Bunun sonucunda bireyler günlük hayatta yapmaları gereken işler yerine internet ortamında vakit geçirmeye başlamışlardır.

Murray (2008), günümüz topluluklarında sosyal ağların, insanların iletişim kurma biçimini ve bilgi paylaşımını da değiştirdiğini ifade etmiştir. Kullanıcılar yolda yürürken, evdeyken, araba sürerken hatta tuvaletteyken bile mobil cihazlar sayesinde sosyal paylaşım ağlarına bağlanabilmekte ve paylaşımlarda bulunabilmektedirler. Ayrıca sosyal paylaşım ağlarının sunduğu uygulamalar ile bireylerin sosyal paylaşım ağlarında geçirdiği zaman artmış ve gittikçe de artmaktadır. Örneğin, Facebook üzerinde birçok uygulama ve oyun bulunmaktadır. Facebook'taki Farmville, Poker... Vb. gibi oyunlarla kullanıcılar Facebook üzerinde geçirdikleri zamanın çoğu kez farkında olmamaktadırlar ve bu durum sonucunda asli görevlerini aksatma gibi olumsuz durum karşımıza çıkmakta ve bu bireyin hayatının diğer alanlarını da (okul, aile, iş yaşamları) olumsuz etkilemektedir.

Sosyal ağlar arasında en çok kullanıcısı olan Facebook'un gerek çeşitli etkinlikler, iletişim ve bilgi paylaşımı, gerekse eğitim-öğretim açısından daha çok gençler ve öğrenciler tarafından kullanılması, gün geçtikçe sosyal ağların kullanım süresinin uzamasına yol açmıştır. Aşırı internet kullanımının neden olduğu birçok olumsuzluklar toplumumuzda görülmeye başlamıştır. Örneğin ergenlerin günlük yaşamda aile hayatı, sosyal hayatı ve okul hayatında çeşitli problemler yaşadıkları gözlemlenir olmuştur.

Aşırı internet kullanımı ergenlerin birçok yaşam görevlerini yerine getirebilme becerisini azaltmıştır. Özellikle ergenler okul hayatında yaygın olarak akademik erteleme problemi ile karşılaşmaktadırlar. Akademik erteleme davranışı, bireyin yapılması gereken akademik işlerini yapmayarak başka bir zaman dilimine ertelemesine bağlı olarak ortaya çıkan, yüksek düzeyde stres yaşayana kadar bu görevi yerine getirememeye şeklinde görülen davranıştır (Senecal, Koestner ve Vallerand,1995). Akademik erteleme davranışının görülmesi ile beraber okul hayatında derslerinde başarısızlıklar yaşama, okul hayatının verimli geçememesi, okuldaki görevlerini aksatma, bunun sonucunda başta aileleri, öğretmenleri ile görevlerini yerine getiremediklerinden dolayı birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmada lise eğitimine devam eden ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ile Akademik Erteleme Davranışlarının anlamlı ilişkisi var mı sorusuna

yanıt aranacaktır. Araştırmada Akademik Erteleme ile Facebook hesabını kullanma sıklığı, Facebook kullanma amacı, cinsiyet, öğrenim gördüğü lise türü, öğrenim gördüğü lise türünde kaçınıcı sınıf düzeyinde öğrenim gördüğü, akademik başarısını nasıl değerlendirdiği, anne ve babaların birliktelik durumu, anne ve babaların en son mezun olduğu okul türü ve yetiştiği ailenin sosyoekonomik durumu gibi değişkenler farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenecektir.

İstanbul ili Başakşehir ilçesinde lise eğitimine devam eden ergenlerin Facebook temelli sosyal etkileşimin bazı kalıplarını belirlemek ve hayatında önemli yer edinen sosyal medya aracı Facebook'a bağlı olarak, yapılması gereken günlük işlerini, görevlerini zamanında yapmama ve bu işi başka bir zaman dilimine erteleme durumları detaylı olarak incelenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasında öncelikle Facebook ve sosyal medya ile ilgili kuramsal bilgiler verilecek olup bu konuda alan yazına açıklayıcı bilgiler sunulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda sunulan kuramsal bilgiler ile internette aşırı zaman geçirme ile ilgilenen Psikiyatri, Psikoloji, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Sosyoloji ve bu alanla bağlantılı diğer alanlarda eğitim veren akademisyenlere ve alanda çalışan uzmanlara, bu alanda çalışmalar yapan devlet kurumlarına, sivil toplum kuruluşlarına bundan sonra yapacakları çalışmalarda yeni fikirler sunmak amaçlanmıştır.

Bu tez çalışmasında Facebook ve sosyal medya ile ilgili ülkemizde ve dünyada yapılmış olan çalışmalar ve araştırmalar hakkında bilgi verilmesi düşünülmüştür. Bu düşünce doğrultusunda alanda çalışan ilgili kişilere yeni fikirler, yeni araştırma alanları hakkında bilgiler, ülkemizdeki çalışmalarda eksik olan konular ile ilgili, alanda çalışan uzmanlara yeni fikirler kazandırmak amaçlanmıştır.

Bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygınlaşması bilgi edinme, iletişim gibi birçok yönden günlük hayatımıza katkı sağlarken çocuklar ve gençler için tehdit de oluşturmaya başlamıştır. Bilgisayar ve internet teknolojilerinin kullanımının artmasıyla birlikte çocukların ve gençlerin maruz kaldığı olumsuz durumlar çevrim-içi ortamlarda çeşitli önemler alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Canbek ve Sarioğlu, 2007). Bu çalışmada kişisel bilgi formu aracılığı ile gençlerin Facebook kullanma sıklıkları ve Facebook kullanma amaçları ortaya çıkarılarak alan yazına

yeni sayısal veriler kazandırılması ve kontrolsüz Facebook kullanımının başlangıç süreci hakkında yeni fikirler sunması amaçlanmıştır. Aynı zamanda sunulan fikirler ışığında araştırmanın yapıldığı Başakşehir ilçesinde risk grubunu oluşturan gençlerin tespit edilmesi ve bu konuda önlem alınması konusunda da alan yazına yeni sayısal veriler sunmak amaçlanmıştır.

İnsanların ve özellikle gençlerin internet kullanmaları hayatın birçok alanında büyük kolaylıklar sağlar. Fakat internetin getirdiği faydaların yanında maalesef birçok zararlar da karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

- ✚ Teknik açıdan ortaya çıkan olumsuzluklar,
- ✚ İnternet kurallarına uygun olmayan içeriklerin çevrimiçi olarak kullanılması,
- ✚ Çevrim içi ortamlarda bireylerin kendilerine ya da ailelerine ait bazı e-pota adresi, telefon numarası, kimlik numarası gibi özel bilgilerin başka kişilerin eline geçmesi ve bunların kötüye kullanılması,
- ✚ İnternet üzerinden ailelerinin haberi olmadan kontrolsüz kredi kartı kullanma,
- ✚ Kendilerinden yaşça küçük ya da büyük, iyi niyetli olamayan kişiler ile sohbet etme,

Gibi riskler, bilgisayar ve internet kullanımı sırasında başlarına sorun açabilecek durumlardan yalnızca bir kaçıdır (Canbek ve Sarioğlu, 2007). Tez çalışmasında gençlerin Facebook'u nasıl kullandıklarına dair veriler ortaya konularak yukarıdaki risk durumlarından gençlerin uzak tutabilmek için olası önleyici çalışmalara ışık tutmak amaçlanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler ışığında Facebook'un zararlı kullanımını azaltmak için, eğitim planlanması, önleyici çalışmaların yapılması, güvenli sosyal medya kullanımı ile ilgili materyaller düzenlenmesi ve sunulması konusunda, önleyici çalışmaların yapılacağı gençlerin genel Facebook kullanma durumları tespiti noktasında alanda çalışan uzmanlara fikir vermek amaçlanmıştır.

Bu tez çalışmasında Facebook kullanım oranları hakkında yeni sayısal verilere ulaşılması amaçlanmıştır. Bu veriler ışığında araştırmanın yapıldığı Başakşehir ilçesindeki okullarda öğrenim gören ergenlerin Facebook kullanım durumları konusunda ailelere bilinçlendirme çalışmaları yapılması hususunda planlamalar yapılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda İstanbul ve Türkiye geneline ileride Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeği kullanılarak Başakşehir ile

sınırlı olan çalışma ülkemizdeki tüm ailelere yönelik olarak uygulanabilirliğine imkân sağlanması düşünülmüştür.

Tez çalışmasında Facebook Bağlanma Stratejilerinin seçilmesinin temel amacı teknoloji kullanımı ile ilgili alanında ülkemizde yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Bu sorun dikkate alınarak ülkemizde teknoloji kullanımı araştırma alanına yeni veriler kazandırılması amaçlanmıştır.

Aşırı internet kullanımı ile ilgili konuları çoğu kişi ve kuruluşlar henüz problem olarak bile görmemektedir. Fakat ülkemizde son yıllarda artan internet kullanımının ne boyutlara ulaştığı kuramsal çerçevedeki ilgili yapılan araştırmalarda paylaşılabilecektir. İnternetin artık hayatımızı ne düzeyde etkilediği konusunda yeni veriler aktarılacaktır. Bu veriler ışığında yaklaşık 10 yıl önce kimsenin adını bile bilmediği Facebook'un artık toplumun hayatındaki yeri konusunda sayısal veriler ışığında topluma ve alanda çalışan uzmanlara fikir vermek amaçlanmıştır. Özellikle Facebook'un çok kısa zamanda artık toplumun hayatındaki en mahrem konuları bile paylaşıldığı yer haline gelmesi ve bundan sonraki olası toplumsal tehditler, bu konuyu tehlike olarak görmeyen kişileri tez çalışmasındaki yeni veri ve bilgiler ile bilinçlendirmek amaçlanmıştır.

“Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği” 2014 yılında Türkçeye uyarlanmış olup henüz ülkemizde yeni bir ölçektir. Ölçeğin içeriği Facebook kullanımı ile ilgili gençleri Facebook'a bağlayan kullanım durumlarını ortaya koymaktadır. Araştırmada bu ölçek aracılığı ile elde edilen verilerin olası kontrolsüz Facebook kullanımını engelleyici, önleyici çalışmalarda kullanılabileceği düşünülmüştür.

Tez çalışmasında kullanılan ölçek aynı zamanda gençlerin neden ve nasıl Facebook'a bağlandığı hakkında veriler ortaya koymaktadır. Gençlerin bağlanma nedenlerinin tespiti ile Facebook bağlanmasını engellemeye yönelik psikoeğitim grupları oluşturularak önleyici çalışmaların düzenlenmesine katkı sağlayabilir.

Tez çalışmasının yapıldığı Başakşehir ilçesinde eğitime devam eden ergenlerin Facebook kullanım oranları ve sıklığı konusunda sayısal veriler sunarak ilçenin Facebook kullanım profilini ortaya çıkarması amaçlanmıştır. Bu veriler ışığında kullanım sıklığı normalin üzerinde olan kişi sayısı belirlenip günlük hayatında asli işlerini engelleyecek kadar Facebook kullanma risklerini, değerlendirme amaçlı

çalışmaların yapılmasına ışık tutabilir. Bu amaca ulaşılabilir ise çalışmasının kapsamı İstanbul ve ülke genelinde genişletilebilir.

“Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli tez çalışması yürütülecektir. Tez çalışması kapsamında;

Facebook Bağlanma Stratejileri İle Akademik Erteleme arasında anlamlı ilişki olup olmadığı ve Akademik Erteleme ile aşağıda yer alan değişkenler

- ✚ Facebook kullanma sıklığı,
- ✚ Facebook kullanma amaçları,
- ✚ Cinsiyet,
- ✚ Lise türü,
- ✚ Sınıf düzeyi,
- ✚ Akademik başarı,
- ✚ Parçalanmış aile durumlarına göre,
- ✚ Anne ve babanın eğitim düzeyine göre,
- ✚ Ailenin sosyoekonomik düzeyine göre

Konusunda farklılaşıp farklılaşmadığı konusu incelenecektir.

Tez çalışmasında sadece Facebook Bağlanma Stratejileri ile Akademik Erteleme Davranışı konusunu incelenmiştir. Çalışma sonucunda Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeğinden ve Kişisel Bilgi Formundan elde edilen veriler ile aynı örneklem grubunda araştırmaya katılan bireylerin Facebook kullanımı ile ilgili farklı özellikleri de incelenebilir. Bu sayede alan yazına konu ile ilgili daha geniş bilgiler sunmak amaçlanmıştır. Örneğin; Facebook Bağlanma Stratejileri ile sosyal tutumlar geliştirme, iletişim becerilerindeki değişimler, benlik algısının farklılaşması, özgüven gibi Facebook’un doğrudan etkilediği ve etkileme riski olduğu diğer konularında araştırılmasının önünün açılması amaçlanmıştır.

Tüm bu amaçlara ek olarak milli eğitim bakanlığınca okullarda yürütülen bu alanla ilgili projelere destek olabilmek amaçlanmıştır. Bu konuda yapılan önleyici çalışmalarda içerik hazırlanması konusunda, proje uygulanacak kitlelerin profillerinin belirlenmesi gibi çalışmalara hem kuramsal bilgi sunulması hem de sayısal veriler sunulması amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Alt Amaçları

- I. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları nasıldır?
- II. Akademik Erteleme Davranışı Facebook kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- III. Akademik Erteleme Davranışı Facebook kullanma amacına göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- IV. Akademik Erteleme Davranışı cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- V. Akademik Erteleme Davranışı lise türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- VI. Akademik Erteleme Davranışı sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- VII. Akademik Erteleme Davranışı akademik başarıya göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- VIII. Akademik Erteleme Davranışı parçalanmış aile durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- IX. Akademik Erteleme Davranışı anne ve babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- X. Akademik Erteleme Davranışı ailenin sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşıyor mu?
- XI. Facebook Bağlanma Stratejileri ile Akademik Erteleme Davranışı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4.Araştırmaya İlişkin Varsayımlar

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin veri toplama araçlarını içtenlikle, doğru ve yansız olarak yanıtlayacakları varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları olan Facebook Bağlanma Stratejilerinin lise öğrencilerinin Facebook Bağlanma Stratejilerini ölçtüğü, Akademik Erteleme Ölçeğinin ise yine lise öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarını ölçtüğü ve bu ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılacaktır.

1.5.Araştırma İle İlgili Sınırlılıklar

Bu araştırmada örneklem grubu İstanbul ili Başakşehir ilçesinde, Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve TOKİ Kayaşehir Anadolu Lisesi olmak üzere 3 lise türünde öğrenim gören 9.sınıf, 10.sınıf, 11.sınıf toplam 450 kız ve erkek öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırmadaki örneklem grubu 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerdir.

1.6.Tanımlar

Bu bölümde araştırmanın içeriğini açıkça yansıtan başlıktaki anahtar sözcükler kısaca açıklanmıştır.

Ergenlik: Ergen sözcüğü Batı literatüründeki “adolescent” karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince büyüme, olgunlaşmak anlamında kullanılan “adolescere” fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük, büyümeyi ve gelişmeyi ifade eden bir süreci ifade eder (Yavuzer, 1993).

Facebook: Facebook, bireyin kendisi dışındaki kişiler ile iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını sağlayan sosyal paylaşım sitesi olarak tanımlanır. 4 Şubat 2014 tarihinde Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından kurulmuştur. 11 Eylül 2006 tarihinden itibaren Facebook tüm e posta adreslerine açıldı. Böylece herkesin kullanabileceği bir sosyal alan haline geldi (Cassidy, 2006).

Bağlanma: Bağlanma davranışı, çocuk ve onun bakımını üstlenen kişi arasında gelişir. Bakımını üstlenen kişiye karşı yakınlık duyması, onu araması ve ihtiyaç duyması şeklinde gözlemlenebilir. Özellikle zorlanma durumlarında görülen ve yaşam boyu devam eden davranış şeklidir (Bowlby,1988).

Bağlanma Stratejileri: Facebook temelli ilişkisel iletişim faaliyetlerini ve iletişim stratejileri ile sosyal sermaye kazançları arasındaki ilişkiyi araştırmak için tanımlanan bir terimdir (Ellison, Steinfield ve Lampe, 2007).

Erteleme: Birey herhangi gibi nedeni olmaksızın günlük eylem ve faaliyetlerini erteler. Yapılması gereken işlerini hep son ana bırakır (Solomon ve Rothblum,1984).

Akademik Erteleme: Akademik erteleme davranışı, bireyin yerine getirmesi gereken akademik görevlerini zamanında yerine getirmemesine bağlı olarak ortaya çıkan, stres yaşıyana kadar bu görevi yerine getirememe şeklinde görülen davranıştır (Senecal, Koestner ve Vallerand,1995).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan kuramsal çerçeve kapsamında ki konuların detaylı açıklanması yapılacaktır.

2.1.Ergenlik Dönemi İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde ergenlik dönemi ile ilgili temel konular hakkında detaylı bilgiler sunulacaktır.

2.1.1.Ergenlik dönemi hakkında

Ergenlik kelime anlamı olarak büyümek, gelişmek, değişimi ifade eder. Bireyde meydana gelen döneme özgü tüm değişim süreçlerini içine alır. Yani bireyde meydana gelen çok yönlü değişimi ergenlik kavramı ile açıklarız (Parman, 1997).

Ergenlik kelime yapısı gereği bir durumu ifade etmez. Daha geniş anlamda ergenlik bireyde meydana gelen uzun soluklu bir süreci ifade eder. (Yavuzer, 1993).

Ergenlik döneminin tanımı antik yunan filozofu Aristo'ya kadar uzanır. Bu dönem Aristo tarafından 14-21 yaş aralığı ile sınırlandırılmıştır. Bu dönemde bireyin farklılaşp değiştiği belirtilmiştir. Ergenlik döneminin bütün insan hayatına göre daha farklı biçimde olduğu göz-den kaçmamıştır (Abalı, 2012).

Polvan (2000), ergenlik dönemi gözle görülür, hızlı bir değişim dönemi olarak açıklar. Bu değişim bireyin çocukluk dönemini tamamlayıp yetişkinliğe ilk adımını attığı ergenlik dönemini ifade etmektedir. Bu değişim bireylerin tüm yönlerini kapsar. Yaşadığı sosyal, duygusal, fiziksel değişimler ergenlik döneminde görülür.

Bireyin çevresine karşı göstermiş olduğu davranışlarında, genel fiziksel görünümünde ve duygusal yapısındaki değişim ergenlik dönemine ait psikolojik boyutları ele alan bir yaklaşımdır (Papalia, Olds ve Feldman, 1998).

Adams (1995)'a göre birey eskisinden daha az ebeveynlerinin ilgisine ihtiyaç duyuyorsa, çocuğun fiziksel görünümü yavaş yavaş yetişkin kişilerin görünümüne doğru eğilim gösteriyorsa, çevresinin korumacı tutum yerine daha fazla toplumsal olaylar da bireyin sorumluluk duygusu ile yaklaşmasını istiyorsa ergenlik döneminin başladığını anlayabiliriz.

Ergenlik dönemi, bireyin biyolojik yapısında ve duygusal dünyasındaki değişikliklerle başlamakta, cinsel ve biyolojik olgunluğa doğru erişmesi ile tamamlanmaktadır. Belli aşamalar içinde ilerleyen ergenlik, normal bir gelişim ve değişim dönemidir (Yazgan İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2008).

Ergenlik dönemi, çocukluk dönemini tamamlamayı yetişkinliğe adım atılan dönemdir. Bu dönem diğer gelişim dönemlerine nazaran çok daha sancılı geçer. Bireyin günlük hayatında duygu durumunda sürekli değişiklikler olur. Çok mutlu iken bir anda mutsuzluğa, gelecek için umutluyken bir anda umutsuzluk ve çaresizliğe bürünebilir. Yani birey birbirinden farklı davranış kalıplarını gösterir. Bu durumun temel nedeni ise bireyin artık kimlik kazanma sorumluluğunu almaya başlamasıdır. Kimlik oluşturma o yaştaki birey için sancılı bir süreçtir. Nasıl ki bir binayı temelden yapmak zor bir süreç ise kimlik oluşturma da birey için oldukça zor sancılı bir süreçtir. Ama kimlik oluşturma sürecinde sadece bireyin sorumluluğu bu durum değildir. Birey hem kimlik oluşturmada sorumludur hem de ruhsal gelişimini sağlıklı biçimde tamamlamakla sorumludur. Bireyin bu sancılı süreçteki başarısı onun yaşamının ileriki yıllarına doğrudan etki eder. Örneğin bu gelişim görevlerini başarı ile tamamlayabilirse ileriki yıllarında sağlıklı ve faydalı birey olabilir. Tam tersi durum oluşursa sancılı bir hayatın bireyi bekleyebileceği yorumunu yapabiliriz (Koç, 2003).

Dünya Sağlık Örgütü 10-19 yaşlarına ergenlik dönemi adını verir. Birleşmiş Milletler Örgütünün ifade edişinle göre ergenlik dönemi, 14-25 yaşları kapsayan, hayatını devam ettirebilmek için ihtiyaçları başakları tarafından karşılanan, genellikle aileleri ile oturan kişiler olduğunu ifade eder. (Yörükoğlu, 1993).

2.1.2.Ergenlik dönemi aşamaları

Yukarıda ergenlik döneminin oldukça sancılı bir dönem olduğundan bahsedilmişti. Kişinin hayatına çok fazla farklılıklar katan ergenlik dönemi biyolojik, psikolojik,

sosyal, fiziksel değişimlerin tümünü kapsar. Oldukça sancılı dönem olan ergenlik aynı zamanda kendi içinde de bazı bölümlere ayrılmaktadır. Bu bölümler ise erken ergenlik, orta ergenlik ve geç ergenliktir (Koptagel ve İlal, 1991. Akt: Özatça,2009).

Erken Ergenlik (12-14 yaş)

Daha çok bedensel değişimlerin görülebildiği evredir. Bireyin dış görünümünde meydana gelen değişimleri ifade eder. Aynı zamanda somut düşünce yapısının yerini yavaş yavaş soyut düşünce almaya başlar. Cinsiyet özelliklerinin yetişkinlik seviyesine kadar gelmesi yine bu döneme özgü bir özelliktir. Ergen bu dönemde bilinçlendirilmelidir. Bireyin bu dönemdeki bilgi düzeyi arttıkça, olası kriz durumlarında zarar görme oranı azalır.

Orta Ergenlik (15–17 yaş)

Bir önceki dönemde özellikle fizyolojik gelişimini tamamlayan birey bu dönemde daha çok duygusal gelişime odaklanır. Bireyin daha çok çevresinin özellikleri ve bakış açısı önem kazanır. Daha çok arkadaşları ile vakit geçirmeye başlar ve bundan dolayı mutlu olur. Sosyal gruplara dâhil olabilmek ve o gruba ait olma güdüsü ile hareket eder. Ebeveynleri ile çatışma yaşaması ve bunun sonucunda onların değersizleşmesi görülmesi olası durumlardan bir tanesidir. Otoriteye sürekli olarak karşı çıkma eğilimi yine bu dönemde görülür. Cinsel kimlik kazanımına paralel olarak karşı cinsle olan ilişkilerin artış gösterdiği evredir.

Geç ergenlik (18 yaş ve üstü)

Birey artık fiziksel büyüme ve gelişmeyi tamamlamış, duygusal gelişme düzeyi artmış olan birey bu dönemde kimlik duygusunun kazanılması ile ön plana çıkar. Bu dönemde birey aslında kim olduğu sorusunun cevabını bulmaya yoğunlaşır. Bu soruya verilen cevap aslında bireyin kimliğini ifade eder. Kimlik kazanımı aslında bu dönemde kadar olan yaşantıların içselleştirilerek bundan sonrası için alınan kararları ve yapılan hamlelerin genel adıdır. Örneğin seçilen meslek, seçilen eş, olaylara bakış açısı, seçtiği davranış kalıpları, siyasi bakış açısı, felsefi görüşü, belli gruplara ait olma duygusunun kazanılması, yaşama ilişkin genel olarak kendisine ait bir değer sisteminin oluşması kimlik kazanımını bize ifade eder (TUBA- UNFPA Raporu, 2004. Akt: Özatça,2009).

2.1.3.Ergenlik dönemi ile ilgili kuramsal açıklamalar

Kuramı Oluşturan Kişi	Gelişim Alanı	Gelişim Ödevi
Freud	Psikoseksüel	Seksüel enerjinin toplumun onayı için gerçekleştirilen davranışlara yönelmesidir.
Erikson	Psikososyal	Kimlik sahibi olma, kendisini artık toplumda kendine has özellikleri olan bir birey gibi kabul etmedir.
Piaget	Bilişsel	Soyut düşünme yapısının kazanılmasıdır.
Maslow	İhtiyaçlar Hiyerarşisi	Kendini gerçekleştirme yolunda kişinin, temel ihtiyaçlardan başlayarak kendisi ile ilgili yaşamı içinde oluşan tüm beklenti, değer yargısı, onaylanma gibi durumların başarılmasıdır.
Super	Mesleki Gelişim Kuramı	Mesleki karar verme sürecinin yaşandığı evredir. Seçeceği mesleğe ilişkin karar verme yaşantılarının tümü bu alan içine girer. Meslek

		seçimi ile ilgili genelden özele doğru olan yolculuktur.
Sullivan	Kişiler Arası İlişkiler	Karşı cins ve hemcinsleri ile doyum verici, sağlıklı ilişkiler kurabilme sürecidir.
Havighurst	Psikososyal	Fiziksel yapıyı kabul etmek, vücudu etkili bir şekilde kullanmak, duygusal bağımsızlık, cinsiyet rolünü kazanım, hemcins ve karşıt cinsleriyle uygun ilişkiler geliştirme, sosyal sorumluluk alma, ahlak sistemine sahip olma, mesleğe hazırlık, evliliğe hazırlık. (İnanç ve ark., 2004; Yıldırım,2007Akt.Özatça,2009).

Ergenlik dönemi ile ilgili olarak kuramcıların farklı görüşleri yukarıdaki tabloda görülmektedir. Ergenlik döneminde aslında düşünceler farklı olsa da kuramcıları ortak noktada buluşturan tek konu ergenlik döneminde bireylerin belli gelişim görevlerini yerine getirmeleridir. Bu kapsamda; Ergenlikte Döneminde Büyüme, Gelişme ve Bedensel Gelişim, Ergenlikte Cinsel Gelişim, Ergenlikte Duyguların Gelişimi, Ergenlikte Sosyal Gelişim, Ergenlikte Kişilik Gelişimi, Ergenlikte Zihinsel Gelişme görevleri bundan sonraki kısımda detaylı olarak açıklanacaktır.

2.1.4.Ergenlik döneminde büyüme, gelişme ve bedensel gelişim

Büyüme bireyin vücudunda gerçekleşen, fiziksel değişimlere verilen addır. Büyüme değerlerini fiziksel olarak ölçüp kontrol edebilir. Gelişme ise büyümeden biraz daha farklıdır. Gelişme insan vücudu ile ilgili yapının olgunlaşmasını ifade eder. Yapısal gelişim daha çok biyolojik gelişmeyi ifade eder (Saka,1984; akt. Kulaksızoğlu,2011).

Büyüme ve gelişme katılımın, hormonların ve beslenmenin etkisi altındadır. Sağlık durumu, coğrafi koşullar ve eklimde büyüme ve gelişmeyi etkiler. (Neyzi ve Günöz,1989 ve Yavuz,1986 Akt; Kulaksızoğlu,2011)

Ergenlik dönemi, büyüme ve gelişmenin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemde fiziksel değişim temel olurken bunu duygusal, sosyal, zihinsel gelişim alanları izler. Biyolojik gelişmeyle başlayan ergenlik dönemi sırasıyla bedensel, zihinsel ve duygusal gelişmeyle devam eder (Yavuzer, 2000).

Bedende meydana gelen önemli değişiklikler devam ederken, bir yanda da fiziki görünümün çekici ve toplumun ideallerine uygun olması isteği ortaya çıkmaktadır. Ergenlik döneminde kişi nasıl görüldüğüne ve başkalarının nasıl değerlendirildiğine büyük önem vermektedir. Bu nedenlerle ergenlerin ilgileri fiziki görünümüne yoğunlaşmaktadır (Oktan ve Sahin, 2010). Bu dönemde fiziki kusurlar, hatta çok küçük bir sivilce bile son derece büyütülmekte ve bunlar ergenin bütün bilincini istila etmektedir (Eriş, 2013).

2.1.5.Ergenlikte cinsel gelişim

Kız ve erkeklerde ergenliğe girmeden bir buçuk iki yıl önce cinsel gelişmeler başlar. Bu gelişmeler kızlarda 10 yaşlarında, erkeklerde 11-12 yaşları civarında olmaktadır. Buluş öncesi denilen bu dönemde karşı cinsle ve cinsel sembollerle ilgilenme, daha kadınsı yâda daha erkeksi davranışlar sergileme gibi davranışla gözlemlenebilir. Bu dönemde ergenlerde iştah artışı olur ve ergen hızlı büyüme için protein ve enerjiyi depolar. Buluşdaki cinsel uyanışı ve diğer değişimleri başlatan uyarının ne olduğu tam olarak bilinmemektedir. İnsan vücudunda adeta bir iç saat vardır ve gerekli olgunluk mertebesine geldiğinde bazı değişiklikleri başlatmak için alarm vermektedir. Ergenlikte cinsel gelişme kızlar ve erkeklerde aynı zamanda aynı hızda olmaz. Cinsel gelişme iki türlü gelişir (Kulaksızoğlu, 2011).

Birincisi esas cinsel gelişmelerdir. Bunlar üreme organlarındaki gelişmeleri içerir. İkincisi ise ilave cinsel gelişmelerdir. Bu gelişmeler ise kız ve erkeklerin beden yapısındaki değişimler, sesteki değişimler, sivilcelerin artması, bıyık ve sakal çıkması, vücuttaki kıllanma, ter bezlerinin çalışmasındaki artış, cinsel rüyaların artması ilave cinsel değişiklikler olarak incelenir (Kulaksızoğlu, 2011).

2.1.6.Ergenlikte duyguların gelişimi

Duygu ve heyecan ruhsal durumumuz için kullanılır. Duygusal değişim yaşamımızın sonuna kadar devam eder. Hayat boyunca bireyin olaylara karşı geliştiği duygusal tepkiler farklılık gösterir. Örneğin yaşlandıkça duygusal tepkilerin artması bir gelişim sürecinin ürünüdür.

Ergenlik döneminde bireylerin gösterdiği duygusal tepkiler benzerlik gösterir. Geçirilen farklı yaşantılar, farklı gelişme ortamı, farklı kültürler ergenlerin farklı olaylara farklı tepkiler vermesi ile sonuçlanabilir. Faka nazı durumlarda bu yaş gurubundaki bireyler olaylara aynı tepkiler verdiklerinde görülmüştür.

Ergenlikte yaşanan yoğun değişim, ergenlerin bu değişimlere uyum sağlama durumları duygusal tepkilerine yansiyabilir. Geçirdiği yaşantıya göre bireylerin duygularına farklılıklar görülür. Ama bu durumda bireysel farklılıklar önemlidir. Yani duygusal değişimler tüm bireylerde ortak değildir. Ama benzerlikler gösterir. (Hurlock,1987 akt; Kulaksızoğlu,2011). Bu benzerlik gösteren duygusal farklılıklar ise şu şekilde sıralanabilir:

- ✚ Hissettiklerinde eskisine nazaran daha yoğunluk yaşaması,
- ✚ Duygularda istikrarsızlık,
- ✚ Karşı cinsle olan duygusal yakınlık,
- ✚ Yaptıkları eylemlerden dolayı çekinmek,
- ✚ Sürekli olarak hayal kurma,
- ✚ Sürekli gerginlik yaşama,
- ✚ Kendi içine kapanma,
- ✚ Çabuk heyecanlanmadır.

2.1.7.Ergenlikte sosyal gelişim

Çocuğun doğumdan itibaren birçok sosyal ve psikolojik ihtiyaçları ortaya çıkar. İnsanlar diğer insanlar ile bir arada olmak ister. İnsanlar aynı zamanda çevrelerindeki insanlar ile uyum içinde olma arzusundadır. Sosyal gelişme kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilebilir biçimde davranmayı öğrenme sürecidir. Bebek kendinin merkez olduğu inancından kurtulup, uyumlu bir yetişkin olmaya doğru gelişme gösterir (Staton,1962; akt. Kulaksızoğlu,2011). Toplumsallaşma bebeğin başka insanlara tepkiler vermesi ile başlar ve ömür boyu devam eder (Varış,1963 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Ergenin benlik bilincinin artmasıyla birlikte diğerleri tarafından değerlendirilme düşüncesi önem kazanmaktadır. Bununla birlikte ergen dış görünüşüne ve dış dünyanın kendisiyle ilgili yorumlarına önem vermeye başlamaktadır. Ergen içinde bulunduğu dönem itibariyle daha fazla sosyal ortamda bulunup daha fazla kişiyle iletişim içine girmeye başlamaktadır. Bu sosyal çevre ergende sevilme, beğenilmeme, eleştirilme ve alay edilme korkusunu da beraberinde getirebilmektedir. Böylece ergenin sosyal ortamlarda kaygısı artmakta ve ergen sosyal ortamlardan kaçınmaya başlamaktadır (Çakır, 2010).

Sosyalleşmede en önemli etken ailedir. İnsan toplumlarının temel bir kurumu olarak evrensel nitelik taşıyan aileyi bireylerin karşılıklı hak ve ödevlerle birbirine bağlı olduğu, ortak amaçlar çerçevesinde birleşmiş insanlardan oluşan bir birlik olan aile içinde bulunduğu toplumun özelliklerini taşıması bakımından aile toplumun özelliklerini nesillere taşıması bakımından önemlidir (Worsley,1980 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Ergenlik döneminde değişen ana baba ve çocuk ilişkileri dikkat çekmektedir. Ergenlik dönemine girdiğinde çocuk ile anne baba arasında daha önce kurulmuş olan dengeler değişmeye başlamaktadır. Çocuk artık evde herhangi biri yerine bir bire olarak görülmeyi istemektedir. Anne baba ise çocuklarında ortaya çıkan fiziksel, bilişsel ve psikolojik değişikliklere uyum sağlama konusunda zorlanmakta ve ergenin verdiği tepkiler karşısında huzursuz olmaktadır. Anne baba ve ergen arasında bu uyumsuzluktan kaynaklanan çatışmalar yaşanabilmektedir. Ancak ergenin ebeveynlerinden ayrılması, bağımsızlığını arttırarak bireyselliğini kazanması ve

gelişimsel görevini yerine getirebilmesi için ailenin önemli işlevleri bulunmaktadır (Özatça, 2009).

Ergenlerin sosyalleşmesinde ailenin yanı sıra arkadaş çevresinin, kurduğu arkadaşlıkların da etkisi oldukça fazladır. Çünkü sosyal gelişimin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için ergenlik çağındaki bireylerin arkadaşları ile daha fazla zaman geçirmeye, onlarla birlikte olmaya daha çok ihtiyaç hissederler. Ait oldukları arkadaş çevresinden olumlu geribildirim alma onların oldukça hoşuna giden bir davranış kalıbıdır. Bunun için ait oldukları sosyal çevreden olumlu geri bildirim alabilmek için o grubun kurallarını davranış kalıplarını hemen benimseme eğilimindedirler. Arkadaş gruplarından beklentileri genel olarak demokratik ortamlarda olduğu gibi düşüncelerine saygı duyulması, onaylanması, eşit yaklaşılması, fikirlerinin saygı ile karşılanması gibi durumlardır. Birey vakit geçirmekten hoşlandığı arkadaş çevresinden onay görürse kendisini daha çok güvende hisseder. O arkadaş grubunda kendisini daha anlaşılabilir ve rahat hisseder. Sağlıklı ve yapıcı arkadaşlık kurma ile beraber paylaşım artar. Bu sayede ait olma ve kabul görme ihtiyaçlarında karşılanmış olur (Kulaksızoğlu, 2011).

2.1.8.Ergenlikte kişilik gelişimi

Kişilik bireyin sosyal, psikolojik olarak yaşamda kendini ifade etmek için verdiği tepkilerin tümüne verilen isimdir. Kişilik bireyin kendisine has olan özellikleridir. Çevreye göstermiş olduğu tepkilerin bireye özgü olması, bireyi tanımlaması durumudur. Kişilik bireyin çevresindeki diğer bireylerden farklı olmasını sağlayan özellikleridir. Bireyin sosyal hayata bakış açısı, ahlaki değerlendirmeleri, inandığı siyasi görüşü, insanlara olaylara yaklaşımı onun kişiliğini oluşturan parçalardır (Wallerstein, 1981 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Ergenlik döneminde olan bireyler, kendilik tanımlarını, çevrelerindeki bireylerden ne ölçüde farklı oldukları, inandığı değerlerinin neler olduğu, akranları ya da ailesine karşı neler hissettiği, inandığı değerlerinin neler olduğu düşüncelerinin içeriğini merak eder. Ergenlik dönemindeki bireyler kendi özelliklerini kabullenme, kişiliğine dair soru işaretlerini kaldırma, akran gruplarına dâhil olmaya ve ihtiyaçlarının karşılanmasına özen gösterir. Toplumda ayrı bir birey olma ve sorumluluklarını yerine getirebilme konusunda yetkin olabilmek için çabalarlar (Nelsen ve Lott 2001).

Ergenlerin olaylara bakış açısı, olaylar hakkındaki düşünce faaliyetleri, olaylara karşı olan tutumları, olaylar karşısındaki hisleri, olaylara karşı gösterdikleri tepkiler, günlük hayattaki hedefleri ve yaşamdan istekleri üç kısımda karşımıza çıkar. Bunlardan bir tanesi bireyin kişilik durumudur. Diğeri ergenlik çağına ait olan, bireyin kendisine has özellikleridir. Ergenin için içinde yaşadığı çevrenin tüm özellikleridir. Tüm bu sistem içinde ergenlik çağındaki birey kim olduğu ve nasıl bir birey olacağı sorusuna yanıt vermeye çalışmaktadır. Birey bu kavramlardan yola çıkarak toplumdaki yerini bulmaya çabalamaktadır (Yavuzer,1993).

Ergenlik çağındaki bireyin kimlik oluşumu çocukluktan itibaren başlar. Birey küçüklük yıllarından itibaren çevresi ile yaptığı özdeşimler sonucunda yavaş yavaş kişiliğinin temellerini atmaya başlar. Ergenlik döneminin ilk yıllarında bireyin çocukluğundan kalan kendisine dair belirgin olmayan bazı imgelemleri vardır. Ergenlik özellikle bireyin kimlik gelişiminde temel dönüm noktasıdır. Birey kim olduğu sorusunu, nasıl davranması gerektiği sorusunu, inanışları ile ilgili sorularını hep kendi içinde sorgulama eğilimindedir. Birey kimlik kazanma sürecinde en büyük modeli yakın çevresidir. Özellikle anne ve babanın, yakın akrabalarının günlük hayattaki davranışlarını içselleştirerek kullanma eğilimindedir. Birey yaşam tarzı, dini inanışı, hayata bakış açısı, siyasi görüşü gibi birçok temel noktada anne ve babası başta olmak üzere yakın çevresinden etkilenir. Tüm bu etkilenmeler sonucunda ise kendi kimlik oluşumunu büyük oranda tamamlar. Ergenlik çağındaki bireyin eğer yakın çevresi tutarlı davranışlar gösteriyorsa kimlik gelişimi başarılı biçimde atlatılır. Ama yakın çevresinde tutarsız davranışlar gösteriyorsa kimlik karmaşası yaşama ihtimali yüksektir (Atkinson ve Diğerleri,1990 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Bazı gençler bir deneyim ve arayış hayatının ardından kendilerine ait olan bir hedef belirleyip ona doğru yürüme kararı alırlar. Bazı ergenlik çağındaki gençler kimlik karmaşası yaşamazlar. Büyük oranda ebeveynlerine ait olan inanış biçimlerini, yaşam tarzını olduğu gibi kabul edip içselleştirirler. Ebeveynlerinin değer yargılarını yaşam biçimlerini içselleştiren ergenlerin kimlik oluşturma dönemi kısa sürer. Ebeveynlerinin ve içinde yaşadığı kültürel grubun değerlerine karşı çıkan ergenin kimlik oluşturma yolculuğu zorlu ve meşakkatli geçer. Bu bireyler kendilerine ait olan kimliği bulma yolculuğunda bir hayli yorulurlar (Atkinson ve Diğerleri,1990 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Kimlik karmaşası Erikson'un kullandığı bir deyimdir. Erikson'a göre birey yaşamında kendine ait bir kimlik oluşturmada ergenlik dönemi oldukça kritik öneme sahiptir. Ergenlik çağındaki en önemli değişim yaşanan kimlik karmaşasıdır. Küçüklüğünden itibaren yakın çevresinde sağlıklı ve yapıcı özdeşimler kuramayan birey kimlik karmaşası açısından risk altındadır. Çevresinde nasıl davranacağı, nasıl iletişim kuracağı gibi küçük bileşenleri hayatında kullanamadığı özümseyemediği takdirde kimlik bunalımına doğru sürüklenme riski taşır. Başkalarının kişiyi nasıl gördüğü yada kişinin kendisini nasıl gördüğü durumu arasında farklılık varsa birey kimlik karmaşası yaşıyor diyebiliriz. Ergenlik çağındaki bireylerin bebeklikten başlayan yetişkinlik yolculuğunda kendi öz durumu ve kendi öz durumu hakkındaki düşünceleri, kaygıları, korkuları, arayışları bireyin öz denetimini kaybetmesi ile sonuçlanabilir. Erikson'a göre ergenlik çağındaki bireyler, başkalarının kendisini nasıl gördüğü ve kendi yapısının kendisine nasıl görüldüğü konusunda kıyaslamalar yapar. Çocukluktan itibaren gerçekleştiği özdeşimlerin günlük hayatta karşılaştığı yeni durumlara nasıl adapte edilebileceği yine ergenlik çağındaki birey için ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkar. Ergenlik çağındaki birey küçük yaşlarda başlayan özdeşimlerini ve cinsel yönelimlerini doğduğu andan itibaren getirilen bazı beceriler ve içinde yaşadığı çevre tarafından sağlanan olanaklar ile bütünleştirici ve bu evrenin tehlikesi kimlik krizi ya da kimlik karmaşasıdır (Erikson,1984 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Ergenlik çağındaki birey cinsel kimliğini olduğu gibi kabul etme sürecinde, cinsel kimliğine ait soru işaretleri taşıyorsa, bu durum bireyde bir takım karışıklıklara yol açıyor diyebiliriz. İlk çocukluk yaşantılarında birey için faydalı cinsel özdeşimler gerçekleştirilememiş, cinsel kimliği konusunda belirgin soru işaretlerine sahip olan gençlerin ergenlik döneminde sahip oldukları biyolojik kimliği özümsemeleri ve buna uygun cinsellik ile ilgili gerekleri yerine getirmelerinde bir takım sıkıntılar ile karşılaşmaları olasıdır.

Erikson'a göre çocukluk yaşantılarının ve ergenlik döneminin sorunsuz gerçekleşmesi, bireyin yetişkinlik yaşantısında olumlu anlamda etkileyecek ve yetişkinlik sürecinin birey açısından olumlu geçmesine hizmet edecektir.

Kişiliğimizin tam olarak oturması oldukça fazla farklı duruma bağlı olarak gelişmesi muhtemeldir. Doğduğumuz andan itibaren sahip olduğumuz genetik ve biyolojik

özelliklerimiz haricindeki çevresel etkenleri de şu başlıklar altında bakabiliriz (Mussen,1973 akt. Kulaksızoğlu,2011).

- ✚ Genetik ve biyolojik faktörler,
- ✚ Kişinin içinde büyüüp yetiştiği çevreden gelen etkenler,
- ✚ Kişinin içinde yaşadığı sosyal tabakaya bağlı etkenler,
- ✚ Yaşadığı toplumun psikolojik özellikleriyle bağlantılı etkenlerdir.

2.1.9.Ergenlikte zihinsel gelişme

Bireyin sahip olduğu zekâ, günlük hayatta öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için gereklidir. Bireyin konuyu öğrenme hızı, akılda tutma süresi, öğrendiklerini uygulama niteliğın bireyin zekâ seviyesi hakkında bize fikir verir. Bireylerin zekâ türü ve zekâ seviyeleri birbirlerinden farklıdır (Kulaksızoğlu,2011).

Zekâ bireyin karşısına çıkan yeni olay ve durumlara karşı uyum sağlama kapasitesi, karşılaştığı sorunlar ile mücadele etme becerisidir. Binet zekâyı amaca erişmek amacıyla mücadele etme, amacına ulaşabilmek için kendisini eleştirebilme yönelimidir (Cansever,1982 akt. Kulaksızoğlu,2011).

Zekâ, sorunlara çözümler bulmada, yeni bilgileri kazanma ve hayata uygulama hızı, olaylar arasında neden sonuç kurabilme kapasitesidir (Smith,1986 akt. Kulaksızoğlu,2011).

İlk yıllarda çocuğın 5 duyu organına ulaşan uyarınların doyurucu ve beslenmenin dengeli olması ile anne sevgisi görme, zekâ gelişimi için uygun bir ortam yaratır. Ancak yeterli kalıtımsal mirasa sahip çocuklar elverişli bir çevrede büyüdüklerinde zekâ gelişimi en iyi seviyede olur (Kulaksızoğlu,2011).

Jean Piaget çocukluk ve ergenlik yıllarında zekâ gelişimi hakkında önemli bilgiler sunmuştur. Piaget çocuğın zihinsel yapısının büyük kişilerden farklı olduğunu, işleyiş ve çalışmasının farklılıklar gösterdiğini ifade eder. Piaget zihinsel gelişimin aşama aşama gerçekleştiğini ve bu durum sonucunda yetişkinler ve ergenlerin olaylara bakış açısında farklı yorumlamalar getirdiğini ifade etmiştir. Zihinsel olgunlaşma süreci ergenlik döneminin sonuna kadar sürer.

Piaget'e göre zekâ gelişimi kalıtsal olarak bireyde bulunan birtakım biyolojik yapı ve işlevlere bağlıdır. Beynimizin örgütlenme ve uyum sağlama olarak isimlendirebileceğimiz iki temel görevi bu yapıları oluşturmaktadır. Örgütlenme beynimizde doğuştan bulunan bazı yapıların birleştirilmesi ile daha üst düzeyde zihinsel yapılara ulaşmak anlamına gelir. Bir bebeğin oyuncağı tutarak kendine çekmesi ve sallaması birbirinden farklı hareketlerin eşgüdümle örgütlenmesi demektir. Uyum sağlama ise özümleme ve uyma süreçleri ile işlev görmektedir. Uyum sağlama ise özümleme ve uyma süreçleri ile işlev görmektedir. Her zihinsel faaliyette bulunduğu kabul edilen özümleme ve uyum yolu ile beyin çevre ile ilişkilerinde kendi yapılarını değiştirerek ve düzenleyerek faaliyet gösterir. Bireyin beyin yolu ile uyarıyı mevcut yapılarına göre seçerek ve değiştirerek içe almasına özümleme denir. Böylece çevre ile organizma arasındaki denge kurulmaya çalışılır (Zeytinoglu,1987 akt. Kulaksızoglu,2011).

İnsanlar eylem yolu etrafında gerçekleşen olaylar hakkında bilgi sahibi olur (Günce,1973). Piaget doğumdan ergenlik dönemine kadar olan süreçte zekanın çalışma durumlarında çeşitli farklılıklar olduğunu açıklamıştır. Bu açıklamalar ışığında Piaget zihinsel gelişim sürecini 4 başlık altında incelemiştir. Bu başlık şu şekilde ifade edilmiştir;

- ✚ Duyu Hareket Zekâsı (Doğum Anından Başlayıp İki Yaşına Kadar Sürer)
- ✚ İşlem Öncesi Dönem Veya Sezgisel Dönem (İki Yaşın Bitiminden Başlayıp Yedi Yaşına Kadar Devam Eder)
- ✚ Somut İşlemler Dönemi (Yedi Yaşın Sonlarından On Bir Yaşına Kadar Olan Süreci İfade Eder)
- ✚ Soyut İşlemler Dönemi Veya Formel İşlemler Dönemi (On Bir Yaşından İtibaren Gelişen Diğer Dönemleri İfade Eder).

Yukarıda belirtilen dört aşama kendi içinde farklı bölümlerde incelenir. Her aşama diğer aşamadan belli özellikler ile birbirinden ayrılır. Bir bölümdeki zihinsel becerilerin tamamlanması diğer döneme geçişin temel anahtarıdır. Zihinsel gelişimlerin tamamlanamadığı dönemlerde diğer döneme geçmek mümkün olmaz. Bireyin düşünce gelişimi birbirine temel olan bir sıra izleyerek oluşur. Olgunlaşmanın gerekli yeterliliğe erişmesi için belli zamanda olgunlaşmanın gerçekleşmesi beklenir (Sprinthall ve Sprinthall,1977 akt. Kulaksızoglu,2011).

11 yaşında olan ergenlik döneminde ki bireyin sahip olduğu düşünce yapısı, 11 yaşından küçük olduğu dönemlere göre oldukça farklılık gösterir. 11 yaşına kadar olan zaman diliminde konuşma davranışı ve düşünme durumu birbirinden ayrı düşünülemez. Çocuk adeta sesli düşünür. Düşündüklerini doğrudan ifade etme eğiliminde olur. Çocuk gerçek ile hayal kavramının ayırımına varamayabilir. Örneğin rüyaları gerçek sanabilir. Ama belli zihinsel olgunluğa eriştiğinde bu düşünce yapısında elbette farklılaşma görülür. Özellikle 11 yaşına doğru rüya ile gerçeğin ayırımını yavaş yavaş kavrar. Bu durumu benzer durumlarda da gösterme başarısı sergiler. Düşünce yapısı ile dış dünya arasında birey doğdu andan itibaren belirgin bir ayırım olmadığını görürüz. Bu durum zamanla zihinsel gelişim tamamlandıkça gerçekleşir. Yani zihinsel gelişim doğduğu andan itibaren belli gelişim aşamalarından geçerek yetişkinlikteki halini alır (Piaget,1988 akt. Kulaksızoğlu,2011).

2.2.Sosyal Medya, Facebook ve Bağlanma Stratejileri İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu kısmında araştırma konusunda bulunan Facebook ve onu içerisine alan Sosyal Medya konuları ile ilgili kuramsal bilgiler verilecektir. Aynı zamanda ilgili konular ile ilgili yapılan araştırmalar hakkında bilgiler verilerek konu ile ilgili yapılmış olan araştırmalar üzerinde durulacaktır. Son olarak Bağlanma Stratejileri konusu ile ilgili kuramsal bilgiler paylaşılacaktır.

2.2.1.Sosyal medya nedir?

İnternet ortamında yaşanan gelişmeler sonucunda sosyal paylaşım ağları ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın kapsadığı alanın geniş olması nedeniyle kesin tanımlanması zordur. Akar (2010) Sosyal Medya'yı insanların çevrimiçi olarak sosyal topluluklar oluşturula bilinen, insanlar arasında yüz yüze olmadan iletişimi artıran, elektronik ortamda çeşitli hedefler doğrultusunda işlerin yürütülmesini sağlayan web siteleri olarak tanımlamaktadır.

İnsanların internette iletişim halinde olmaları sosyal medyayı oluşturur. Sosyal medya ile bilgi paylaşımı ve yayılımı çok hızlı gerçekleşir. Örneğin sosyal medyanın parçası olan Twitter da atılan bir Tweet kısa zamanda binlerce kişiye ulaşması mümkündür (Çolakoğlu, 2012).

Sosyal medya insanlar arasındaki zaman mekân engelini ortadan kaldırır. Sosyal medyanın sunduğu olanak sayesinde insanlar zamana mekâna bağlı kalmaksızın birbirleri ile kolayca iletişime geçebilmekte, veri alışverişinde bulunabilmekte, oyun oynayabilmekte, görüntü paylaşabilmekte, görüntülü ve sesli iletişime geçebilme vb. imkânlarla sahip olabilmektedirler. Bu imkânlar sonucunda sosyal medya insanlar tarafından kolayca benimsenerek hayatın önemli bir parçası olmuştur.

2.2.2.Sosyal medyanın temel özellikleri

Sosyal medyanın 3 temel özelliği mevcuttur. Bunlardan ilki aracılığıyla kaynakla alıcı arasındaki ayrım giderek ortadan kaldırılan etkileşimdir (Akdemir,2013). Sosyal medyanın tanımında da bahsedildiği gibi insanları zaman mekân gibi araçlara bağlı kalmaktan kurtarmıştır. Örneğin Almanya da yaşana biri ile Türkiye de yaşayan bir kişi için iletişim kurabilmek birbirlerini görebilmek sosyal medya sayesinde oldukça kolaylaşmıştır.

Sosyal medyanın ikinci özelliği olan asenkronizasyon (eşzamansızlık), sosyal medya zaman sorununu ortadan kaldırmaktadır. Kullanıcılar paylaşılan bir içeriğe ya da yapılan bir yoruma istedikleri zaman karşılık verebilmektedirler (Kırık, 2012 Akt. Akdemir,2013). Örneğin günlük hayatta yüz yüze konuşurken veya bir iş yaparken cevap verme gerekliliği duyulur. Fakat sosyal medya ile yapılan iletişimde karşı tarafın sorusuna, mesajına istenildiğine yanıt verilebilir.

Sosyal medyayı kullanan bireylerin hem kitle iletişimi içerisinde yer alması hem de bireysel iletişim kurabilmelerini sağlayan son özelliği ise kitlesizleştirmedir (Akdemir,2013). Sosyal medyanın kitlesizleştirme özelliği sayesinde her bireye ilgi alanlarına göre özel içerikler hazırlayabilme imkânı sunmaktadır. Örneğin internet ortamında arama motoru kullanan bireylere arama motoru tarafından ilgilerini çekebilecek içerikler hazırlanarak kullanım esnasında bireyin bilgisine sunabilmektedir.

2.2.3.Sosyal medyada iletişim

Günümüzde insan insana olan ilişkiler oldukça farklılaşmıştır. Sosyal medya gerçeği artık son zamanlarda hayatımızın parçası olmuştur. Toplumsal olarak eski alışkanlıklarımız ve iletişim biçimlerimize ilişkin hızlı bir değişim getirmiştir. Artık

insanlar yüz yüze iletişim kurmak yerine sosyal medya ile çevrimiçi iletişimi tercih etmeye başladılar. (Bıçakçı, 2001. Akt. Akdemir,2013).

2.2.4.Alan yazında sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmalar

Sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmalara ilişkin ilk olarak Mazalin ve Moore (2004) araştırmasına değinmek istiyorum. Bu çalışmada çevrimiçi aktivitelerde aşırı yer almanın, sosyal izolasyona yol açma potansiyeli araştırılmıştır. Mazalin ve Moore (2004) yaptıkları çalışmada kişilik gelişim seviyeleri, sosyal medya kullanımı ve sosyal endişe arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. 18-25 yaş arası 161 katılımcı üzerinde çalışma yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada, bireylerde mevcut olabilecek endişe düzeyi ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, sadece erkeklerde, sosyal endişe ve kimlik gelişiminin tamamlanmaması yoğun internet kullanımıyla ilişkilidir. Özellikle sohbet odalarında, internet gezintilerinde ve oyunlarda geçirilen zaman bu sonuca neden olmaktadır. Kızların ise sosyal endişeleri ve kimlik bunalımları görülmemektedir (Akt. Akdemir,2013).

Bazı araştırmalarda sosyal medya kullanımının bireylerin sosyalliğine ve psikolojisine olumlu etki yaptığı bulunmuş olsa da bunun tersini gösteren çalışmalar da mevcuttur. Online aktivitelerde aşırı yer almanın, sosyal izolasyona yol açma potansiyeli bulunmaktadır. Mazalin ve Moore (2004) yaptıkları çalışmada kişilik gelişim seviyeleri, sosyal medya kullanımı ve sosyal endişe arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. 18-25 yaş arası 161 katılımcı üzerinde çalışma yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada, bireylerde mevcut olabilecek endişe düzeyi ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, sadece erkeklerde, sosyal endişe ve kimlik gelişiminin tamamlanmaması yoğun internet kullanımıyla ilişkilidir. Özellikle sohbet odalarında, internet gezintilerinde ve oyunlarda geçirilen zaman bu sonuca neden olmaktadır. Kızların ise sosyal endişeleri ve kimlik bunalımları görülmemektedir (Akt. Ademir,2013).

Valkenburg, Peter ve Schouten (2006) ergenlerin sosyal medya kullanımları ile benlik saygısı ve psikolojileri arasındaki ilişkiyi incelemek istedikleri çalışmalarında 10-19 yaş 14 arası 881 ergene ulaşmışlardır. Sosyal paylaşım sitelerini kullanım sıklığının, öğrencilerin benlik saygıları ve psikolojik durumlarına dolaylı bir etkisi bulunmaktadır. Sosyal paylaşım sitesindeki arkadaş sayısının ve profilde

paylaşılanlara verilen dönütlerin ergenlerin benlik saygılarını etkilediği görülmüştür. Olumlu yazılar benlik saygısını ve iyi psikolojiyi yükseltirken, olumsuz dönütler bu iki durumu negatif etkilemektedir.

Yapılan çalışmalar ile sosyal medya kullanımının insanların psikolojisine pozitif ve negatif etkileri olduğu görülmektedir. Sosyal medya kullanımının yalnızlık üzerinde negatif bir etkisi varken sosyal destek üzerinde pozitif bir etkisi bulunmaktadır. Sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmaların çoğu yetişkinler ve ergenler için yapılmıştır. Bu alanda çocuklar üzerine yapılan araştırmalar çok azdır. Ando, Takahira ve Sakamoto (2008)'in çalışmalarında, sosyal medya kullanımının çocukların arkadaş grupları içindeki yalnızlığına ve ailelerinden aldıkları sosyal desteğe etkisi araştırılmış, 298 ilköğretim öğrencisi üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Sosyal medya kullanımının etkileri, kullanılan internet araçlarına ve amaçlara göre değerlendirilmiştir. İnternet araçlarının belirlenmesi için katılımcılara e-posta kullanımı, web gezintileri, web sayfası oluşturma, sosyal paylaşım sitelerinden mesaj gönderme, sohbet oturumlarına katılma, yeni arkadaşlar edinme konularında sorular yöneltilmiştir. Sonuç olarak sosyal medya kullanımının arkadaş bulma ve yalnızlık hissetmeme üzerinde pozitif bir etkisi bulunmuştur. Sıklıkla mail kullanımı yalnızlık hissini azaltmış, uzun süreli internet kullanımı ise sosyal ağlardan gelen arkadaş desteğini arttırmıştır (Akt. Akdemir,2013).

Günümüzde çoğu zaman çocuk ve ergenler çevresinde ki insanlar ile çevrim içi iletişim kurmaya yönelmişlerdir. Gerçek hayatta yüz yüze yapılan iletişim çocuk ve ergenin psikolojik ve sosyal gelişimi açısından önemlidir. Ama sosyal kaygı yaşayan ve yalnızlık duygusuna sahip olan ergenler için yüz yüze iletişim yerine çevrim içi iletişime yönelmektedirler. Bonetti, Campbell, Gilmore (2010) çalışmalarında çevrimiçi iletişimin ergenler üzerindeki etkilerine bakmışlardır. Araştırmada 10-16 yaş arası 626 öğrenciye ulaşılmıştır. Kişisel bilgi formunda sosyal paylaşım sitelerinde harcanan zaman, konuşulan konular, katılımcıların partnerleri, yaş, cinsiyet gibi sorulara cevap aranmıştır. Bu çalışmada Ucla Yalnızlık ölçeği, Ergenler için Sosyal Endişe ölçeği kullanılmıştır. Yalnızlık hisseden ergenler sosyal paylaşım sitelerinde, daha kişisel bilgileri paylaşmaktadırlar. Yeni insanlar tanımada çevrimiçi iletişimi tercih etmektedirler. İnternet kullanımları ile gerçek hayattaki sosyal eksikliklerini tamamlamaktadırlar (Akt. Akdemir,2013).

Çocuklar ve ergenlerin sosyal paylaşım sitelerinde hareketlerini inceleyen bir başka araştırmada ise Livingstone ve Brake (2010) ise araştırmaları sonucunda, sosyal medyanın fırsatları ve risklerini göz önüne alarak, teknoloji ve medya okuryazarlığı eğitiminin gerekliliğini ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda sosyal paylaşım sitelerinin tasarımlarına güvenlik ile ilgili eklemelerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir (Akt. Akdemir,2013).

Collin, Rahilly, Richardson ve Third (2011)' in yaptıkları çalışmada sosyal medya kullanımının birçok yararları olduğu görülmüştür. Eğitimsel sonuçların yayımlanması, destekleyici ilişkilerin kolaylaştırılması, kimlik oluşturma, aidiyet duygusu ve kendine güven oluşturma bu yararlardan bazılarıdır. Daha da ötesi bir gruba ait olma konusunda esneklik sağlamaktadır. Bu durumda gençlerin stres ve değişimlerle mücadele etmesini kolaylaştırmaktadır. Sosyal paylaşım sitelerinin yararı iyi bir internet ve medya okuryazarlığıyla ilintilidir. Ayrıca içeriği analiz edebilme, yeni içerikler oluşturabilme yetenekleri de önemlidir. Ayrıca bu yetenekleri teşvik etme, genç bireyleri siber-zorbalık, özel hayatın dokunulmazlığı gibi internetin zararlı etkilerinden korur. Genel geçer kurallar sosyal paylaşım sitelerinin negatif yönlerine odaklanmıştır. Bu raporda daha çok sosyal paylaşım sitelerinin yararları vurgulanmaktadır. Bu yararları arttırmak için sosyal paylaşım sitelerini kullanma konusundaki kurallar iyi bir şekilde belirlenmelidir (Akt. Akdemir,2013).

Yapılan çalışmalarda son olarak Paul ve Lee (2012) yaptıkları araştırmada internet okuryazarlığı, internet bağımlılığı belirtileri, internet aktiviteleri ile akademik performans arasında ki ilişkiye bakmışlardır. Veriler, Hong Kong'da yaşayan 9-19 yaşları arasındaki ergenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır. Regresyon analizleri sonuçlarına göre, internet bağımlılığı erkek ve düşük gelirli ailelerin çocuklarında daha fazla görülmektedir. Bu ergenler farklı kaynaklardan bilgiye ulaşmaya açık olmamakla birlikte, teknolojiye yatkın, sosyal medya ve çevrimiçi oyunları eğlence amaçlı sıklıkla kullanmaktadırlar; fakat ortaya atılan hipotezin tersine, internet okuryazarlığı, özellikle yayın ve teknoloji alanında, bir kişinin internete bağımlı olma olasılığını artırmaktadır. Beklendiği üzere internet aktiviteleri, özellikle sosyal medya kullanımı ve çevrimiçi oyunlar internet bağımlılığı belirtilerini arttırmaktadır. Bu bulgulara göre boş zamanlardaki internet aktiviteleri, e-posta ve internet sayfası görüntüleme gibi işlemlere nazaran bağımlılığı

arttırmaktadır. Sosyal medya araçlarını iyi kullanmak daha iyi bir akademik başarı beklentisi oluştursa da, teknik okuryazarlık becerileri, akademik başarı için iyi birer dayııcı değildir. Ergenlerden farklı kaynaklardan bilgilere ulaşabilenler ve aradıkları bilginin kaynağı hakkında fikir olanlar akademik olarak daha başarılıdır (Akt. Akdemir,2013).

2.2.5. Facebook nedir?

Cassidy (2006) ise Facebook'u, bireylerin çevresi ile iletişim kurmasını sağlayan sosyal paylaşım ağı olarak tanımlamaktadır.

Tüm dünyada oldukça yaygın bir şekilde kullanılan Facebook, 4 Şubat 2004 yılında Mark Zuckerberg tarafından, Harvard Üniversitesi öğrencilerine özel bir sosyal iletişim ağı olarak tasarlanmıştır. Başlarda sadece Harvard.edu uzantılı e-mail adresi bulunan kişiler Facebook'a üye olabilmekteydi. Bu okul kısıtlaması zamanla aşılarak farklı üniversitelerden kişilere de kullanım olanağı sağlanmıştır. Facebook 2005 yılının eylül ayından itibaren tüm lise öğrencilerini de kabul ederek genişlemiş ve sonunda herkesin üye olabileceği bir yapıya kavuşmuştur (Boyd ve Ellison, 2007).

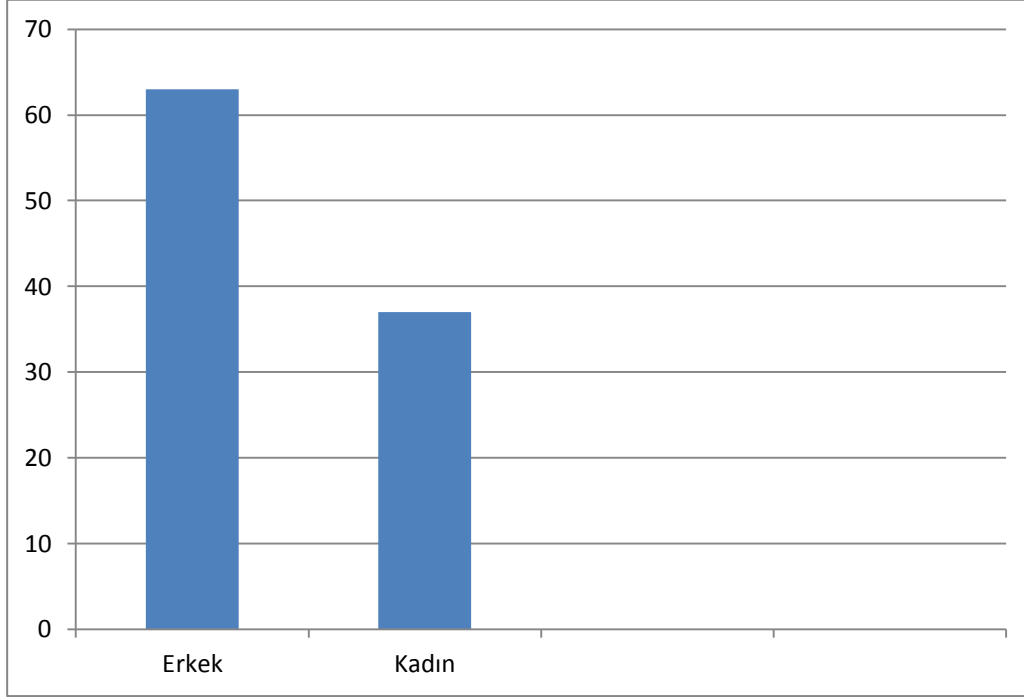
Kobak (2008), Facebook'u diğer sosyal paylaşım sitelerinden ayıran en önemli özelliğin uygulama (application) eklentisi olduğunu açıklamıştır. Facebook üzerinde gerek sitenin gerekse kullanıcıların oluşturduğu 7000'den fazla uygulama yazılımı olduğu söylenmektedir. Facebook barındırdığı bu farklılıklarla, kullanıcılarının vakitlerinin büyük bir kısmını sitede geçirmelerine olanak sağlamaktadır.

Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda dünya üzerinde Facebook kullanımı oldukça yaygınlık göstermektedir. Dünya üzerinde 970 milyonu aşkın üyesi ile Facebook oldukça popüler sosyal paylaşım sitesidir. Yaklaşık 32 milyon 700 bin kullanıcı ile Türkiye ülkeler sıralamasında 6. sıradadır (Socialbakers, 2014).

Her sosyal paylaşım sitesinde olduğu gibi Facebook'ta kullanıcılarına hizmet verebilmek için üye olma şartı arar. Facebook'a üye olabilmek için isim, soy isim, e-posta adresi, şifre, doğum tarihi ve cinsiyet bilgileri ana sayfa üzerindeki formla kullanıcılardan istenmektedir (Akdemir,2013). Kullanıcılar yukarıda bahsedilen kriterleri yerine getirmeleri halinde Facebook sosyal medya sitesine üye olabilirler.

Facebook kullanımına baktığımızda ülkemizde Facebook kullanıcılarının %63'ü erkek kullanıcılarından oluşmakta, %37'si ise bayan kullanıcılardan oluşmaktadır (Şener, 2009).

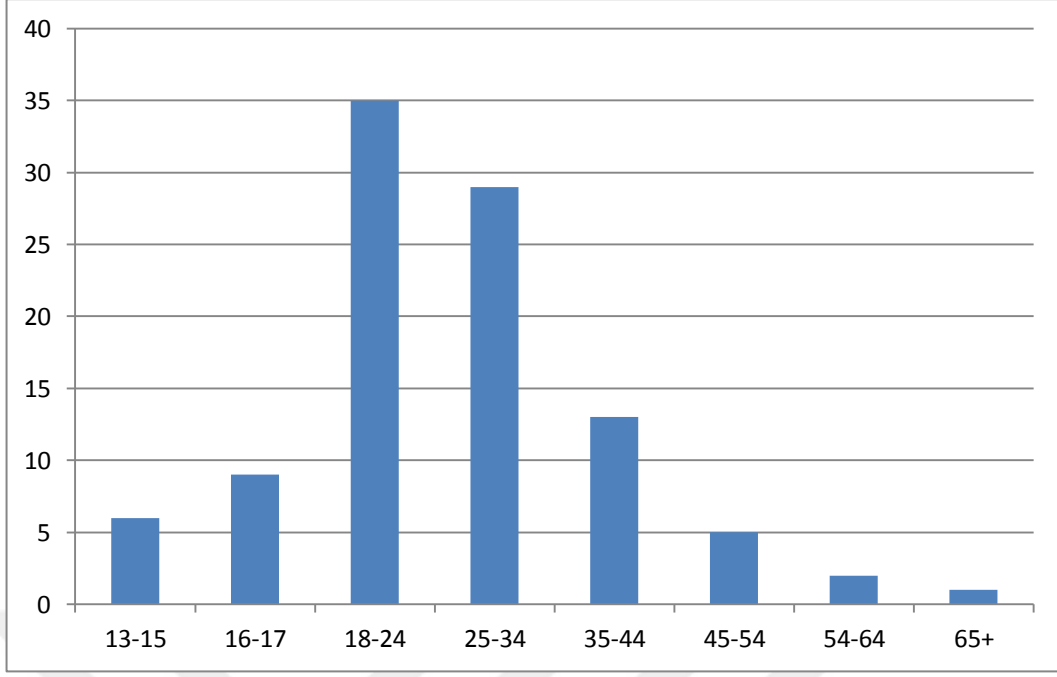
Bu dağılımda ülkemizde Facebook kullanımında Erkek kullanıcı oranlarının bayan kullanıcı oranlarına göre oldukça fazla olduğu görülmektedir. Cinsiyet dağılımlarının görüldüğü grafik aşağıda şekil-1 de mevcuttur.

Şekil 2.1: Türkiye’de facebook kullanıcılarının cinsiyete göre dağılımı

Facebook’ üye olabilmek için 13 yaşından büyük olma sınırı vardır. Fakat herhangi kontrol mekanizması olmadığından kullanım yaşı 13 ün altında olan çok sayıda Facebook kullanıcısına rastlamak mümkündür (UBİK, 2011, akt. Akdemir,2013).

Türkiye’de Facebook kullanımının dağılımına baktığımızda kullanıcıların büyük çoğunluğunu 18-24 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Aynı zamanda 25-34 yaş arası yetişkinlerde Facebook kullanımı oranlarında 18-24 yaş arası gençlerden sonra en fazla Facebook kullanıcı grubudur. Türkiye’de Facebook kullanımının en az görüldüğü grup ise 45-54 yaş aralığındaki grup oluşturmaktadır. Yaş gruplarının genel dağılımı şekil-2 de mevcuttur (www.socialbakers.com,2014).

Şekil 2.2: Türkiye’de facebook kullanıcılarının yaşa göre dağılımı

Facebook sosyal paylaşım sitesinin genel kullanımında öncelikle kullanıcılar e-posta adreslerini ve şifrelerini girerek oturum açarlar. Facebook bu işlemleri girilerek açılır ve ana sayfa bölümünde “Sık Kullanılanlar, Gruplar, Uygulamalar, Sayfalar, Arkadaşlar” gibi belirli bölümler bulunmaktadır. Ayrıca durum belirtme ve fotoğraf/video ekleme seçeneği de ana sayfada yer almaktadır. Ana sayfada kullanıcılar, arkadaş listesinde olan kişilerin ve üye olduğu/beğendiği grupların Facebook sayfalarında paylaştıkları yazıları, beğendikleri sayfaları, oynadıkları oyunları, ekledikleri ya da etiketlendikleri fotoğrafları veya videoları görebilmektedir. Kullanıcılar paylaşılan içeriği beğenmekte ve o içerikle ilgili yorumlar yapabilmekte ayrıca o içeriği kendisini de paylaşabilmektedir. Kullanıcılar yaşadıkları şehirleri, okudukları okulları, doğum tarihlerini, çalıştıkları yerleri, vb. istedikleri ölçüde sayfalarında paylaşabilmektedir. Kullanıcılar fotoğraflarla albümler oluşturabilmekte, fotoğraftaki kişileri etiketleyebilmekte, etiketlenen kişiler de eğer Facebook kullanıcısı ise o fotoğrafları görebilmektedir.

“Hesap Ayarları”, “Gizlilik Ayarları”, “Yardım” ve “Çıkış” alt başlıkları ise yine sağ üst köşede bulunmaktadır. Kullanıcılar arkadaş listesinde olan kişileri “Yakın Arkadaşlar, Tanıdıklar, Aile, Kısıtlılar” şeklinde gruplandırabilmektedir. Facebook’ta yer alan çeşitli oyunlarda kullanıcılar, arkadaş listesinde yer alan kişilerden kendileri ile aynı oyunu oynayanları oyunlarda da ziyaret edebilmekte ve

onlarla yardımlaşabilmektedir. Arkadaşlarının oyunda hangi seviyede olduklarını, kaç puan aldıklarını, nasıl bir oyun alanı oluşturduklarını görebilmektedirler. “Gizlilik ayarları” bölümünde kullanıcılar kendilerine ait çeşitli bilgilere kimlerin erişim sağlayabileceğini kontrol altına almaktadırlar. Sol üst köşede yer alan semboller ile arkadaşlık istekleri ve bildirimler yönetilmektedir. Mesajlar bölümü ile arkadaş listesindeki kişilere mesaj gönderebilmekte ve gönderilen mesajlara fotoğraf ya da video linki eklenebilmektedir. Sohbet özelliğini de içinde barındıran Facebook’ta durum “Müsait” olarak ayarlandığında, arkadaşlarla çevrimiçi, istenirse görüntülü görüşmeler gerçekleştirilebilmektedir (Akdemir,2013).

2.2.6. Alan yazında facebook ile ilgili yapılan çalışmalar

Facebook kullanımının başlaması ve yaygınlaşması henüz yenidir. Bu nedenle alan yazında Facebook ile yapılan çalışmalar oldukça yeni ve sayısal olarak diğer alanlara göre daha azdır.

Facebook ile ilgili yapılan çalışmalar için ilk olarak Mazman (2009)'un çalışmasından bahsedilebilir. 606 kişi ile yaptığı ve 18-25 yaş arası ve büyük çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu grupta çalışmıştır. Çalışma sonucunda bireylerin çoğunluğunun Facebook’u günde birkaç defa ziyaret ettiği, her ziyaret edişte en az 30 dk. vakit geçirdikleri bilgilerine ulaşmıştır. Aynı zamanda çalışmaya katılan gruptaki bireylerin %94’ünün Facebook’ta bulunan gruptan en az birine üye olduklarını ortaya koymuştur.

Pempek, Yermolayeva ve Calvert (2009), 92 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışmalarında, öğrencilerden bir hafta boyunca günlük Facebook kullanımlarını özetleyen soruları cevaplamaları istemişlerdir. Sonuçlara göre öğrenciler, Facebook’u günlük ortalama 30 dakika kullanmaktadır. Öğrenciler Facebook’ta, bir kişinin bilgiyi yaydığı, diğerlerinin takip ettiği bir stili takip etmektedirler. Öğrenciler Facebook’u bilgi alma konusunda kullanmakta, yeni bilgiler ekleme konusunda ise aktif rol almamaktadırlar. Facebook, en çok sosyal etkileşim için kullanılmaktadır (Akt. Akdemir,2013).

488 Facebook kullanıcı ile yapmış olduğu çalışmada Yurtkoru (2009), verilerini internet ortamında toplamıştır. Öncelikli olarak verileri toplama işini internet üzerinde yapmıştır. Facebook’un her yaş ve her gruptan kişiler tarafından

kullanıldığını ortaya koymuştur. Veri analizleri sonucunda Facebook kullanıcılarının bu sosyal paylaşım ağını daha çok arkadaşları ile iletişime geçmek, arkadaşlarının resimlerine ve profillerine bakmak ve arkadaşları ile mesaj yolu ile anlaşmak için Facebook kullandıklarını ortaya koymuştur.

18-58 yaş aralığındaki 406 Facebook kullanıcısıyla anket yoluyla gerçekleştirdiği çalışmada Ulusu (2010); Facebook kullanım amaçlarını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre Facebook kullanım amaçları şu şekildedir: “Sosyalleşme (Social networking)”, “Duvarına Yazma (Writing on wall)”, “Eğlence (Entertainment)”, “Arkadaşlar Bulma (Searching for friends)” ve “Boş zaman (Free time)”.

Facebook ve genç-yetişkinler hakkında yapmış oldukları çalışmalarında verilerini 2009 yılında, 12-17 yaş aralığındaki 800 ergen ve 18 yaş üstü 2253 kişiden toplayan Lenhart, Purcell, Smith ve Zickuhr (2010), araştırma sonucunda Facebook kullanım durumlarını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre, 12-13 yaşlarındaki gençlerin %55’i, 14-17 yaş aralığındaki gençlerin %82’sinin sosyal ağları kullandıkları belirlenmiştir. Genç yetişkinler ise neredeyse ergenler kadar Facebook kullanmaktadırlar. 18-29 yaş arası bireylerin %72’si Facebook kullanmaktadır. Yetişkinlerin %52’si iki veya daha fazla profille Facebook deneyimini parçalı olarak yaşamaktadırlar.

Baker ve Oswald (2010) bireylerin sosyal medya kullanımları ile utangaçlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Katılımcılar ankette Facebook kullanımları, utangaçlık düzeyleri, sosyal yardım alıp almadıkları, yalnızlık ve arkadaşlık ilişkileri ile ilgili sorulara cevap vermişlerdir. Sonuçlara göre katılımcıların Facebook kullanımları ile utangaçlık düzeyleri arasında pozitif bir ilişki vardır. Facebook kullanımları ile arkadaşlık ilişki kalitesi arasında bağlantı bulunmaktadır. Facebook kullanımı ile yalnızlık arasında bir ilişki çıkmamıştır. Ayrıca utangaç bireyler için sosyal paylaşım sitelerinin iyi birer iletişim ortamı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cheung, Chiu ve Lee (2010) araştırmalarında öğrencilerin Facebook kullanım nedenlerini belirlemek istemişlerdir. Araştırma sonucunda sosyal ağlardaki “biz” kavramını açıklamadaki en güçlü etkenin sosyal olarak var olma ihtiyacı olduğunu ve

bu yüzden çoğu insanın arkadaşlarıyla iletişim kurmak ve bir topluluğun üyesi olmak için Facebook kullandıklarını belirlemişlerdir.

Vural ve Bat (2010) ise Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri (219 Öğrenci) örneklemini ile çalışmışlardır. Bu çalışmada İletişim Fakültesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanmada ki alışkanlıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Öğrencilerin %85.9' unun sosyal ağ (Facebook, Netlog, Myspace, Orkut, Yonja vb.) kullandığı tespit edilmiştir. Yine bu öğrencilerin %82.4' ünün Facebook'ta zaman geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ağ kullanımlarının zaman aralığı incelendiğinde ise %55.2' sinin sosyal ağları her gün, %28.8' inin haftada 3-4 gün bu siteleri kullandıkları görülmüştür.

Belin ve Yıldız (2011)'in, 137 kız, ortaöğretim öğrencisi ile yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı için, Facebook eğlenceyi ifade etmektedir. Bu öğrencileri için boş zaman değerlendirilmede en önemli araç Facebook olarak gözlenmektedir. Facebook aynı zamanda öğrencilerin arkadaşları ile iletişime geçme amacına hizmet etmektedir. Aynı zamanda arkadaş edinme amacı ile Facebook kullanan öğrencilerde mevcuttur. Öğrencilerin çoğunluğu profillerinin arkadaşları tarafından gözlemlenmesini önemsememektedir. Öğrenciler aynı zamanda Facebook'ta yürütülen kampanyalar ile ilgilenmemekte ve bunları gerçek hayatta uygulama konusunda adım atmamaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı Facebook kullanımını arkadaş çevresinden öğrenmiştir.

Kim ve Lee (2011) yaptıkları çalışmada, Facebook sitesindeki arkadaş sayısı ve kendini ifade etme stratejilerinin kişinin psikolojisine olan etkilerini incelemişlerdir. Çalışma Facebook üyesi 391 ergenle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Facebook'taki arkadaş sayısının kişinin psikolojisini olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu durum sosyal destek yerine geçmemektedir. Aynı zamanda araştırma bulgularına göre Facebook'taki arkadaş sayısı ile alınan sosyal destek arasında negatif ilişki vardır. Pozitif kişiliğin bireyin psikolojik yapısını olumlu etkilediği görülmektedir. Facebook'taki arkadaş sayısı ve olumlu kişilik gösterimi kişinin psikolojisine iyi gelebilir. Ancak bu mutluluk alınan sosyal destekle ilişkili değildir. Öte yandan Facebook'ta kendisini dürüst olarak tanımlamak Facebook'ta arkadaştan kaynaklanan mutluluğu artırmaktadır.

İlk ve Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook hesabı olması, Facebook kullanma amacı ve Facebook'u hangi sıklıkla kullandığı ile ilgili kişisel bilgileri ortaya çıkarmayı amaçlayan Aksüt, Ateş, Balaban ve Çelikkanat (2012)'in araştırmaları mevcuttur. Bu araştırma sonucunda ise ilköğretim öğrencilerinin ana babaların kontrolü konusunda gönülsüz oldukları görülürken, orta öğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimleri paylaşmayı tercih etmedikleri saptanmıştır. Aynı zamanda ilköğretim öğrencilerinde görselliğin ön planda olduğu, ortaöğretim öğrencilerinde güvenlik ve internete kolay bağlanabilmenin önemsendiği görülmektedir.

Küçük (2012), araştırmasına göre Facebook katkıları ile sağlanan karma öğrenme ortamı ile karşılıklı oluşturulan öğrenme ortamının, öğrencilerin başarıları, derse karşı hissettikleri memnuniyet, akademik başarı ve benzer değişkenlerin incelendiği araştırmalarında iki grup arasında karma öğrenme ortamı lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Ucun (2012) çalışmasında, sosyal ağlardan Facebook'un kullanım nedenlerini ve mesleki bağlamda kullanım nedenlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların Facebook'u, eski ve yeni arkadaşları ile iletişim kurmak, aynı ilgi alanlarına sahip kişilerle etkileşimde bulunmak, eğitim süresi boyunca kendisine sağladığı kolaylıklardan yararlanmak, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri takip etmek için kullandıkları belirlenmiştir. Mesleki anlamda ise Facebook'u, eski ve yeni iş arkadaşları ile iletişim kurmak, aynı meslek dalında çalışan insanlar ile etkileşimde bulunmak ve mesleğiyle ilgili dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri takip etmek gibi farklı alanlarda kullanmakta oldukları belirlenmiştir.

Raghavendra, Wood, Newman ve Lawry (2012)'nin gerçekleştirdikleri çalışmanın amacı ise, fiziksel engeli bulunan çocuk ve gençlerin internet kullanım sıklıklarını belirlemektir. Yaş ortalaması 14,6 olan 15 katılımcıyla yapılan araştırmada arkadaş faktörünün, engelli gençlere internet becerileri kazandırmada önemli bir faktör olduğu sonucu bulunmuştur.

Junco (2012)'nin çalışmasında 2368 lise öğrencisine ulaşılmış, Facebook kullanım sıklığı, Facebook aktivitelerine katılım ve ders katılımı arasındaki ilişkilere bakılarak bu eksiklikler giderilmiştir. Derse katılım 19 soruluk bir ölçek, derse hazırlanma için harcanan zaman ve derse katılım için harcanan zaman ile 3 yönlü olarak ölçülmüştür.

Facebook kullanımı ile derse katılım ölçeği sonuçları arasında negatif, derse katılım için harcanan zaman arasında ise pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Andreassen (2012)'nin çalışmasında, Bergen Facebook Bağımlılık Ölçeği geliştirilmiştir. Bu ölçek 18 sorudan oluşmakta ve bağımlılığın 6 bölümünü içermektedir. Bu bölümler dikkat çekme, ruh hali değişikliği, dayanıklılık, geri çekilme, çelişme, tekrarlama'dır. Bu çalışma 423 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara Facebook Bağımlılık Ölçeği ile birlikte, Bağımlılık Eğilimleri Ölçeği, Çevrimiçi Sosyallik Ölçeği, Facebook Tutum Ölçeği, Uyku soruları uygulanmıştır. Facebook Bağımlılık Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı. 83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin sonuçları Facebook aktivitelerini ölçen diğer ölçeklerin sonuçlarıyla örtüşmektedir. Facebook bağımlılığı ile dışadönüklük arasında pozitif, sorumluluk sahibi olma arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (Akt. Akdemir,2013).

Paul, Baker ve Cochran (2012)'nin gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin Facebook'ta harcadıkları zaman ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Facebook'ta harcanan zaman öğrencilerin dikkat sürelerine göre değişmektedir. Bireylerin dikkat süresi arttıkça, Facebook'ta harcadıkları zaman azalmaktadır.

Numanoğlu ve Bayır (2012)'nin yaptıkları çalışmada, araştırmalarına katılan 6. sınıfların %34'ünün, 7. Sınıfların %36.4' ünün ve 8. sınıfların %32.3'ünün İnterneti her zaman sohbet amaçlı (Facebook vb.) kullandıkları ortaya çıkmıştır (Akt. Akdemir,2013).

Güney Afrika'daki üniversite öğrencilerinin sosyal çevre oluşumunda, Facebook rolünü açıklamak için Johnston, Tanner, Lalla ve Kawalski (2013) çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada veriler 7 farklı üniversitede okuyan 800 öğrenciden toplanmıştır. Michigan State Üniversitesi'nde hazırlanan Sosyal Çevre oluşturmada Facebook'un Yararları isimli ölçek kullanılmıştır. Deneysel çalışmalar sosyal çevrenin, zihinsel ve fiziksel sağlığa pozitif etkileri olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre Facebook kullanım sıklığı ile sosyal çevre oluşturma arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Facebook kullanım anlayışı yaş ve ırka göre değişmektedir. Facebook kullanımı bireylerin psikolojilerine etki etmektedir. Hayatından memnun olmayan ve kendine güveni az olan öğrencilere Facebook kullanımı özendirilebilir.

Alloway, Horton, Dawson (2013)'ün çalışmalarının amacı sosyal paylaşım sitelerinin ergenlerin bilişsel yetenekleri ve sosyalleşmeleri üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bilişsel yetenekleri güvenilir bir şekilde ölçmek için, standartlaşmış testlerden yararlanılmıştır. Öğrencilere ayrıca sosyal medya kullanımları ile ilgili sorular sorulmuştur. Facebook'u bir yıldan fazla bir süredir kullanan öğrenciler, kısa süredir kullanan öğrencilere göre sözel yetenek, hafıza ve yazım kuralları testlerinde yüksek puanlar almıştır. Facebook aktivitelerinden, kişi profilini görüntülemenin sözel yetenek testinde yüksek puan alma konusunda bir yor dayıcı olduğu görülmüştür. Bunun yanında Facebook kullanım sıklığı ile bilişsel yetenek testi puanları arasında bir ilişki bulunmamıştır. Sadece Facebook kullanan ergen bireylerin sosyal ilişkilerinin daha kuvvetli olduğu görülmüştür. Bu sonuçlarda geçmişte yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Akt. Akdemir,2013).

Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu (2014) tarafından 9-16 yaş grubu çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik yapılan çalışma, Türkiye'nin 3 büyük ilinde 524 çocuk ile yapılan yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan çocukların hepsi Facebook kullanıcısı olduklarını, %99'u da en sık kullandıkları sosyal paylaşım sitesinin Facebook olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların %43.1' i her gün 1 defa, % 23.7'si her gün 1 defadan fazla, %24'ü de haftada 1 defadan fazla sosyal paylaşım sitesini kullandıklarını; %84'ü şimdiki arkadaşlarıyla, %30.7'si de eski arkadaşlarıyla iletişim kurmak için sosyal ağları kullandıklarını ifade etmişlerdir. Çocukların Facebook kullanma nedenlerinden biri de %32.3 oranında "sosyal paylaşım sitesinde neler olduğunu görmek için" yani merak unsurudur. Bu sonuçlar Facebook kullanım yaşının ilköğretim çağına kadar düştüğünü ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun her gün en az 1 kere siteye girdiklerini göstermektedir. Çocukların %36'sı sosyal paylaşım sitelerinde geçirdikleri zamanın kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmiş, bu düşüncenin de lisede öğrenim gören öğrencilerde, ilköğretimde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyal paylaşım sitelerinde harcadıkları zamanın kendilerini hangi açılardan olumsuz etkilediği sorusuna ise çocukların % 60.3'ü derslerine yeterince zaman ayıramadığını, % 24.3'ü arkadaşlarına yeterince zaman ayıramadığını, %21.2'si ailesine yeterince zaman ayıramadığını, %16.9'u sosyal paylaşım sitelerinde yaşına uygun olmayan bilgi/içerik ile karşılaştığını, %10.1'i de gerçek yaşamdaki sosyal etkinliklere

yeterince zaman ayıramadığını söylemiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, erkeklerin kızlara göre;

- ✚ Kendisine ait bilgilerini sosyal medyada paylaşmanın daha güvenli olduğunu hissettiği,
- ✚ Sosyal paylaşım sitesinde kendilerine ait bilgilerin saklılığını korumaya yönelik olarak kuralları daha az bildiklerini,
- ✚ Sosyal paylaşım sitesinde tanımadığı kişilerden gelen arkadaşlık taleplerini daha çok kabul ettiklerini ve
- ✚ Sosyal paylaşım sitesinde ebeveynlerle arkadaş olma oranının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, yaş arttıkça çocukların;

- ✚ Sosyal paylaşım sitesine her girişte harcadıkları ortalama sürenin arttığını,
- ✚ Sosyal paylaşım sitelerindeki arkadaş sayılarının arttığını,

Sosyal paylaşım sitesinde ebeveynlerle (anne-baba ile) arkadaş olma oranının azaldığını göstermektedir (UBİK,2014).

2.2.7. Bağlanma nedir?

Bağlanma, insanların yaşamında kendilerine yakın ve önemli gördükleri kişilere gösterdikleri duygusal bağlıdır. Birey doğduğu andan itibaren kendisine en yakın hissettiği kişiler bakımını üstlenen anne ve babadır. Bebeklikte duygusal gelişimin sağlıklı olabilmesi için anne ve babaya önemli rol düşer.

Bireyin bebeklikte bağlanması, birincil bakımı veren kişilere olumlu tepkilerin verilmesi, bakımını üstlenen kişilere yönelme, onları arama, bakımını üstlenen kişinin varlığını hissettiği anda rahatlama ve iç huzurun hissedilmesidir.

Bağlanma bebekte güven duygusunun gelişmesini sağlayan güçlü bir bağlıdır. Doğumdan itibaren 6 ay içerisinde kişi bakımını üstlenen kişiye bağlanma davranışını geliştirmeye başlar. Çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik döneminde oluşabilecek birçok psikolojik problemlerin temelini bireyin bağlanma davranışı etkiler.

Bowlby (1980) bağlanmayı bireyin ihtiyaç hissettiğinde, duygularını paylaşacağı, yakınlık kuracağı kişiye duyulan ihtiyaç olarak ifade eder (Akt. Deniz, 2006).

Hamarta (2004)' ya göre bireyin doğduğu ilk andan itibaren bakımını üstlenen kişi ile ilk olarak biyolojik varlığın sağlanmasına yönelik olarak başlarken, ilerleyen zamanlarda bu durum özümsererek bireyin sonraki tüm yaşamına etkisi olan bir iletişim biçimini alması durumu bağlanmadır. (Akt. Deniz,2006).

Bu bağlılık durumu çocuğun ihtiyaçlarının zamanında karşılanması, iletişimin temelini sevgi oluşturması, destekleyici ve güven dolu huzurlu ortamın olması durumlarını kapsarsa, bireyin yetişkinlik sürecine kolaylıkla geçmesine hizmet eder (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005; Soysal, Ergenekon ve Aksoy,1999).

Konyalıoğlu (2002)'na insanlar yaşadıkları stresli durumlarda bağlanma davranışının etkisi daha çok ortaya çıkma eğilimindedir. Kişi korktuğunda, hayal kırıklığı yaşadığında, kaza geçirdiğinde, hastalığa yakalandığında, bağlanma durumu ortaya çıkabilir. Bireyin bağlandığı kişi, böyle durumlarda bireyi destekler, telkin eder ve yanında olursa, bağlanma davranışı azalma gösterir. Bağlanılan kişinin olması, bağlanma davranışını gösteren kişide güçlü bir güvenlik hissi uyandırır. Bağlanma davranışı özellikle çocukluk yıllarında ortaya çıkar, zorlanma durumlarında kendisini daha çok gösterir ve hayat boyu devam eder (Akt. Deniz, 2006).

Birey doğduğu andan itibaren ailesi ile ilişki kurar. Küçük yaşlardan itibaren bu ilişkinin niteliği bağlanma davranışı açısından önemlidir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması, sevgi dolu ortamda yetiştirilmesi, sorumluluk ve güven duygusunun oluşturulması bağlanma davranışının sağlıklı biçimde gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Özellikle gelecek nesil olarak ifade eden çocukların ileride topluma faydalı ruhsal yönden sağlıklı olabilmeleri için çocukluk yaşlarda kişilik gelişim sürecinde hassas davranılması ve bu süreci sağlıklı atlatması önemlidir (Bayhan, 1998).

2.2.8. Bağlanma stratejileri nedir?

Ellison, Steinfield ve Lampe (2011), Facebook'un çoğu lisans öğrencisinin günlük yaşamının bir parçası olduğu (Lampe, Ellison, & Steinfield, 2008) düşüncesinden hareketle "Facebook arkadaşlarının faydalarını" (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007) hayata geçirmede Facebook temelli sosyal etkileşimin bazı kalıplarını belirlemek için

“Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği” (FBSÖ) adını verdikleri bir ölçek geliştirmişlerdir. Buradaki “bağlanma stratejileri” terimi, Facebook temelli ilişkisel iletişim faaliyetlerini ve iletişim stratejileri ile sosyal sermaye kazançları arasındaki ilişkiyi araştırmak için tanımlanan bir terimdir.

A. Quan-Haase ve Wellman'nın (2004) da belirttiği gibi, “internetin tüm kullanım amaçları sosyal amaçlar için olmasa bile” Facebook'un farklı kullanımları farklı sosyal sermaye çıktıklarına neden olacaktır. Facebook'un önceden var olan arkadaşlık ilişkilerini sürdürmek için kullanımı bağlayan (dayanışmacı-güçlü bağlar) sosyal sermayeyi teşvik ederken, gizil ilişkilerle ilgili kullanımı ise köprü kuran (aracı-zayıf bağlar) sosyal sermayeyi arttırabilmektedir (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2011).

Ellison, Steinfield ve Lampe (2011), FBSÖ ile özellikle Facebook'un var olan güçlü ilişkileri ifade etmek, sıradan tanışıklıklar ve önceden çevrimdışı bir ilişkisi olmayan yabancılarla olan iletişime geçmeyi içeren farklı kullanımları arasındaki ayrımı belirlemeyi amaçlamışlardır (Akt. M.E. Deniz ve Diğ. (2006)).

2.3. Erteleme İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde, erteleme kavramının tarihsel kökeni, tanımı, nedenleri, boyutları ve sonuçları detaylı olarak ele alınmıştır.

2.3.1. Ertelemenin tanımları ve türleri

Bu bölümde erteleme kavramının tanımları ve erteleme kavramının geçmişten günümüze kara gelen süreçte oluşumu hakkında kuramsal bilgiler verilecektir. Aynı zamanda erteleme davranışının nedenleri, oluşumu ve sonuçları hakkında bilgiler sunulacaktır.

2.3.1.1. Erteleme kavramının tarihsel kökenleri

Erteleme kavramı İngilizce'de “procrastination” olarak kullanılan Latince kökenli “procrastinare” fiilinden gelmektedir. Yapılacak olan bir görevi ileri bir zamana bırakma anlamına gelir. “Procrastination” terimi “pro” ileriye dönük hareket manasına gelen bir zarf, crastinus ise yarına ait anlamını taşıyan iki sözcüğün birleşmesinden meydana gelmiştir. Latince eserlerde erteleme kelimesi özellikle Romalıların askeri teşkilatlanmalarına önem veren kültürel özellikleri hakkında fikir sahibi olunabilecek daha çok askeri metinlerde sıklıkla kullanıldığı göze çarpmıştır.

Romalıların erteleme sözcüğünü kullanma tarzı, askeri anlaşmazlıkların çözümünde gereken sabrın gösterilmesi gibi kararları tehir etmenin zekice ve olması gereken olduğu görüşünü yansıtır şekildedir. Bu noktadan hareketle bir işi yapmaya koyulmadan önce yeteri kadar bilgiye sahip olunmayan durumlarda dürtü sellikten kaçınmayı muhteva eden durumlar için kullanılmıştır. Fakat günümüzde erteleme ile ilgili yapılan tanımların eskiye nazaran farklılaştığı görülmektedir. Erteleme kavramı uğradığı değişim sonucunda eskiye nazaran daha fazla olumsuz anlam içermektedir.

Oxford İngilizce sözlüğünde, erteleme sözcüğünün 1600'lü yılların başlarına kadar yaygın olarak kullanıldığı ifade edilmiştir. Erteleme sözcüğünün negatif anlam çağrışımları 18. yüzyılın ikinci yarısında kadar ortaya çıktığı görülmüştür (Ferrari, Johnson ve McCown, 1995, Akt: Akdoğan,2013).

Erteleme kavramının aslında gelişen teknoloji ve değişen çevre şartları ile birlikte ortaya çıktığını ifade eden Milgram (1992), erteleme davranışının sadece teknolojinin gelişmiş ve programlı/planlı yaşamının önemli olduğunu toplumlarda ortaya çıktığına dikkat çekmektedir. Milgram (1992)'a göre bir toplumda sanayileşme ne kadar fazla ise erteleme davranışı o kadar çoktur.

DeSimone (1993), sanayi öncesi toplumlarda, bugünkü anlamında erteleme kavramına ilişkin bir kelime bulunmadığını belirtmekle birlikte, erteleme kavramını (daha az olumsuz anlamda) çağrıştıran kelimeler olduğunu belirtmektedir. Örneğin eski Mısırlıların erteleme anlamına gelebilecek iki fiil kullandıkları bilinmektedir. Bunlardan ilki, gereksiz işlerden ve dürtüsel çabalardan kaçınmayı yararlı bir alışkanlık olarak ifade eden fiildir. Diğeri ise yaşamı sürdürmek için yapılması gereken işleri tamamlamada tembellik etmeyi zararlı alışkanlık olarak tanımlayan fiildir (akt: Çakıcı, 2003; Ferrari, Johnson ve McCown,1995).

2.3.1.2. Erteleme davranışının tanımı

Ackerman ve Gross (2005), ertelemeyi yapılması gereken bir işi zamanında yapmama ve bu işi başka bir zaman dilimine erteleme olarak tanımlar. Ancak bu erteleme eğilimi bireyin kendi denetiminde olmamaktadır. Bireyin ertelemedeki temel sıkıntısı ilgili işi yapmada kendini motive edememesinden kaynaklanmaktadır.

Ertelemenin akıl dışı olmasına vurgu yapan Amerikan Mirası Sözlüğü ertelemeyi “ bir şeyi ileriki bir tarihe bırakma, sonraya bırakma ya da gerek olmaksızın geciktirme eylemi” şeklinde tanımlamaktadır (Morris,1978, Akt: Akdoğan,2013).

Belli zamanda yapılması gereken işi bireyin herhangi zorunluluğu olmadan geciktirmesi ya da ilgili işi hep son dakikaya kadar yapılmaması şeklinde açıklayan Knaus (1998), erteleme davranışını gerçekleştiren çoğu kişinin, erteleme yapılarının nedenlerinin temelini anlayamamalarına rağmen, ertelediklerinin bilicinde olduklarını söylemektedir.

Erteleme davranışı ile ilgili 4 önemli maddeye dikkat çeken Milgram (1991), aynı zamanda erteleme ilgili duygusal ve davranışsal bileşeni ortaya atmaktadır. Erteleme ilgili 4 önemli madde ise şu şekildedir. Bunlar;

- ✚ Gerçekleştirilmesi son ana bırakılan birçok davranış,
- ✚ Yeteri kadar olmayan uğraş ile sonuçlanması,
- ✚ Önemli olduğu hissedilen bir iş,
- ✚ Tüm bunlarının neticesinde yaşanan karmaşıklık hissi,

Solomon ve Rothblum (1984), ise bireyin görev ve sorumluluklarını, kendisine zararı olduğu halde hep son dakikada gerçekleştirme yönelimindeki davranışları olarak açıklar.

Bir bireyin ömrü boyunca “hiç ertelediğini”, her işini zamanında yaptığını düşünmek neredeyse imkânsızdır. Erteleme davranışında bulunmadığını iddia eden bir kişi ya doğru ifadede bulunmaz yâda sosyal onay kazanmak için sekonder kazanç sağlamayı amaçlar. Ertelemenin bu denli yaygın ve olmasının sebebi, insanların zaaflarından ve zayıf noktalarından birisi olmasıdır (Senecal, Koestner ve Vallerand,1995).

2.3.1.3. Erteleme davranışının nedenleri

Günlük yaşamda birçok olay neden ve sonuç döngüsü ile hareket eder. Canlıların davranışlarında onu o davranışa yapmaya iten bir neden vardır. Eylemlerimizde amaç yanı o davranışımızın nedeni vardır. Yemek yeriz çünkü yaşamaya devam edebilmek için gıdaya ihtiyaç duyarız.

Yukarıdaki kısımda tanımı verilen erteleme davranışının nedenleri şu şekildedir.

Rahatsızlık duygusu (Dysphoric affect)

Erteleme eyleminde sorumlu olduğu bir işin yerine getirilmemesi ile ilgili yaşanan olumsuzluk duygusudur. Birey bu eylemin yapılmasında isteksiz davranır. (Milgram, Sroloff ve Rosenbaum 1988). Birey yapılması gerekli olan eylemi yapmak için en ufak bir istek bile duymaz.

Kapalı olumsuzlaştırma (Covert negativizm)

Birey için istenilen ve istenilmeyen eylemler vardır. İstenilen eylemlerin gerçekleştirilmesi oldukça hızlıdır. Ancak isteksiz olan eylemlerin gerçekleştirilmesinde birey aceleci davranmaz aksine oyalar ve başkasına yaptırma amacını taşır. Bireyin bu isteklilik ve zorlama durumu erteleme eğiliminin düzeyinin belirlenmesi ile sonuçlanır (Milgram, Sroloff ve Rosenbaum 1988). İstenilir bir işin yapılması için bireyin motivasyonu yüksek olur. Fakat birey tarafından istenilmeyen ve cazip görülmeyen işi yapmak birey için tam bir işkence haline gelir. Bu durumda işin gerçekleştirilmesine yönelik herhangi çaba sarf etmez.

Algılanan yetersizlik (Perceived incompetence)

Yeterlilik duygusu ve özgüven, bireyin işi yerine getirebilmesinde önemli itici güçtür. Birey bunlara sahip değilse ilgili işi yapmaktan kaçınma davranışı gösterebilir. Algılanan yetersizlik ertelemeye neden olabilir. Tabi ki algılanan yetersizlik erteleme için sadece bir neden değildir. Birey bazı durumlarda gerekli niteliğe sahip olduğunu bilse de kapalı olumsuzlaştırma nedeniyle erteleme davranışı sergileyebilir (Milgram, Sroloff ve Rosenbaum 1988). Birey yapılacak olan işe ilişkin kendi niteliklerini yetersiz görüyorsa işin yapılması noktasında sürekli kendisini geri çeker. İş başlatma yâda sürdürme davranışları geliştiremez. Sürekli ilgili işten kaçınma davranışı gösterir.

Zaman yönetimi (Time management)

Balkıs (2006), plan ve program yapma alışkanlığına sahip olmayan bireyin işlerini yürütmede karmaşa ile karşılaşabileceği ve bunun sonucunda isteksizlik ve erteleme durumu ile kaşı karşıya gelebileceğini ifade etmiştir. Bir işin yürütülmesinde plan ve program yapmak işin başarılmasında önemli bir koşuldur. Birey plansız ve

programsız bir işe başlar ise çalışmalarında başarılı olamayıp, işini sonlandıramayabilir. Bu durum nedeni ile sürekli erteleme davranışına başvurabilir.

Kişilik özellikleri (Personality characteristics)

Emmett (2004), ertelemeye ilişkin 6 sebep üzerinde durur. Yapılacak olan işin sevilmemesi bunlardan ilkidir. Birey sevmediği ilgi duymadığı, dikkatini çekmeyen işleri yapmak durumunda kaldığında isteklendirme kaybı yaşayabilir. Bunun sonucunda erteleme eğilimine başvurabilir. Yapılacak olan iş bireye cazip gelmiyor, onun ilgi alanına girmiyor ise birey o işi başlatma, sürdürme davranışı göstermez. Sürekli erteleme eğiliminde olur.

İşlerin sonuçlanmasının gecikmesi, işin geri bildirimının uzun zaman sonra alınması ilgili işte isteklendirme kaybı yaşamamıza sebep olabilir. Bu durum sonucunda birey erteleme eğiliminde olabilir (Emmett,2004). Geri bildirim işin başarılmasında önemli bir etkidir. Fakat geri bildirim olmaması yada gecikmesi bireyde motivasyon eksikliğine neden olarak yapılması gereken işin ertelenmesi ile sonuçlanabilir.

Mükemmeliyetçilik, işin yapılmasında bireyin kendisine tolerans tanımamasıdır. Hata yapacağım düşüncesi ya hep ya hiç şeklinde akıl yürütmeye neden olup işin yapılmasını erteleme ile sonuçlandırabilir (Emmett,2004). Çalışmalarına ilişkin yüksek beklentiye sahip olan mükemmeliyetçi bireyler arzuladıkları mükemmellikte iş çıkaramayacaklarını düşünüp kötü yapmaktansa hiç başlamamayı daha cazip bulurlar. Bunun sonucunda işin başlangıç aşamasında sürekli erteleme davranışına başvurabilirler.

Başarılı olmak bizi her zaman mutlu etmeyebilir. Birey başarı korkusu da yaşayabilir. Başarı korkusu taşıyan birey başarılı olması durumunda kendisine yönelik beklentilerin artacağı ve başarının sürekliliğini sağlayamayacağı endişesi taşıyabilir. Bu düşünceler bireyin erteleme eğiliminde olmasına sebep olabilir (Emmett,2004). Başarılı olursam benden beklentiler artar, başarılı olursam iş yüküm artar gibi içsel konuşmalar ile birey dertsiz başına dert alacağını düşünebilir. Bu nedenle işi başarmaktansa ertelemek bireye daha cazip gelebilir.

Değişim bazen bireyi kaygılandırabilir. Değişimin doğuracağı olası sonuçlar üzerinde olumsuz düşüncelere sahip olan birey işlerini erteleme eğilimi gösterebilir (Emmett,2004). Değişim ile gelebilecek olası bir mutluluğu bildiği mutsuzluk yâda

verimsizliğe değişmeyebilir. Değişimin doğuracağı olası olumsuz durumlardan dolayı sürekli olarak kendisini geri plana çeker. Değişimin olası etkilerinden kendisini korumak için sürekli erteleme davranışı geliştirebilir.

Son olarak bireyin kapasitesinin üstünde iş sahibi olması, yapabileceğinden fazla iş yüklenmesi bireyi erteleme eğilimine itebilir (Emmett,2004). Her birey belli miktarda iş yapabilme kapasitesine sahiptir. Sahip olduğu kapasiteden az yada fazla iş verilmesi, bireyde motivasyon kaybına neden olabilir. Bireye sahip olduğu kapasiteden fazla iş verildiği durumda altından kalkamayacağını düşünerek işin başlama aşamasında erteleme davranışı geliştirebilir. İlgili işin altında ezileceği düşüncesine sahip olabilir. Sürekli olarak kendisini geri çekebilir. Çünkü ilgili iş sürekli olarak gözünde büyümüştür.

Bireyin sahip olduğu, akıl dışı inançlar, erteleme davranışı için sebep olabilir (Ferrari, Johnson ve McCown 1995; Haycock, 1993). Bunlardan akıl dışı inançlara sahip olan birey insanlar yaptığım işleri her ne olursa olsun beğenmek durumundadırlar, eğer beğenmezlerse bu benim için kabul edilemez bir durum diyerek, erteleme eğilimde olabilir. Yâda başlanacak bir işe kaygı duyan birey yine kaygı nedeni ile ilgili işe hiç başlamamayı tercih eder.

2.3.1.4. Erteleme davranışının boyutları

Erteleme davranışını açıklayan farklı kuramlar mevcuttur. Davranışsal, duyuşsal ve bilişsel olmak üzere erteleme davranışı 3 farklı boyutta açıklanmıştır.

Davranışsal boyutu

Lay (1986), işleri en sona bırakma davranışını “bazı hedefe ulaşmak için gerekli olanı erteleme” şeklinde tanımlayarak davranışsal boyuta dikkatleri çeker. Birey esas görevi olan işi yapmak yerine bir sonraki tarihe erteler. İş yapmak yerine onu ertelemek bireye daha cazip gelir.

Ertelemenin davranışsal boyutunda önemli olan etken uygulanması gereken iş veya alınması gereken karar için ayrılan vaktin israf edilmesidir (Senecal Lavoie ve Koestner, 1997). Birey vaktini esas görevi yerine kendisini daha rahat hissettiren diğer işleri yapmaya harcar.

Erteleme eğiliminin davranışsal boyutları açıklanırken, ertelenen yâda geciktirilen eylemin başlatılması sürdürülmesi ve tamamlanması noktaları farklı araştırmacılar

tarafından tartışılmaktadır (Birner, 1993; Ferrari, 1992). Kimi araştırmacılar ertelemenin tanımında yalnızca geciktirme ya da eylemi tamamlama değil aynı zamanda işi yapmayı yavaşlatma işi yaparken ağırdan alma gibi geciktirme davranışlarının da yer alması gerektiğinin iddia etmektedirler. Ödevlerini yapmak yerine futbol maçı izleyen öğrencinin durumu geciktirici eyleme örnek gösterilebilir (Lay ve Silverman,1996; Lay, 1986).

Duyuşsal boyutu

Knaus (1998), erteleyen bireylerin çaresizlik, yoğun ve uzun süreli kaygı, depresyon, üzüntü, hayal kırıklığı ve kızgınlık yaşadıklarını belirtmiştir. Knaus (1998), Haycoc, McCarthy ve Skay (1998), Rothblum, Solomon ve Murakami (1986), Senecal, Koestner ve Vallerend (1995), Solomon ve Rothblum (1984) gibi araştırmacılar bireyin bir işe başlayamama, bir işi sürdürememe ve ya başlanılan işi tamamlayamama tecrübelerinde kaygı, baskı, stres ya da rahatsızlık duyması gerektiğini söylemektedirler. Bu araştırmacılara göre birey ilgili işi zamanında yapmadığında olumsuz duygular hissetmiyorsa, bu işin erteleme olmadığını ifade etmektedirler.

Ertelemenin duyuşsal boyutunda araştırmacılar tarafından belirtilen bir diğer nokta ise, olumsuzluk duygusunun azlık ve çokluğudur. Erteleme davranışını gösteren bireyin, kaygı düzeyinin yüksek olması gerekir (Rothblum, Solomon ve Murakami,1986).

Knaus (1998), Solomon ve Rothblum (1984)' a göre ise erteleme nedeni ile duyulan kaygının bireysel yâda sübjektiftir.

Bilişsel boyut

Erteleme davranışında amaçlanan davranış ile gerçekteştirilen davranış arasında uyumsuzluk varsa, erteleme davranışının bilişsel boyutundan bahsedebiliriz. Erteleme davranışında birey bilinçli olarak belli amaç dâhilinde yapılması gereken görevi erteliyor ise bu durum gerçekten erteleme olarak kabul edilir. Bilişsel boyut için önemli olan nokta bireyin erteleme davranışını bilinçli olarak gerçekteştirmesidir (Blunt ve Pychyl, 2000; Ferrari, 1994, Senecal, Koestner ve Vallerand 1995).

Bireyin önceliği daha az olan bir eylemi önceliği daha fazla olan bir işten önce, yapmasının bu bireyin erteleme davranışı gösteren bir yapıya sahip olduğunun

göstergesidir. Hatta önceliği daha fazla olan bir iş yerine önceliği daha az olan bir işe daha çok vakit harcayarak söz konusu işi yapması, ertelenen iş için bir bahane ya da mazeret olarak kullanıldığını belirtmiştir. Ertelemenin bilişsel boyutu görev ile ilgili bireyin niyetleri hedefleri ve ya öncelikleri ile bireyin ortaya koyduğu çaba arasında kronik ya da alışkanlık seviyesinde uyumsuzluk, şeklinde tanımlanabilir (Lay,1986).

Akılcı olmayan inançlar, dışsal yüklenme stilleri ve vakit ile ilgili bilişsel değişkenler erteleme davranışı ile ilgilidir (Haycock, 1993). Bilişsel çarpıtmalar çoğu zaman akademik erteleme davranışına katkıda bulunabilir. Aynı zamanda yüksek akademik başarı beklentisi olan ailelerin yine bireyde erteleme davranışı ortaya çıkarabileceği belirtilmiştir (Ferrari, Johnson ve McCown, 1995).

2.3.1.5. Erteleme döngüsü

Burka ve Yuen (1983) erteleme döngüsü olarak adlandırdıkları sürecin bireysel farklılıklarla şekillendiğini, çok kısa sürebileceği gibi haftalar hatta aylara da uzayabileceğini belirtmişler ve 7 aşamada açıklamışlardır.

1. Adım

“Bu kez işe erken başlayacağım.” İşin başında, öncekilerden daha planlı bir biçimde yapılacağına inanılır. Çalışmaya başlamadaki isteksizlikleri önemsemez ve bu adımda kendiliğinden işe başlayacaklarına inanırlar.

2. Adım

“Bir an evvel başlamalıyım” işe hala başlanmamış olması ile baştaki umutların yerine kaygı geçer ve birey yoğun baskı hisseder.

3. Adım

“Ya başlamazsam?” Bu adımda kişi işe hiç başlayamayacağını ve bundan dolayı başına gelebilecekleri düşünmeye başlar:

“Daha önce başlamalıydım” Bu, erteleme davranışı gösteren bireylerin ortak duygusu suçluluktur.

“Her şeyi yapıyorum ama... :” Daha az önemli olan pek çok işin yapılıp öncelikli olana bir türlü başlanamaması, özellikle kronik erteleme davranışı gösteren bireylerin sıklıkla yaşadığı bir durumdur.

“Hiçbir şeyden zevk almıyorum” yapılması gereken öncelikli iş yerine keyif verici etkinliklere yönelen kişi, suçluluk ve kaygı hisleri nedeniyle bunlardan da keyif alamaz.

“Umarım hiç kimse öğrenmez” Henüz işe başlamadıkları için duydukları utanç nedeniyle kimsenin bu durumu bilmesini istemezler. Yoğunmuş gibi görünmeye çalışırlar, sanki ilerleme kaydetmiş gibi konuşurlar veya ertelemelerini haklı göstermek için mazeretler bulurlar.

4.Adım

“Hala zaman var” Çalışmasını tamamlayabileceği zamanın hala var olduğuna ilişkin inançlarını korurlar.

5.Adım

“Bende bir sorun var” Kişinin duyduğu üzüntü yerini korkuya bırakmıştır: “Bende bir sorun var!” Artık disiplin, cesaret, zekâ ya da şans gibi özelliklerin kendinden başka herkeste olduğunu düşünürler.

6.Adım

“Son seçim: Yapmak ya da Yapmamak” Artık işi tamamlama veya tamamen bırakma arasında bir seçim yapma durumuna gelmiştir. Kalan sürede işi tamamlamak olanaksız olduğunda kişi artık bu duruma dayanamayacağını düşünür ve işi bitirmekten vazgeçer. Ya da kalan kısa zamana karşın, kişi işi tamamlamayı tercih edebilir. Bu süreçte “bu o kadar da kötü değilmiş, neden daha önce başlamadım” demeye başlar. Yapılan iş sıkıcı ve zor olsa bile, çalışmaya başlamakla bir iç rahatlaması hissedilir.

7.Adım

“Bir daha asla ertelemeyeceğim” Bitirilmesi gereken proje bırakıldıktan ya da tamamlandıktan sonra, kişi huzur hisseder. Bu süreci bir daha yaşama fikri kişiye katlanılmaz gelir. Sonraki sefere bu döngüye asla girilmeyecektir; çalışmaya erken başlanacak, planlı olunacaktır. Ancak erteleme eğilimi gösteren pek çok kişi için bu döngü defalarca tekrarlanır (Akt. Sarioğlu,2011).

Knaus (2000), Burka ve Yuen'in tanımladığı erteleme döngüsüne benzer şekilde erteleme sürecini beş adımda ele almıştır ve bu döngüyü benimseyen bireylerin kendi gelişim ve öz yeterliliklerine yapay bir sınır getirmiş olduklarını belirtmiştir. Ayrıca, erteleyen insanların işleri “son dakika” da yetiştirdikleri ve “zamana karşı yarıştıkları” örneklerle kendilerini ödüllendirmiş ve erteleme davranışlarını pekiştirmiş olduklarından bahsetmiştir. Knaus (2000) bunu “zamana karşı yarış” oyunu olarak adlandırır ve öğrenciler arasında yaygın olduğunu bildirir. Bu davranış sınav gecesi sabahlama, teslim gününde dönem ödevi için araştırma yapma şeklinde örneklendirilebilir (Akt. Sarıoğlu, 2011).

2.3.1.6. Erteleme davranışının sonuçları

Ertelemenin sonucunda yetersiz bir ürünün ortaya çıkması ya da işin hiç bitirilememesinden dolayı bireyler yetersizlik ve suçluluk hissederler (Knaus, 2000). Ertelemenin bir alışkanlık haline gelmesi ise Knaus'un (2000)'da belirttiği gibi bireyin öz yeterliliğine bir sınır getirir. Bu yetersizlik algısı düşük benlik saygısına neden olur. Oysa Burka ve Yuen (1983) ile Solomon ve Rothblum (1984) gibi araştırmacılar ertelemenin benlik saygısını korumayı amaçladığını belirtmişlerdir. Burada yeni bir döngü ortaya çıkmaktadır: Yetersizlik duygusu ile kırılan benliği yeni bir kırılmadan korumak için Erteleme Eğilimi pekişir. Knaus (2000) burada öğrenilmiş çaresizliğin deneyimlenme ihtimalinin de artacağından söz eder.

Knaus (2000) in aktardığına göre Kernis, Grannemann, Barclay (1992) ertelemenin sonucunda kişi kendisini rahatsız hissediyorsa, bu durum nedeni ile sorumluluğu karşı tarafa yükleyebileceğini belirtmiştir. Snyder ve Higgins (1988, 1989, 1990) akt: Knaus, 2000) aklama hilelerini yarı bilinçli ego savunmaları olarak adlandırdıkları çalışmalarında bahaneler üretmek aklanmaya çabalamanın insani bir eğilim olduğunu öne sürmüşlerdir.

Knaus (2000)'a göre erteleme davranışı gösteren birey kendini aklamak için mantığa bürüne, inkâr, bahaneler üretme, gerçeği çarpıtma gibi yolları kullanır. Aklama hileleri olumlu benlik algısını geçici bir süre için korur ancak bireyde hayal kırıklığı, pasif agresyon, başarısızlık korkusu, kayıtsızlık, görev bıkkınlığı, dürtü kontrol problemleri ve kendinden şüphe etme gibi sorunlara neden olur (Akt. Sarıoğlu, 2011).

2.3.2. Ertelemeyi açıklayan yaklaşımlar

Kuram herhangi bir olayı, vakayı, görüngüyü açıklamak için kullanılan düşünce sistemidir. Kuram araştırmalar yapmaya ve elde edilen verileri organize etmeye yarayan araçlardır. Gerçeklik hakkında doğru mu yanlış mı olduğu bilinmeyen kanıtlanmamış tahmindir. Kuram gerçekliği betimleme, açıklama, yordama ve kontrol işlemleri ile açıklamaya çalışan, iç tutarlılığı olan kişi ya da kişilerin görüşleridir (İnanç ve Yerlikaya,2008).

Bir durumu açıklamak için farklı kişilerin farklı görüşleri olabilir. Bir olay ile ilgili birden fazla kişi tarafından çalışma yapılmış ise bu farklı görüşleri doğurur. Aynı şekilde erteme ile ilgilide farklı kuramcılardan farklı açıklamalar getirilmiştir. Bu bölümde erteleme ile ilgili farklı kuramcılarının görüşleri açıklanacaktır.

2.3.2.1. Psikoanalitik yaklaşımlar

Freud ve daha sonra Freud'un yolundan giden araştırmacılar tarafından kullanılan kaçınma (avoidance), önemle üzerinde durulan bir kavramdır. Freud, kaygının, bastırılmış ve yıkıcı olan bilinçdışı duyguların egoya gönderilen uyarı sinyalleri olduğunu belirtmiştir. Kaygı durumunda, egonun pek çok savunma mekanizması kullandığını öne sürmüştür. Freud, yerine getirilmeyen görevlerin aslında kişinin benlik yapısını olumsuz etkilediği için, birey yapılacak olan görevlerini başka bir zaman dilimine ertelediğini ifade etmiştir (Ferrari ve diğerleri, 1995; Birner, 1993; akt. Kandemir, 2010).

Freud' a göre erteleme aslında egonun kendi bütünlüğünü koruması için kullanılan bir savunma mekanizmasıdır. Freud'a göre, nevrotik kişiliğe sahip olan bireylerin sahip olduğu yaşam anlayışı, gündelik yaşam görevlerini yerine getirme eğiliminden çok, onları başka bir zaman dilimine ertelemeye yönelik bir yaşam biçimidir. Kaçınma davranışına yönelik, düşünce ve duygular aslında bireyin yetersizlik durumuyla yüzleşmemesini sağlar ya da geciktirir (Gençtan, 1995; Akt. Tanrıku, 2013).

Bireyler bazı durumlarda ailelerine kızgınlık duyar. Bu kızgınlık sonucunda yapılması gereken görevleri yerine getirmeyerek bilinçaltında bulunun kızgınlığın intikamını alma eğiliminde olabilirler (Spock,1971 akt: Aydoğan, 2008). Erteleme eğilimi aynı zamanda aşırı muhafazakâr yâda aşırı talep kâr olan ailelere bir tür tepki

olarak ta ortaya çıkabilmektedir. (Haycock, McCarthy ve Skay, 1998; akt. Tanrıkulu,2013).

Kız ergenler üzerinde yapılan araştırmada, babalarını otoriter bulan kızların, babalarını otorite olarak görmeyen kızlara göre daha fazla erteleme eğilimine sahip oldukları görülmüştür (Ferrari ve Olivette, 1993 akt: Aydoğan, 2008).

Burka ve Yuen (1983) yetişip büyüdüğü çevrenin davranışları sonucunda da erteleme eğilimine sahip olabileceğini ifade etmiştir. Ailenin göstermiş olduğu bazı davranış kalıpları nedeni ile bireyin erteleme eğiliminin gelişmesinde öneli olduğunu belirtmiştir. Örneğin aile yetiştirdikleri çocuklar üzerinde, aşırı mükemmeliyetçi beklentilere sahip olmaları, çocuğunu tanımayan kapasitesini bilmeyen ailelerin, çocuğun kapasitesinin üzerinde hedefler koyarak onu baskı altına alması erteleme davranışının gelişmesine yol açabilir. Ayrıca çocuklar üzerinde aşırı kontrol kurarak çocuklarının özerklik kazanmalarını engelleyen ailelerde yetişen bireylerin daha fazla erteleme davranışı gösterme eğiliminin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir (Akt. Tanrıkulu, 2013).

Belli görevler ile ilgili olan kaçınma davranışı ile ilgili Freud çalışmalar yapmıştır. Freud kaygının, uyarıcı bir sinyal olduğuna işaret etmektedir. Ego, kaygıyla başa çıkabilmek amacıyla savunma mekanizmalarını devreye sokmaktadır. Dolayısıyla erteleme davranışı, psikoanalitik kurama göre egonun tehdit edici durumlardan korunmak amacıyla kullandığı bir kaçınma davranışıdır. Freud'a göre nevrotik davranışa sahip olan bireyler, günlük iş ve görevlerini yerine getirmek yerine, daha çok görevlerden kaçmak daha önemlidir (Geçtan, 1995, akt; Tanrıkulu,2013).

2.3.2.2. Psikodinamik yaklaşım

Psikodinamik Yaklaşım, yetişkin yaşamında bireyin kişiliğinin temellerini çocukluk yaşantılarının oluşturduğunu ifade eder. Psikodinamik yaklaşıma göre bilinçdışı zihinsel işleyiş günlük yaşamda gösterilen davranışlarımızı etkilemektedir (Matlin,1995: 12; akt. Balkıs, 2006). Erteleme eğilimini Psikodinamik yaklaşım problemleri davranış olarak görür. Erteleme eğiliminin temelinde bireyin ailesine ilişkin olumsuz duygularının olduğunu belirtir.

Batı toplumlarında başarı beklentisi yüksektir. Bunun sonucunda bireyler başarısızlık korkusu yaşarlar. Birey başarısızlık korkusu sonucunda erteleme davranışı

geliştirebilir. Bireyin yetiştiği aile ortamının erteleme davranışının ortaya çıkmasında önemli bir unsurdur. Aşırı başarı yönelimli aileler, çocuğu üzerinde aşırı duran aileler ya da tam tersi çocuğunun durumu ile ilgilenmeyen, onun bir işi başarabileceğine inanmayan ailelerin çocuklarının, diğer çocuklara göre erteleme eğiliminin daha yüksek olabileceği belirtilmiştir (Burka ve Yuen; 1983; akt. Çakıcı, 2003).

2.3.2.3. Davranışçı yaklaşımlar

Davranışçı yaklaşımda pekiştirme önemli bir unsurdur. Erteleme davranışının pekiştirme yolu ile bireyde görüldüğünü ifade etmektedir. Daha önceden bir şekilde pekiştirilen erteleme davranışının bireyin bu davranışı benimsemesinde önemli bir etken olduğu söylenmektedir. Buna göre davranışçı yaklaşım erteleyen kişinin geçmiş yaşantısında erteleme davranışının bir biçimde pekiştirildiği için bu davranışı gösterdiğini ifade etmektedir. (Ferrari ve diğerleri, 1995; akt. Çakıcı, 2003).

Klasik öğrenme kuramının iki kavramı -ödül ve ceza- erteleme davranışını açıklamada kullanılabilir. Kurama göre, erteleyen kişi, bu davranışından dolayı ödüllendirildiği ya da yeteri kadar cezalandırılmadığı için bu davranışı göstermektedir (Ferrari ve diğerleri, 1995). McCown ve Ferrari (1995) bu hipotezi doğrudan test etmişlerdir. Araştırmada bir grup üniversite öğrencisine, teslim tarihi belli olan akademik çalışmalarının ne kadarını başarılı bir biçimde son dakikada yaptıkları sorulmuştur. Aynı zamanda, öğrencilere son dakikada yetiştirmeye çalıştıkları çalışmaların ne kadarında başarısızlığa uğradıkları da sorulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre ve klasik öğrenme kuramının temel iddialarına paralel bir biçimde, öğrenciler yapmaları gereken çalışmaları son dakikada da olsa çoğunlukla başarıyla tamamladıklarını, dakik olmadıkları için çok az ceza ya da uyarı aldıklarını belirtmişlerdir (akt: Ferrari ve diğerleri, 1995).

Davranışçı kurama göre erteleyen öğrencilerin, muhtemelen başarılı erteleme geçmişleri vardır (Kağan, 2010; akt. Tanrıkulu,2013). Diğer bir ifade ile erteleyen kişiler erteleme yaparak olumlu sonuçlarla karşılaşmış ve sonuç erteleme davranışını pekiştirmiştir (Kandemir, 2010; akt. Tanrıkulu,2013).

2.3.2.4. Bilişsel yaklaşım

Ellis ve Knaus (1977) erteleme eğilimli bireyler ile yaptıkları klinik çalışmalardan yola çıkarak, temel olarak erteleme eğiliminin akılcı olmayan doğasına ve erteleme

eğilimli bireyin becerilerine, aktif olarak tanımlanan, tartışılan ve yeniden yapılandırılan mantık dışılığına, duygu ve davranışında değişim meydana getiren kendi kendini baltalayıcı bilişlere vurgu yapmaktadırlar. Erteleme davranışını, yapmaya karar verilen bir şeyi gelecekte bir zamana kadar erteleme gibi teknik bir bağlamda tanımlamalarına rağmen, bu yazarlar erteleme davranışının kişiler tarafından tam olarak anlaşılabilmesi için, erteleme davranışının gelişmesinde herkes de ortak olan bazı aşmaların olduğunu belirtmişlerdir. Bu aşamalar aşağıdaki gibidir (Akt; Tanrıkulu,2013)

- ✚ Bu kişiler bir görevin yerine getirilmesini ve bunun sonucunda fayda sağlayabileceğini düşündüğü için bu görevi yerine getirmeye istekli olur,
- ✚ Hedefledikleri işi gerçekleştirme yönünde bir amaca sahip olurlar,
- ✚ Mazerete sahip olmamaksınız o görevi başka bir zaman diliminde gerçekleştireceği yönünde karar alır,
- ✚ Ertelemenin bir yararı olmadığını aynı zamanda olumsuzluklarını fark edemezler,
- ✚ Gerçekleştirme yönünde karar aldıkları işi başka bir zaman dilimine ertelerler,
- ✚ İşin gerçekleştirilmemesinden dolayı kendilerine yönelik kızgınlıklarını ifade ederler, kendilerine karşı acımasız eleştirilerde bulunmaya karşı rasyonalizasyon mekanizması kullanırlar, ya da kendi bilinçlerinden uzaklaştırmaya çalışıp kendilerini rahatlatıp savunurlar,
- ✚ Ertelemeyi sürdürürler,
- ✚ Ya görevlerini yerine getirebilmek için, son günlerden yoğun çalışarak tamamlama eğiliminde olurlar, bazen çok geç tamamlarlar, ya da hiç tamamlamadan bırakırlar,
- ✚ Bu gereksiz ileri bir zamana erteleme eğiliminden duyulan rahatsızlık nedeni ile kendilerini rahatsız hissederler, ya da bu erteleme durumu nedeni ile kendilerini suçlarlar ve acımasızca eleştirebilirler,
- ✚ Hayatının bundan sonraki kısmında artık erteleme davranışını göstermeyeceğine dair kendilerine söz verirler. Bu söze tamamen inanıp bu kararına kesinlikle uyacağını belirtirler,

- ✚ İlerleyen zamanlarda, kendilerine karmaşık, gerçekleştirilmesi zor görevler verilirse yeniden erteleme davranışında bulunurlar (Ellis ve Knaus, 1977; akt. Tanrıkulu,2013),

Yukarıdaki döngü sürekli olarak kendini tekrarlayarak yaşam boyunca devam eder.

2.3.2.5. Bilişsel davranışçı yaklaşım

Erteleme davranışı Bilişsel Davranışçı Yaklaşımına göre 7 aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada “bu defa erken başlayacağım” düşüncesi ile erteleme davranışı gösteren bireyler oldukça umutludur. Yapılacak iş için çaba sarf etmeseler de o işin yapılmasının kendiliğinden ortaya çıkacağına inanırlar. İlerleyen zamanlarda durumun daha önceki düşüncelerden farklı olmadığı düşüncesini anlayan bireylerin umutları yavaş yavaş korkuya dönüşmektedir (Burka ve Yuen,1983 akt; Akbay, 2009).

“ En kısa zamanda başlamalıyım” düşüncesi bireyin ikinci aşamadaki favori sözüdür. Bu aşamada bireyin kaygısı ve algıladığı baskı artar. Ortaya çıkması beklenen işi gerçekleştirmeye dair istek gelmeyince umutlar azalmaya başlar. Bir şeyler yapmalıyım görevimi yerine getirmeliyim düşüncesine sahip olan birey, işi bitirme zamanının fazla olduğunu düşünerek işi gerçekleştirmeye yönelik umutlarını taze tutarlar.

Zamanın ilerlemesine karşın ilgili işe halen başlayamayan erteleme davranışı gösteren bireyler işi bitirememeleri nedeni ile başlarına gelebilecek olası durumları düşünmeye başlarlar. Bunun sonucunda birey elinden bir şeyin gelmediğine inanır. Bu aşamada, “keşke daha önce başlasaydım” düşüncesiyle erteleme davranışı gösteren bireyler işe zamanında başlamadıklarından ötürü pişmanlık ve suçluluk duymaya başlarlar. Daha sonra kaybedilen zamanın telafi edilemeyeceğini düşünerek, ertelediği işe biran önce başlamaları gerektiğini düşünen bireyler yine de işe başlama davranışını göstermezler. Daha farklı işler ile uğraşarak işe başlayamamalarını mantıklı bahaneler üretmiş olurlar. Sonuçta birey esas görevi olan işi yapmamıştır ve bu durumdan dolayı kendisini suçlu hisseder. Bu durumu kimsenin fark etmemesi için bu durumun üzerini kapatmaya çalışırlar. Bu durumunun üzerindeki olumsuz izlenimini silmek amacıyla kendisini haklı çıkaracak

nedenler ortaya koyarlar. Erteleneme davranışından dolayı oluşan suçluluk duygusunu bastırmaya çalışır. Bu durumu hatırlatacak olası durumlardan uzaklaşma eğiliminde olurlar.

Erteledikleri iş nedeni ile kendilerini yalancı, suçlu ve utanması gereken kişi hisseden bireyler dördüncü aşamada ilgili işi hala bitirebileceğine inanırlar. Erteleme davranışı gösteren bireyler umutsuz biçimde hissettikleri iyimserlik duygusunun kaybolmaması için çaba sarf ederler. Kendilerini rahat hissedecekleri kendiliğinden gelecek bir durumu beklerler.

Erteleme davranışı gösteren bireyler beşinci aşamada, kendileri ile ilgili bir şeylerin ters gittiğine inanırlar. Erken başlayacağına ilişkin düşüncesi ve güveni hızla azalır. İşin gerçekleştirilmemesinden dolayı utanç ve suçluluk hissi hızla artar. Acı gerçekle yüzleşerek işin artık gerçekleşmeyeceğine dair kaygı ve gerilim hissederler. Yapılması gereken işe başlayamamanın bireyin kendisinden kaynaklandığını düşünmeye başlaması bu kaygının temel nedenidir. Bireyler herkeste olan kendini kontrol edebilme, disiplinli çalışma gibi niteliklerin kendilerinde olmadığına inanırlar.

Birey için artık bir tercih yapma zamanı altıncı aşamada gelir. Birey artık görevi tamamlamaya başlama yada görevi yapmayı bırakmayı tercih etme aşamasına gelmiştir. Birey artık sorumluluk duygusunu harekete geçiremediğinden dolayı, her geçen gün ilgili işin dağ gibi gözünde büyüdüğüne tahammül edemez ve işi yapmaktan vazgeçebilir.

Tüm bunların sonucunda birey ilgili işi yapmaktan vazgeçer. Artık yapılacak bir işin kalmadığı ve bundan dolayı sıkıntıya da gerek olmadığı düşüncesi ile geçici rahatlama yaşarlar. Bazı kişiler ise içine geldiği döneme kadar olan baskından artık kurtulmaya çalışırlar. Tamamlanması gereken işin son teslim gününe artık çok az zaman kalmıştır. Bu bekleme süreci bireye kendini rahatsız hissettirir. Bu rahatsızlık duygusundan kurtulmak için kalan kısa zamanda işe başlaması gerektiğini düşünür. Kalan kısa zamana rağmen birey işi yapmayı tercih eder ve tamamlamak için çaba gösterir. Birey işe başladıktan sonra yaşadığı rahatlama duygusu ile beraber keşke daha önce başlasaydım, ertelememin hiçbir anlamı yokmuş şeklinde düşünmeye başlar. Daha önce yaşadığı gerilim ve sıkıntı ne olursa olsun artık birey kendini rahat hisseder.

Yedinci ve son aşamada ise verilen göreve hem başlamayı hem de bırakmayı tercih eden bireylerde rahatlama ve tükenmişlik görülür. Ama sonuçta iki durumda da rahatlama hissi yaşadıkları için yaşamları yeniden eğlenceli bir hal almaya başlar. Bireyler yaşadıkları süreci oldukça zorlu olarak değerlendirirler ve bir daha bu duruma düşmemeleri gerektiğini düşünürler. Erteleme davranışı gösteren bireyler bir daha bu tür olumsuzlukları yaşamamak için işlerini zamanında yapacaklarına, daha kontrollü olacaklarına dair kararlar alırlar. Bu karar başka bir sorumluluk alma sürecine kadar devam eder.

2.3.2.6. Biyolojik yaklaşım

Ferrari, Johnson ve McCown (1995), bir yandan erteleme davranışının bireyde strese, stresin de vücutta bazı hormonal değişikliklere yol açtığı görüşünü ortaya koyup ertelemenin biyolojik kaynaklı olabileceğini vurgularken, bir yandan da erteleme ile genetik özellikler arasında ilişkilerin olabileceği düşüncesine vurgu yapmaktadır. Fakat; Strub (1989), beynin ön lobundaki (frontal ve prefrontal) bazı zedelenme ve hasarların erteleme davranışına neden olduğunu açıklamakla birlikte, davranışın nöro-psikolojisi hakkında henüz çok az şeyin biliniyor olması bu tezlerin spekülasyon olarak değerlendirilmesine sebep olmaktadır (Akt: Yorulmaz, 2003; Strub,1989).

2.3.2.7. Varoluşçu yaklaşım

Alan literatürüne bakıldığında, erteleme davranışı varoluşçu felsefeyle açıklayan araştırmaya rastlanılmamıştır. Varoluşçuluk yaklaşım içerisinde yer alan kavramların bazılarının ise erteleme davranışını açıklayabildiği görülmektedir (Karahan ve Sardoğan, 2004; akt. Tanrıkulu,2013).

Varoluşçu yaklaşıma göre erteleme eğilimi; öz-farkındalık, özgürlük ve sorumluluk kavramlarıyla ilgilidir. Öz-farkındalığa sahip olmayan bir birey içinde bulunduğu anın farkında değildir, davranışlarının sorumluluğunu almaz dolayısıyla yapması gereken bir işi ya da davranışı, erteleyecektir. Kişinin davranışını sahiplenmesi, geçmişiyse barışık olmasıdır. İnsanın kendisiyle barışık olması, özgün olduğunu hissetmesidir. Dolayısıyla, sürekli olarak Erteleme Eğiliminden bulunan birey kendisiyle barışık olmayan bir kişidir. Erteleme davranışı gösteren birey kendi özgürlüğünü de kısıtlamış olacaktır (Aydoğan, 2008; akt. Tanrıkulu,2013).

2.3.2.8. Geştalt yaklaşımı

Geştalt yaklaşımının en önemli katkısı şimdi ve burada ‘ya vurgudur. Gücün, kuvvetin şimdi ve burada olduğu tezi savunulmaktadır. Öğretilmesi en zor gerçek, anın şimdi var olduğudur. Birçok insan için anın gücü kaybedilmiştir. Anda olmak yerine, insanlar geçmişlerine yas tutmak için enerjilerini harcarlar, ya da gelecekle ilgili sonsuz planlar yaparlar (Voltan Acar, 2004).

Geştalt yaklaşımına göre erteleme eğilimi, İnsanın bireyin zaman ve mekân ekseninde yaşantı üretmemeye becerisi eksikliğinden kaynaklanır. Erteleme eğiliminde kişinin kendilik değeri zayıftır, “şimdi ve buradanım farkındalığından uzaktadır ve davranışın sorumluluğunu almamaktadır (Özbay, 2006; akt. Sarioğlu, 2011).

2.3.3. Akademik erteleme

Akademik erteleme davranışı, kişinin sorumluluğu dâhilinde olan, görevlerini zamanı geldiği halde yapamamasıdır. Görevini yerine getiremediğinden dolayı birey yüksek düzeyde kaygı ve suçluluk duygularına sahip olur. Bu duruma rağmen görevine maalesef başlayamaz (Senecal, Koestner ve Vallerand,1995). Sınava hazırlanma, ödev hazırlama, derslerini tekrar etme gibi akademik görevleri yerine getirmeme akademik ertelemeye örnek olarak gösterilebilir (Solomon ve Rothblum, 1984).

Verilen görevler birey için stres unsuru olabilir. Birey başaramama korkusu, yüksek başarı beklentisi, özgüven eksikliği gibi nedenler ile akademik görevlerini erteleme yoluna gidebilir. Böylece kişi stres oluşturan ilgili işlerden kaçınarak akademik erteleme davranışı ile kazanç sağlayarak stres ile geçicide olsa başa çıkabilir (Ferrari, Johnson ve Mc Cown,1995).

Senecal ve diğ. (1995; akt. Aydoğan, 2008) ise erteleme eğilimi ve davranışını, bireyin zamanı etkin kullanamama, göreve başlamadaki isteksizlik ve çalışkan olamaması gibi nedenlerin dışında daha büyük boyutta odaklanma problemi olarak tanımlamaktadır.

Başarılı olmayı engelleyen en önemli etkenlerden birisi akademik erteledir. Çünkü verilen akademik görevler, bireyin öğrenmesini artırır. Fakat bu görevleri ertelemek aynı zamanda öğrenmeyi ertelemek anlamına gelir. Bunun sonucunda

başarısızlık kaçınılmaz olur (Ferrari, Johnson ve Mc Cown, 1995; Scher ve Osterman, 2002).

Öğrenciler için erteleme davranışının sıklığı öğrenme oranı ile paraleldir. Konuyu derinlemesine öğrenen, konuda eksikliği kalmayan öğrenci için bilgi düzeyi arttıkça konu zevkli hale gelir. Fakat öğrencinin konuya hâkimiyeti az ise konudan zevk almaz. Sürekli olarak erteleme eğiliminde olur (Orpen,1998; akt: Akdoğan,2013).

Yapılan bazı araştırmalarda akademik ertelemenin sadece etkili zaman yönetimi ile ilgili olmadığı konu ile ilgili çok farklı değişkenlerin olduğunu ortaya koymuştur (akt: Kandemir, 2010; Pychyl, Lee, Thibodeau, ve Beck, 2000).

Akademik erteleme davranışı, erteleme yapan bireyin akademik başarısızlık yaşaması (Burka ve Yuen, 1983; Ferrari, Johnson ve Mc Cown, 1995; Knaus, 1998), zor derslerden geri kalması (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986), okulda devamsız gün sayısının artması ve okulla ilişkisini kesmesi gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (Knaus, 1998). Literatür incelendiğinde, çok sayıda akademik çalışma akademik ertelemenin akademik performans üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu işaret etmektedir (McCown, 1986; Rothblum, Solomon, ve Murakami, 1986; Tice ve Baumeister, 1997; Wesley, 1994). Erteleme davranışı arttıkça bireyin akademik konularda, okula uyum konularında sorunlar yaşadığı açıkça görülmektedir.

Bazı araştırmalar, akademik erteleme eğiliminin ömür boyu devam edeceğini ve müdahalenin imkânsız olduğunu ve sürekli aynı olacağını savunurken (Charlebois, 2007), farklı araştırmalar bu durumunun tam tersini ortaya koymuştur. İlgili araştırmalara göre birey okulda zaman geçirdikçe, okulda kaldığı süre arttıkça, bu davranışın sürekli daha da artarak devam ettiğini araştırmalar sonucunda göstermişlerdir (Ferrari, 2004; Beswick, Rothblum ve Mann, 1988; akt. Akbay, 2009).

Tice ve Baumeister (1997: 856; akt. Balkıs, 2006) akademik erteleme eğiliminin olumsuz bir sonucu olarak, akademik erteleme eğilimli öğrencilerin, diğer akranlarına oranla daha sık fiziksel sağlıkla ilgili problem yaşadıklarını bulmuşlardır. Bu araştırmada, erteleme eğilimi olan öğrencilerin erteleme eğilimi olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında dönem başında daha az stres ve fizyolojik rahatsızlık yaşadıkları, dönemin sonlarına doğru ise stres düzeylerinin ve fizyolojik

rahatsızlıklarının arttığı aktarılmıştır. Genel olarak erteleme eğilimli öğrenciler çalışmalarında sıklıkla düşük not almakta ve daha sık hastalanmaktadırlar. Araştırmacılar, erteleme eğiliminin kısa vadeli yararlar ve uzun vadeli engeller tarafından ortaya çıkarılan kendini baltalayıcı bir davranış kalıbı olduğu sonucuna varmışlardır.

2.3.3.1. Akademik erteleme davranışı nedenleri

Akademik erteleme birey açısından istenmeyen görevlerden kaçınma amacı ile akademik görevleri yerine getirmemesi olarak açıklanmıştır. Bireyi akademik ertelemeye iten nedenler ise yapılan araştırmalar ile ortaya konmuştur.

Yapılan birçok araştırma sonucunda akademik erteleme nedeni olarak cinsiyetin önemli bir neden olduğu ortaya konmuştur (Balkıs, Duru, Buluş, Duru 2006; Akkaya, 2007; Aydoğan, 2008; Çetin, 2009, Balkıs, 2006).

Bireyin performansına ilişkin gerçekçi olmayan algı ve beklentileri akademik erteleme nedeni olduğu Yakub (2000), tarafından ortaya konmuştur. Performansını objektif biçimde değerlendiremeyen bireylerin gerçekle yüzleştikçe motivasyonlarının azaldığı yapılan araştırmalar sonucunda gözlenmiştir.

Başarısızlık korkusu yine akademik ertelemenin başlıca nedenleri arasındadır (Solomon ve Rothblum, 1984, Saddler ve Buley, 1999). İşe başlama anında başarısız olmaktan dolayı çekinen birey işi başlatma ve sürdürme davranışını gösteremeyebilir.

Hayatta birçok problemin kaynağının başında olan kaygı yine akademik ertelemenin başlıca nedenlerindedir (Aydoğan, 2008; Güner, 2008). Kaygı eylemlerin yapılmasında bireyi alıkoyan önemli bir etkidir. Yüksek düzeyde olan yâda hiç olmayan kaygı bireye günlük eylemlerini yerine getirmesinde engelleyici olabilir.

Bireyin kendisine yönelik olarak düşük özsaygı (Çakıcı, 2003), düşük yeterlilik algısı (Gülebağlan, 2003) akademik erteleme eğiliminde önemli bir nedendir. Kendisinin sürekli olarak olumsuz değerlendiren bireyler günlük eylemlerini başlatma ve sürdürme konusunda sıkıntı yaşayabilirler.

Çalışma ve öğrenmeye yönelik olumsuz tutum, yoğunlaşma güçlüğü (Balkıs, Duru, Buluş, Duru 2006),mükemmeliyetçilik (Çakıcı, 2003; Akkaya, 2007), depresyon (Akkaya, 2007) akademik ertelemeye neden olabilir.

Akademik ertelemenin nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda son olarak; zaman yönetimi konusundaki yetersizlik (McCown, Petzel, Rupert1987) ve bu yetersizliğin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan amaç ve hedef belirleyememe ve motivasyon eksikliği (Balkıs, 2006; Kağan, 2009) gibi nedenler karşımıza çıkmaktadır.

Özetle, bireyin zamanı yönetmedeki yetersizliği, benlik saygısı, öz yeterlilik inançları, başarısızlık korkusu, mükemmeliyetçilik, okul başarısına ilişkin doyum düzeyi, öğrenme stratejileri, motivasyon, düşük benlik saygısı, kaygı, gerçekçi olmayan beklentiler, kişilik özellikleri, erteleme eğiliminin nedenleri arasındadır (Kandemir, 2010; Tanrikulu,2013).

2.3.3.2. Akademik erteleme davranışının yaygınlığı

Akademik erteleme davranışının yaygınlığı ile ilgili alan yazında yapılan araştırmalara baktığımızda günlük yaşamada yaygınlığı dikkat çekicidir. Öğrenciler üzerinde erteleme eğiliminin yaygınlığı konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğrencilerin oldukça önemli bir bölümünün erteleme eğilimi içerisinde oldukları görülmüştür. Örneğin, Ellis ve Knaus (1977), akademik erteleme eğilimin görülme sıklığının % 95 oranında olduğunu aktarmışlardır. Bu çalışmalarını klinik gözlemlere dayalıdır (Balkıs, 2006).

2.3.3.3. Akademik erteleme davranışının sonuçları

Alan yazında yapılan araştırmalara baktığımızda akademik erteleme davranışının sonuçlarını görebilmekteyiz. Akademik erteleme davranışı, erteleme yapan öğrencinin akademik başarısızlık yaşaması (Burka ve Yuen, 1983; Ferrari ve diğerleri, 1995; Knaus, 1998), zor derslerden geri kalması (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986), okul devamsızlığı yapması ve okulu bırakması gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Tice ve Baumeister, (1997) üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmada eğitim-öğretim yılının başında erteleme yapanlarla yapmayanların sağlık durumlarının benzerlik gösterdiğini ancak yılsonunda erteleme yapan kişilerin daha

fazla stres tepkisi gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Burka ve Yuen'a (1983) göre ise, bireyler erteleme davranışı yaptıklarını fark ettiklerinde suçluluk, panik, gerginlik, kaygı, sıkıntı ve yetersizlik gibi olumsuz duygular yaşamaktadırlar. Knaus (1998), erteleme yapan bireylerin yaşadıkları duygusal sonuçlarının çoğunun, bilişsel nedenlere bağlı olarak açıklanmakta ve bu iki yön arasında bir döngü oluştuğunu söylemektedir. Örneğin bireyin yeteneklerinden şüphe etmesi değersizlik duygusu yaşamasına neden olur, bundan dolayı tekrar işlerini erteler ve erteledikçe daha fazla kendinden şüphelenmeye başlar. Ardından bu şüphe depresyon endişe ve çaresizlik duygularına yol açar ve böylece bir kısır döngü şeklinde erteleme davranışı devam eder.

Ancak akademik performans üzerindeki akademik ertelemenin olumsuz etkisi deneysel literatür tarafından desteklenmemektedir (Beswick ve diğerleri, 1988; Holmes, 2000; Lay, 1986; Pychyl, Morin, ve Salmon, 2000; Solomon ve Rothblum, 1988; Steel, 2002; Tice ve Baumeister, 1997; Vacha ve McBride, 1993; akt. Kandemir, 2010). Bazı erteleyiciler performans hızı ve doğruluğunun etkin olmayan düzenlemesi ile birlikte “baskı altında boğulurken”, diğer yetenekli öğrenciler son teslim tarihinden önce çok fazla miktarda nitelikli iş yapma becerisi göstermektedir (Sommer, 1990; Steel, 2002; Steel, Brothen, ve Wambach, 2001 akt. Kandemir, 2010).

2.3.3.4. Alan yazında akademik erteleme ile ilgili yapılan araştırmalar

Erteleme davranışı hakkındaki araştırmalar incelendiğinde ülkemizde dünyadaki birçok çalışmaya ulaşabiliriz. Ancak ülkemizde yapılan çalışmalar dünyada ki diğer ülkelerde yapılan çalışmalara göre oldukça yenidir.

Bu bölümde ilk olarak ülkemiz dışında yapılan çalışmalardan bahsetmek istiyorum. Akademik erteleme eğilimi ile ilgili olarak yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde özellikle şu noktaların üzerinde durulmuştur. Bunlar ise demografik değişkenler, özsaygı, mükemmeliyetçilik, depresyon, anksiyete, motivasyon, öğrenilmiş çaresizlik, öz yeterlilik, yaşam doyumu, başarısızlık korkusu, denetim odağı, yükleme stilleri, başa çıkma stilleri, bilişsel strateji konularıdır.

Beswick, Rothblum, Mann, (1988) 245 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada özsaygı ile akademik erteleme arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Erkek ve kız öğrenciler açısından ise bir farklılık bulunmamıştır (akt: Sarıoğlu,2011).

Flett, Blankstein, Hewitt, Koledin, (1992)'nın 131 üniversite öğrencisi ile yaptığı araştırma sonucunda erteleme sıklığı ile sosyal odaklı mükemmeliyetçilik arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Schouwenburg (1992)'un erteleme eğiliminin nedenlerini incelediği çalışmaya 278 üniversite öğrencisi katılmıştır. Sonuçta öğrencilerin akademik görevlerini erteleme nedenlerini başarısızlık korkusu ve işten nefret etme olarak belirttikleri görülmüştür.

Flett, Blankstein, Hewitt, Koledin (1992), üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçilik ve erteleme eğilimindeki bireysel farklılıklar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda mükemmeliyetçiliğin sosyal beklentiler alt boyutu ile genel erteleme eğilimi ve akademik erteleme eğilimi arasında; erteleme eğiliminin başarısızlık korkusu boyutu ile mükemmeliyetçiliğin bütün alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Senecal, Koestner ve Vallenard (1995), 498 öğrenciyle yürütülen bir çalışmada akademik erteleme eğiliminde özerklik ve öz-düzenlemenin rolünü incelemişlerdir. Yapılan veri analizi sonuçlarına göre erteleme eğilimi ile depresyon ve anksiyete arasında pozitif yönde, benlik saygısı ile negatif yönde bir ilişki görülmüştür. Öz düzenlemenin dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları ile erteleme eğilimi arasında pozitif bir ilişki olduğu, içsel motivasyon ile negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin erteleme eğilimlerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Anksiyete, benlik saygısı ve depresyonun birlikte akademik erteleme eğiliminin %14'ünü öngördüğü, öz düzenleme boyutlarından içsel, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları birlikte akademik erteleme eğiliminin % 25' ini öngördüğü saptanmıştır (akt: Sarıoğlu,2011).

Orpen (1998), lise öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada akademik erteleme eğiliminin nedenlerini ve sonuçlarını saptamayı amaçlamıştır. Erteleme eğilimi ile dışsal motivasyon arasında pozitif yönde ilişki bulunurken içsel motivasyon, akademik tutum ve akademik performans arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu

bulunmuştur. Erteleme eğilimi ile amaç yönelimi ve öğretmen tutumu arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Adams (1998), 75 üniversite öğrencisiyle yaptığı araştırmada doğum sırasının erteleme eğilimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını bulmuştur.

Ferrari, Keane, Wolfe, Beck, (1998) 546 üniversite öğrencisinin katıldığı bir çalışmada erteleme eğiliminin nedenlerini saptamaya çalışmışlardır. Yapılan analizlerde öğrencilerin %31.2 si erteleme eğilimlerinin altındaki temel nedenin başarısız olma korkusu, % 13.6' sını toplum tarafından onaylanmam korkusu ve % 8.5'inin ise işin çekici olmaması olarak belirtmiştir.

Haycock, McCarthy, Skay(1998), erteleme eğilimi ile öz yeterlilik ve anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemek için 141 üniversite öğrencisinin katıldığı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, erteleme eğilimi ile öz yeterlik düzeyi arasında negatif yönde, durumsal anksiyete düzeyi ve kişilik özelliği olan anksiyete düzeyi arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Cinsiyet ve yâda göre ise anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Regresyon analizinde, öz yeterlilik ve anksiyete düzeyinin birlikte erteleme eğiliminin % 29'unu açıklayabildiği saptanmıştır (akt: Sarıoğlu,2011).

Brownlow ve Reasinger (2000), motivasyon, başarısızlık korkusu, mükemmeliyetçilik, denetim odağı ve yükleme stillerinin akademik erteleme eğilimi üzerindeki etkilerini incelemiştir. 96 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmanın analizleri sonucunda motivasyonun ve kişilik yönelimlerinin akademik erteleme eğilimini yordadığı görülmüştür. Araştırmada düşük motivasyon ve mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin erteleme eğilimini yordadığı saptanmıştır. Erteleme eğiliminin nedenleri arasında cinsiyete göre farklılaşmalar görülmüştür. Erkek öğrencilerde erteleme eğilimi nedeni olarak okuldaki çalışmalara yönelik içsel motivasyon eksikliği ve yapılan çalışmalardan doyum alamama olarak görülürken, kız öğrencilerde ise mükemmeliyetçilik eğilimi temel neden olarak görülmüştür.

Onwuegbuzie (2000), akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemiş, araştırmaya 135 yüksek lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki olduğu bulunmuştur.

Burns, Dittmann, Nguyen, ve Mitchelson (2000), akademik erteleme eğilimi, mükemmeliyetçilik ve başa çıkma stilleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir araştırma yapmışlardır. Araştırmaya 157 üniversite öğrencisi katılmıştır. Analizlerin sonucunda akademik erteleme eğilimi ile kaçınan başa çıkma stili arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik ile tetikte olma başa çıkma stili arasında pozitif bir ilişki, tetikte olma başa çıkma stili ile kaçınan stili arasında negatif ilişki görülmüştür.

Fee ve Tangney (2000), duygusal yaşantıların kronik erteleme eğilimi ile olan ilişkisini incelemek için bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya 86 üniversite öğrencisi katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda utanma eğilimi ile kronik erteleme eğilimi arasında ilişki görülmüş, ancak suçluluk duyma eğilimi ile kronik erteleme eğilimi arasında ilişki görülmemiştir. Bu araştırma sonucunda literatürde yapılan diğer çalışmalardan farklı olarak kronik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı düzeyde ilişki görülmemiştir. Utanma duygusunun kronik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik arasında arabulucu rolü üstlendiği görülmüştür. Kronik erteleme eğilimi ile benlik saygısı ile kişiliğin bilinçlilik boyutu arasında negatif yönde güçlü bir ilişki görülmüştür. Kronik erteleme eğilimi ile olumsuz değerlendirme korkusu arasında ise herhangi bir ilişki görülmemiştir. Sonuç olarak kronik erteleme eğilimine sahip olan bireylerin suçluluk duygusu yaşamadıkları ve utanma duygusunun kronik erteleme eğiliminin duygusal bileşenin önemli bir ögesi olduğunu gösteren bu sonuçlar erteleme eğiliminin karmaşık yapısını anlamak için önemli görülmektedir.

Owens ve Newbegin (2000), yaşları 12 ile 16 arasında değişen 188 lise öğrencisi ile yürüttüğü çalışmada ergenlerin Matematik ve İngilizce derslerindeki akademik erteleme eğilimi, benlik saygısı, depresyon ve kaygı düzeylerinde cinsiyet farklılıklarını incelemeyi amaçlamıştır. Regresyon analizi sonucunda depresyonun benlik saygısı ve kaygı faktörleri ile ilişkili olduğu, ancak matematik ve İngilizce derslerinden alınan notlar ve erteleme eğilimi ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Matematik ve İngilizce derslerindeki düşük akademik başarının, akademik erteleme eğilimi ve benlik saygısı üzerinde güçlü etkileri olduğu görülmüş ve bu etkilerin cinsiyete bağlı olarak değişmediği bulunmuştur.

Meyer (2000), akademik erteleme eğiliminin kendini engelleme stratejisi olarak kullanımı araştırılmıştır. Araştırmaya 180 kişi katılmış, katılımcılara çözümlü ve çözümsüz birer zekâ testi verilmiştir. Katılımcılara başarı ile bağlantılı olmayan çözümsüz zekâ testini veya başarı ile bağlantılı çözümlü testi başarılı bir şekilde tamamladıklarına yönelik gerçekçi olmayan bir geri bildirim verilmiş. Daha sonra, erteleme eğiliminin işlevini test etmek için katılımcılara, test puanlarını yükseltmek için başka bir test daha olduğu söylenmiştir. Sonuçta akademik erteleme eğiliminin kendini engelleme stratejisi olarak kullanıldığını doğrulayan bir bulguya rastlanmamıştır. Fakat geribildirimlerin türüne ve yönergelerin işlevselliğine bağlantılı cinsiyet farklılıkları görülmüştür. Başarısızlıkla bağlantılı durumlarda bayanlarda erteleme eğilimi düzeyinin yükseldiği, buna karşın erkeklerde ise başarı ile bağlantılı olmayan durumlarda erteleme eğilimi düzeyinin yükseldiği görülmüştür. Cinsiyetler arasındaki bu fark, bayanların başarılarını şansa ve başarısızlıklarını da yetenek yoksunluğuna bağlarken, erkeklerin başarılarını ise yeteneklerine bağlamaları ile açıklanabileceği belirtilmiştir (akt: Sarıoğlu,2011).

Ferrari ve Scher (2000) yaşları 18 ile 21 arasında değişen 37 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada, katılımcıların hem akademik görevleri hem de akademik olmayan görevleri (ev temizleme, spor yapma, ailelerini ya da arkadaşlarını telefonla arama gibi) ertelediklerini belirtmektedir. Araştırmacılar, öğrencilerin özellikle kaygı yaratan ve fazla çaba gerektiren görevleri daha fazla ertelediklerini, buna karşın öğrencilerin keyif verici işleri daha az erteleme eğiliminde olduklarını bulmuşlardır. Buna ek olarak araştırmacılar, öğrencilerin kendi yeteneklerini daha az tehdit edici ortamlarda göstermeleri gereken işleri zamanında tamamlama eğilimlerinin de fazla olduğunu belirtmektedir (Akt. Çakıcı, 2003).

Fritzsche, Young, Hickson (2003), akademik erteleme eğilimi ile yazılı ödevlerdeki başarı ilişkisini incelemiştir. Yapılan analizlerde yazılı ödevleri erteleme eğiliminin ödev yazmanın sağladığı doyumun düşüklüğünden çok genel anksiyete ve yazılı ödevden duyulan kaygı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca akademik erteleme eğiliminin düşük akademik başarı ve yoğun olarak ödev hazırlamayı gerektiren derslerdeki notlar ile ilişkili görülmüştür. Ödev yazma, geri bildirim ve erteleme eğilimi arasındaki ilişkinin belirlenmesi başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmış. Yapılan analizler, akademik erteleme eğilimi,

geribildirim alındısı ve dönem ödevi yazmadaki başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda anlamlı düzeyde ilişki görülmüştür (akt: Sarıoğlu,2011).

Onwuegbuzie (2004), lisansüstü eğitime devam eden 135 öğrencinin katıldığı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda öğrencilerin % 41,7'sinin dönem ödevlerini yazmayı, % 39,3' ünün sınav hazırlığını ve %60'ının da haftalık okuma görevlerini erteledikleri saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 30,1' i bu durumu problem olarak gördüklerini; bu öğrencilerin %65,2'si ise erteleme eğilimi düzeylerini düşürmek istediklerini rapor etmişlerdir. Akademik erteleme eğilimi ile istatistik anksiyetesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizlerinde, işin sıkıcılığı ve başarısızlık korkusu kaynaklı erteleme eğiliminin, istatistik kaygısının alt boyutları ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Ackerman ve Gross (2005), öğretmen tarafından seçilen etkinliklerin özelliklerinin erteleme eğilimi üzerindeki etkisini incelemek amacıyla bir çalışma planlamışlardır. Çalışmaya 198 üniversite öğrencisi katılmıştır. Sonuçta öğrencilerin düzeyine uygun olarak açıklamaları yapılan, ilgi çeken, farklı becerilerin kullanılmasını gerektiren, sosyal norm olarak algılanan ve ödüllendirilen akademik görevlerin daha az ertelendikleri görülmüştür. Erteleme eğiliminin, korkudan, diğer ödevlerin son teslim tarihinin yarattığı baskıdan ve görevin zor olarak algılanmasından etkilenmediği görülmüştür. Araştırmanın bulguları, literatürle tutarlı olarak öğrencilerin ilgi duydukları ve zevk aldıkları aktiviteleri erteleme eğiliminde olmadıklarını göstermektedir. Araştırmanın bulguları öğretmenin uygun ödevleri seçerek akademik erteleme eğilimi düzeylerini düşürebileceğini göstermesi açısından önemlidir (akt: Sarıoğlu,2011).

Ülkemiz dışında yapılan çalışmalar bu şekildedir. Akademik erteleme eğilimi ile ilgili olarak Türkiye'de gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde demografik değişkenler, akademik başarı, özsaygı, mesleki yeterlilik algısı, düşünme ve karar verme tarzları, motivasyon, zaman yönetimi, mükemmeliyetçilik, çalışmaya ve öğrenmeye yönelik olumsuz tutum, konsantre olma güçlüğü, depresyon, benlik saygısı, kaygı, öz-yeterlik, akademik güdülenme, akademik yükleme stilleri ve akıldışı inançlar ile akademik erteleme eğilimi konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar ise dünya geneline göre henüz yenidir.

Gülebağlan (2003), öğretmenlerin görevlerini erteleme eğiliminin, mesleki yeterlilik algısı, mesleki deneyimler ve öğretmenlik bölümlerinin karşılaştırılmasına yönelik bir inceleme amacıyla 472 öğretmenin katıldığı bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda mesleki yeterlilik algısı ile erteleme eğiliminin tüm alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Balkıs (2006)'ın öğretmen adaylarında erteleme eğiliminin düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisini incelediği ve 984 öğretmen adayı ile yürüttüğü çalışmanın sonucunda rasyonel ve sezgisel düşünme stillerinin akademik ertelemeyi yordadığı bulunmuştur. Rasyonel, kaçınan ve anlık karar verme stillerinin akademik erteleme eğilimi üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu, sezgisel ve bağımlı karar verme stillerinin ise akademik erteleme eğilimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır. Erkek öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimindeki puan ortalamalarının bayan öğretmen adaylarından yüksek olduğu ve bu farklılaşmalarında genel ve akademik erteleme eğiliminde $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Akademik erteleme düzeylerinin öğretmen adaylarının yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur. 20, 22 ve 26 yaşlarındaki öğretmen adaylarının genel erteleme eğilimi düzeylerinin 18 yaşındaki öğretmen adaylarının genel erteleme eğilimi düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik erteleme puanları öğrenim gördükleri alanlara göre farklılık göstermiştir. Buna göre, sayısal alanlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının, sözel ve eşit ağırlıklı alanlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Akademik erteleme eğilimi düzeyinin öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir. 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayların puan ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Akademik erteleme eğilimi düzeyinin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Şu an öğrenim gördüğü alanı isteyerek tercih etmeyen ve bu alandan okumaktan hoşnut olmayan ve bu alanı isteyerek seçip de ancak su an bu bölümden memnun olmayan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Akademik başarısı düşük olan

öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur.

Güner (2008), ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin erteleme eğilimleri ve kaygı düzeylerini incelediği araştırmasında genel ve karar vermeyi erteleme ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Çetin (2009), öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarını incelediği çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla akademik erteleme davranışlarını daha çok gösterdiklerini, sınıf değişkeni ile akademik erteleme davranışı arasında ilişki bulunmadığı ve akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Balkıs ve Duru (2010) akademik erteleme eğilimi ile akademik başarısı ilişkisinde, performans ve genel benlik saygısının dolaylı rollerinin incelenmesi amaçladıkları çalışmayı 323 öğrenci ile yürütmüşlerdir. Araştırmanın sonucunda akademik erteleme eğilimi ile akademik başarı arasındaki ilişki, öğrencilerin genel ve performans benlik saygısı düzeylerinden etkilenmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması amacı ile kullanılacak olan veri toplama araçları ile bu araçların geçerlik güvenirlik çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma lise eğitimine devam eden ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları arasında ilişki olup olmadığına ilişkin, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışma olacaktır. İlişkisel tarama modelleri iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/ veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar,2003). Araştırmada bağımsız değişken olarak Facebook kullanma sıklığı, Facebook hesabını kullanma amacı, Cinsiyet, lise türü, bulunduğu sınıf düzeyi, akademik başarısı, anne ve baba boşanma durumu, anne ve babanın eğitim seviyesi, ailenin sosyoekonomik düzeyi gibi değişkenler kullanılacaktır. Çalışmada korelasyon ile incelenen sürekli değişkenler ise Facebook Bağlanma Stratejileri ile Akademik Erteleme Davranışlarına yönelik değerlendirme puanları olacaktır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu kısımda araştırmanın evren ve örnekleme hakkında önemli olan bilgilere yer verilmiştir.

3.2.1.Evren

Bu araştırmada hedef evreni Türkiye Cumhuriyetinde öğrenim gören tüm lise öğrencileridir. Çalışma evreni ise 2014-2015 Eğitim Öğretim yılında İstanbul ili Başakşehir ilçesinde lisede öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

3.2.2.Örneklem

Araştırma örnekleme 2014-2015 Eğitim Öğretim yılında İstanbul ili Başakşehir ilçesinde öğrenim gören, Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Anadolu Lisesi, 9. 10. ve 11. Sınıf kız ve erkek öğrencilerdir.

Örneklem seçilirken tabakalı örneklem yöntemi seçilmiştir. Tabakalı örnekleme yöntemine göre öncelikle İstanbul ili Başakşehir ilçesindeki liseler sosyo-ekonomik açıdan alt orta ve üst gruplara ayrılmıştır. Daha sonra her statüden eşit sayıda okulları seçilmiştir. Okullar seçildikten sonra, seçilen okulda öğrenim gören öğrenciler, random örnekleme yöntemi ile seçilerek örneklem grubu oluşturulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu kısımda araştırmada veri toplamada kullanılacak veri toplama araçları tanıtılmıştır.

3.3.1.Kişisel bilgi formu

Örneklem grubunda yer alan ergenlerin, Facebook kullanma sıklığı, Facebook kullanma amacı, cinsiyet, devam ettiği lise türü, devam ettiği sınıf düzeyi, akademik başarısı, anne ve babanın birlikte olup olmadığı, anne ve babanın öğrenim durumu, ailenin sosyoekonomik düzeyi gibi sosyo-demografik özelliklerini belirleyebilmek hedefiyle araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgi Formu” hazırlanmıştır.

3.3.2.Facebook bağlanma stratejileri ölçeği (Facebook Connection strategies scale-FCSS)

Ellison, Steinfield ve Lampe (2011), Facebook’un çoğu lisans öğrencisinin günlük yaşamının bir parçası olduğu (Lampe, Ellison, & Steinfield, 2008) düşüncesinden hareketle “Facebook arkadaşlarının faydalarını” (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007) hayata geçirmede Facebook temelli sosyal etkileşimin bazı kalıplarını belirlemek için “Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği” (FBSÖ) adını verdikleri bir ölçek geliştirmişlerdir. Buradaki “bağlanma stratejileri” terimi, Facebook temelli ilişkisel iletişim faaliyetlerini ve iletişim stratejileri ile sosyal sermaye kazançları arasındaki ilişkiyi araştırmak için tanımlanan bir terimdir. Quan-Haase ve Wellman’nın (2004) da belirttiği gibi, “internetin tüm kullanım amaçları sosyal amaçlar için olmasa bile” Facebook’un farklı kullanımları farklı sosyal sermaye çıktılarına neden olacaktır. Facebook’un önceden var olan arkadaşlık ilişkilerini sürdürmek için kullanımı

bağlayan (dayanışmacı-güçlü bağlar) sosyal sermayeyi teşvik ederken, gizil ilişkilerle ilgili kullanımı ise köprü kuran (aracı-zayıf bağlar) sosyal sermayeyi arttırabilmektedir (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2011). Ellison, Steinfield ve Lampe (2011), FBSÖ ile özellikle Facebook'un var olan güçlü ilişkileri ifade etmek, sıradan tanışıklıklar ve önceden çevrimdışı bir ilişkisi olmayan yabancılarla olan iletişime geçmeyi içeren farklı kullanımları arasındaki ayrımı belirlemeyi amaçlamışlardır (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014).

3.3.2.1.Ölçeğin teknik özellikleri

Ölçeğin türü: Kendini değerlendirme ölçeği/Kâğıt kalem testi

Kimlere uygulanabileceği: Üniversite ve lise öğrencilerine

Derecelendirme: 5'li likert, ilk 8 madde için (1 Hiç uygun değil - 5 Oldukça uygun), son 4 madde için (1 Kesinlikle katılmıyorum - 5 Tamamen katılıyorum)

Kapsamı: Uyarlanan ölçek, üç faktörlü bir yapı altında toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin "Başlatma" (Initiating) olarak adlandırılan ilk faktörü, Facebook aracılığıyla yabancılarla tanışmayı amaçlayan davranışları tanımlamaktadır. Bu faktör için alınan yüksek puanlar, Facebook'un daha çok yeni insanlarla tanışmak, göz atmak, iletişim kurmak, arkadaş olmak ve yabancılarla şahsen tanışmak için kullanıldığını göstermektedir. Bu tür davranışlar en az görülen davranışlardır. "Sürdürme" (Maintaining) olarak adlandırılan ikinci faktörü, bireyin yakın arkadaşları ile ilgili arama, iletişime geçme, arkadaş olarak ekleme ve görüşme gibi tüm davranışlarını içerir. Bu tür davranışlar ise en sık görülen davranışlardır. Bu faktör için alınan yüksek puanlar, Facebook'un daha çok yakın arkadaşlarla ilgili arama, iletişime geçme, arkadaş olarak ekleme ve görüşme için kullanıldığını göstermektedir. "Bilgi arama" (Information-seeking) olarak adlandırılan üçüncü ve son faktörü ise, Facebook'u çevrimdışı ilişkilerinin bazılarını paylaşan birisi hakkında daha fazla bilgi bulmak için kullanma ile ilgili olan bazı davranışları tanımlamaktadır. Bu faktörden yüksek puanlar alan Facebook'un daha çok sosyal hayatta karşılaşılan birisini araştırmak, sınıftaki akranları ve yakınlarında yaşayan diğer insanlar hakkında daha fazla bilgi edinmek için kullanıldığını göstermektedir (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014).

Başlatma (Initiating) (5 madde)

Sürdürme (Maintaining) (4 madde)

Bilgi arama (Information-seeking) (3 madde)

Puanlama/Değerlendirme: Ölçekten alınan puanların değerlendirilmesi faktör bazında yapılmaktadır. Ölçeğin faktörlerindeki tüm maddeler olumlu olup ters yönde kodlanan madde bulunmamaktadır (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014).

3.3.2.2. Ölçeğin psikometrik özellikleri

Güvenirlilik

İç tutarlılık. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları alt ölçekler için sırasıyla .86, .87, .77 olarak bulunmuştur.

Geçerlik

Yapı geçerliği Ölçeğin yapı geçerliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile incelenmiştir. Elde edilen verilerin faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO ve Bartlett testleri yapılmıştır. Araştırmadaki verilere göre KMO'nun değerinin .83 ve Bartlett testinin anlamlı olduğu bulgularına ulaşılmıştır ($\chi^2=4413.32,45$; $p<.01$). Varimax rotasyon yöntemi kullanılarak temel bileşenler faktör analizi sonucunda, ilk döndürmeyle birlikte ölçeğin orijinal formundaki gibi 3 faktör ortaya çıkmıştır. 13 maddeden ölçeğin faktörlerinde birden fazla yüke sahip olan bir madde ölçekten çıkarılmıştır. Geriye kalan 12 madde toplam varyansın % 69'unu açıklayan öz değeri 1'in üzerinde olan üç faktörlü bir yapı oluşturmuştur. Ölçeğin "Başlatma" (Initiating) olarak adlandırılan ilk faktörü toplam varyansın % 36.72'sini açıklamakta ve faktör yükleri .54 ile .87 arasında değişmektedir. "Sürdürme" (Maintaining) olarak adlandırılan ikinci faktörü toplam varyansın % 18.16'sını açıklamakta ve faktör yükleri .79 ile .89 arasında değişmektedir. "Bilgi arama" (Information-seeking) olarak adlandırılan ikinci ve son faktörü ise toplam varyansın % 13.82'sini açıklamakta ve faktör yükleri .74 ile .87 arasında değişmektedir. Üç faktörlü modelin uyum indeksi değerleri: $\chi^2= 196.75$, $sd= 47$, $RMSEA= .070$, $NFI= .95$, $CFI= .96$, $GFI= .95$, $AGFI= .92$, $TLI= .95$ olarak bulunmuştur (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014).

Güvenirlik

İç tutarlık. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları başlatma faktörü için .80, sürdürme faktörü için .89 ve bilgi arama faktörü için .82 olarak bulunmuştur.

Test-tekrar test. Test-tekrar test yöntemiyle güvenirliği belirlemek için FBSÖ'nün Türkçe uyarlanmış hali 52 kişilik bir araştırma grubuna 2 hafta arayla uygulanmıştır. İki uygulamanın puanları arasındaki Pearson korelasyon katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur ($p < .01$). Bu bulguya göre, uyarlanan ölçekle zamana bağlı olarak kararlı ölçümler yapılabilir. (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014)

Madde Analizi

Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .44 ile .69 arasında değiştiği bulunmuştur.

t testi. Toplam puanlara göre belirlenmiş % 27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t değerlerinin -25.62 ile -8.34 arasında sıralandığı görülmüştür (akt. M.E. Deniz ve diğerleri, 2014).

3.3.3. Akademik erteleme ölçeği

Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin öğrenim yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınavlara hazırlanma, proje hazırlama gibi) 12 olumsuz, 7 olumlu olmak üzere 19 ifadeden oluşmaktadır. Bu ölçekte yer alan ifadelere verilen tepkiler “beni hiç yansıtıyor”, “beni çok az yansıtıyor”, “beni biraz yansıtıyor”, “beni çoğunlukla yansıtıyor”, “beni tamamen yansıtıyor” biçiminde olmak üzere beş basamaklı likert tipinde derecelendirilmektedir (Çakıcı,2003).

3.3.3.1. Ölçeğin teknik özellikleri

Ölçeğin Türü:

Kendini değerlendirme ölçeği. Kağıt kalem testi.

Kimlere Uygulanabileceği:

Lise ve üniversite öğrencileri

Kapsamı:

Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin öğrenim yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınavlara hazırlanma, proje hazırlama gibi) 12 olumsuz, 7 olumlu olmak üzere 19 ifadeden oluşmaktadır. (Çakıcı,2003)

Puanlama/Değerlendirme:

Ölçekten alınan puanların değerlendirilmesi faktör bazında yapılmaktadır. Ölçeğin faktörlerindeki tüm maddeler olumlu olup ters yönde kodlanan madde bulunmamaktadır (Çakıcı,2003).

3.3.3.2.Ölçeğin psikometrik özellikleri

Akademik erteleme ölçeğinin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 1.Faktörü için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .89, 2.Faktörü için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .84'dür. Spearman Brown iki yarım test güvenirliği, 10 maddelik birinci yarım test için .87 , 9 maddelik ikinci yarım test için .86 olmak üzere toplam .85 olarak hesaplanmıştır. Akademik Erteleme Ölçeğinin 65 lise öğrencisine on yedi gün ara ile uygulanmasından hesaplanan test-tekrar korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı 1.Faktör için .80 , 2.Faktör için .82 olarak hesaplanmıştır (Çakıcı,2003).

Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 95, en düşük puan 19'dur. Ölçekten alınan yüksek puan, öğrencilerin akademik ertelemeci olduklarını göstermektedir (Çakıcı,2003).

3.4.İşlem Yolu

Verilerin toplanma işleminde ilk olarak araştırmacı araştırmannın örneklem grubunu oluşturan öğrencilere araştırmannın amacı hakkında bilgilendirme çalışması yapmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Araştırmacı tarafından verilerin toplanması süreci başlangıcında gönüllü öğrencilerin araştırmaya katılmasını istemiştir. Güvenirliği sağlamak amacıyla öğrencilerin ölçeklerin üzerine isim yazmamalarını istemiştir. Veriler öğrencilerden 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Ölçekleri cevaplama süresi yaklaşık 35 dakika sürmüştür.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Ölçekleri öğrencilere uygulandıktan sonra cevap kâğıtlarının genel kontrolleri yapılmış ve 450 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmelerini yapmak amacıyla SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)15.0 for Windows paket programı kullanılmıştır.

Grubun genel yapısına ilişkin bulgular frekans ve yüzde değerleriyle ortaya konulmuştur. Araştırmanın birinci alt problemi olan Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Ölçeklerinde öğrencilerin ne düzeyde olduğunu belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma değerleri kullanılmıştır.

Araştırmanın sonraki dokuz probleminde çalışmanın bağımlı değişkeni olan öğrencilerin akademik erteleme puanlarının sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlerin seçiminde dağılımların normalliği ve değişkenlerin kategori sayısı dikkate alınmıştır. Kategori sayısının iki olduğu durumlarda dağılım normalse bağımsız gruplar t testi, normal değilse mann whitney-u analizi tercih edilmiştir. Kategori sayısının en az üç olduğu durumlarda dağılım normalse ANOVA analizi tercih edilmiş ANOVA analizi sonucunun anlamlı olduğu durumlarda varyansların homojenliği denetlenmiş, tüm varyansların homojen olduğu saptanmış dolayısıyla bu durumlarda farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla scheffe analizi tercih edilmiştir. Kategori sayısının en az üç olduğu ancak dağılımın normal olmadığı durumlarda ise kruskall Wallis analizi tercih edilmiş, analiz sonucu anlamlı çıktığı durumlarda ise farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla mann whitneyu analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın son amacı olan Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizin tercihinde yine dağılımların normalliği aranmış ve dağılımların normal olduğu varsayımından hareketle ($N > 30$ ise) pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda örneklem grubundan toplanan ölçeklerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Bulgular bölümünde önce örneklem grubunun genel yapısını tanıtıcı frekans ve yüzde dağılımlarına kısa açıklamaları ile birlikte yer verilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler araştırmanın amaçları ve bu amaçların sunuluş sırasına göre istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur.

4.1. Grubun Genel Yapısına İlişkin Frekans ve Yüzdeler

Çizelge 4.1: Facebook hesabını kullanma sıklığı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Facebook Kullanma Sıklığı	f	%	%geç	%yığ
Nadiren	133	29.6	29.6	29.6
Ara sıra	161	35.8	35.8	65.3
Sık sık	156	34.7	34.7	100.0

Çizelge 4.1’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 133’ü (%29.6) Facebook hesabını nadiren, 161’i (%35.8) ara sıra, 156’sı (%34.7) ise sık sık kullanmaktadır.

Çizelge 4.2: Facebook hesabını kullanma amacı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Facebook Kullanma Amacı	f	%	%geç	%yığ
Oyun	22	4.9	4.9	4.9
İletişim	254	56.4	56.4	61.3
Başkalarını Takip Etme	138	30.7	30.7	92.0
Başkalarının Beni İzlemesini Sağlama	36	8.0	8.0	100.0

Çizelge 4.2’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 22’si (%4.9) Facebook hesaplarını oyun amacıyla, 254’ü (%56.4) iletişim amacıyla, 138’i (%30.7) başkalarını takip etme amacıyla ve 36’sı (%8) ise başkaları tarafından takip edilmek amacıyla kullanmaktadır.

Çizelge 4.3: Cinsiyet değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Cinsiyet	f	%	%geç	%yığı
Kız	226	50.2	50.2	50.2
Erkek	224	49.8	49.8	100.0

Çizelge 4.3’te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 226’sı (%50.2) kız, 224’ü (%49.8) ise erkektir.

Çizelge 4.4: Lise türü değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Lise Türü	f	%	%geç	%yığı
Anadolu Lisesi	150	33.3	33.3	33.3
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	150	33.3	33.3	66.7
Anadolu İmam Hatip Lisesi	150	33.3	33.3	100.0

Çizelge 4.4’te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrenciler üç lise türünde de eşit oranda dağılmaktadır (%33.3).

Çizelge 4.5: Sınıf değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Sınıf	f	%	%geç	%yığı
9. Sınıf	150	33.3	33.3	33.3
10. Sınıf	149	33.1	33.1	66.4
11. Sınıf	151	33.6	33.6	100.0

Çizelge 4.5'te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 150'si (%33.3) 9. Sınıfta, 149'u (%33.1) 10. Sınıfta ve 151'i (%33.6) ise 11. Sınıfta öğrenim görmektedir.

Çizelge 4.6: Algılanan akademik başarı değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Akademik Başarı	f	%	%geç	%yığı
Düşük	33	7.3	7.3	7.3
Normal	286	63.6	63.6	70.9
İyi	131	29.1	29.1	100.0

Çizelge 4.6'da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 33'ü (%7.3) akademik başarısını düşük olarak, 286'sı (%63.6) normal olarak ve 131'i (%29.1) ise iyi olarak değerlendirmektedir.

Çizelge 4.7: Ebeveynin medeni durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Medeni Durum	f	%	%geç	%yığı
Birlikte	432	96.0	96.0	96.0
Boşanmış	18	4.0	4.0	100.0

Çizelge 4.7'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 432'sinin (%96) ebeveyni birlikte yaşıyor iken; 18'i (%4) ise boşanmıştır.

Çizelge 4.8: Annenin öğrenim durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Anne Öğrenim Durumu	f	%	%geç	%yığı
Okula gitmemiş	49	10.9	10.9	10.9
İlkokul	201	44.7	44.7	55.6
Ortaokul	108	24.0	24.0	79.6
Lise	67	14.9	14.9	94.4
Üniversite ve üstü	25	5.6	5.6	100.0

Çizelge 4.8’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin annelerinin 49’u (%10.9) hiç okula gitmemiş, 201’i (%44.7) ilkokul, 108’i (%24) ortaokul, 67’si (%14.9) lise, 25’i (%5.6) ise üniversite ve üstü öğrenim durumuna sahiptir.

Çizelge 4.9: Babanın öğrenim durumu değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Baba Öğrenim Durumu	f	%	%geç	%yığı
Okula gitmemiş	11	2.4	2.4	2.4
İlkokul	169	37.6	37.6	40.0
Ortaokul	116	25.8	25.8	65.8
Lise	99	22.0	22.0	87.8
Üniversite ve üstü	55	12.2	12.2	100.0

Çizelge 4.9’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babalarının 11’i (%2.4) hiç okula gitmemiş, 169’u (%37.6) ilkokul, 116’sı (%25.8) ortaokul, 99’u (%22) lise, 55’i (%12.2) ise üniversite ve üstü öğrenim durumuna sahiptir.

Çizelge 4.10: Algılanan ekonomik durum değişkeni için frekans ve yüzde değerleri

Ekonomik Durum	f	%	%geç	%yığı
Düşük	54	12.0	12.0	12.0
Orta	289	64.2	64.2	76.2
Yüksek	107	23.8	23.8	100.0

Çizelge 4.10’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 54’ü (%12) ailesinin ekonomik durumunu düşük olarak, 289’u (%64.2) orta olarak ve 107’si (%23.8) ise yüksek olarak algılamaktadır.

4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde örneklemini oluşturan öğrencilerin Facebook bağlanma stratejileri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ve aynı zamanda öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının bazı

değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.2.1. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin facebook bağlanma stratejileri ve akademik erteleme ölçeklerinden aldıkları puanlara ilişkin bulgular

Çizelge 4.11: Öğrencilerin facebook bağlanma stratejileri ve akademik erteleme ölçeklerinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Puan		N	\bar{x}	SS
Facebook Bağlanma Stratejileri	Başlatma	450	11.25	3.87
	Sürdürme	450	12.22	3.80
	Bilgi Arama	450	12.00	3.67
Akademik Erteleme	Toplam puan	450	51.92	13.94

Çizelge 4.11’de görüldüğü üzere araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeğinin *Başlatma* boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x} = 11.25$ standart sapması $SS = 3.87$ olarak; *Sürdürme* boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x} = 12.22$ standart sapması $SS = 3.80$ olarak ve *Bilgi Arama* boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x} = 12.00$ standart sapması ise $SS = 3.67$ olarak hesaplanmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Akademik Erteleme Ölçeği’nden aldıkları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x} = 51.78$ ve standart sapması $SS = 13.57$ olarak hesaplanmıştır.

4.2.2. Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların bazı değişkenlere göre nasıl farklılaştığına ilişkin bulgular

Çizelge 4.12: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Gruplar	f, \bar{x} ve SS Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Akademik Erteleme	Nadiren	133	49.00	13.61	G.Arası	1980.94	2	990.47		
	Ara sıra	161	51.69	13.93	G.İçi	80727.72	447	180.6	5.48	.004
	Sık sık	156	54.25	12.76						

Çizelge 4.12’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda ($F=5.48$; $p<.01$) gurupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi guruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Analiz sonucunda varyansların ($L=1.04$; $p>.05$) homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojen olması nedeniyle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.12.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Nadiren	Ara sıra	-2.689	1.575	0.234
	Sık sık	-5.250	1.586	0.004
Ara sıra	Nadiren	2.689	1.575	0.234
	Sık sık	-2.561	1.510	0.238
Sık sık	Nadiren	5.250	1.586	0.004
	Ara sıra	2.561	1.510	0.238

Çizelge 4.12.1’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının facebook hesabını kullanma sıklığı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın facebook hesabını sık sık kullanan ile facebook hesabını nadiren kullanan arasında facebook hesabını sık sık kullanan lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Yani facebook hesabını sık sık kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, nadiren kullanan öğrencilere göre daha yüksektir.

Çizelge 4.13: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook kullanma amacı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Akademik Erteleme	Oyun	22	218.205	8.575	3	.036
	İletişim	254	213.687			
	Takip Etme	138	234.931			
	Takip Edilme	36	277.153			

Çizelge 4.13'te görüldüğü üzere örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanlarının facebook kullanma amacı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($X^2=8.575$; $p<.05$)

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U analizlerine geçilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.13.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook kullanma amacı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları

Gruplar	Oyun	İletişim	Takip etme	Takip edilme
Oyun	$\bar{x}_{sıra}=218.21$	$p>.05$	$p>.05$	$p>.05$
İletişim		$\bar{x}_{sıra}=213.69$	$p>.05$	$p<.01$
Takip etme			$\bar{x}_{sıra}=234.93$	$p>.05$
Takip edilme				$\bar{x}_{sıra}=277.15$

Çizelge 4.13.1'de görüldüğü üzere, akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların facebook kullanma amacı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda söz konusu farklılık facebook hesabını iletişim amacıyla kullanan öğrenciler ile facebook hesabını takip edilmek amacıyla kullanan öğrenciler arasında grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık, facebook'u takip edilme amacıyla kullanan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Yani facebook'u takip edilme amacıyla kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, facebook hesabını

iletişim amacıyla kullanan öğrencilerden daha yüksektir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.14: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların cinsiyet durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Akademik	Kız	226	49.24	13.49	0.90	-4.054	448	.000
Erteleme	Erkek	224	54.34	13.20	0.88			

Çizelge 4.14'te görüldüğü üzere akademik erteleme ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık erkek öğrenciler lehine anlamlı bulunmuştur ($t=4.054$; $p < .001$). Yani erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Çizelge 4.15: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların lise türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

f, \bar{x} ve ss Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Akademik Erteleme	AL	150	52.81	13.64	G.Arası	1072.80	2	536.40	2.94	.054
	M/TAL	150	49.60	12.04	G.İçi	81635.85	447	182.63		
	AİHL	150	52.94	14.72						

Çizelge 4.15'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=2.94$; $p > .05$).

Çizelge 4.16: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların lise sınıf seviyesi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Akademik Erteleme	9. sınıf	150	48.41	13.81	G.Arası	3068.65	2	1534.32		
	10. sınıf	149	52.15	12.57	G.İçi	79640.01	447	178.17	8.61	.000
	11. sınıf	151	54.77	13.62						

Çizelge 4.16’da görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların lise sınıf seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=8.61$; $p<.001$).

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi guruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Analiz sonucunda varyansların ($L=1.35$; $p>.05$) homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojen olması nedeniyle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.16.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının lise sınıf seviyesi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
9. Sınıf	10. Sınıf	-3.734	1.544	0.055
	11. Sınıf	-6.355	1.539	0.000
10. Sınıf	9. Sınıf	3.734	1.544	0.055
	11. Sınıf	-2.621	1.541	0.237
11. Sınıf	9. Sınıf	6.355	1.539	0.000
	10. Sınıf	2.621	1.541	0.237

Çizelge 4.16.1’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının lise sınıf seviyesi değişkenine göre hangi

gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın 11. Sınıf öğrencileri ile 9. Sınıf öğrencileri arasında 11. Sınıf öğrencileri lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Yani 11. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme puanları, 9. sınıf öğrencilere göre daha yüksektir.

Çizelge 4.17: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların algılanan akademik başarı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akademik Erteleme	Düşük	33	62.42	9.95	G.Arası	10447.40	2	5223.70		
	Normal	286	53.59	12.83	G.İçi	72261.26	447	161.66	32.31	.000
	İyi	131	45.15	13.06						

Çizelge 4.17’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların algılanan akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=3.31$; $p<.001$).

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiştir. Analiz sonucunda varyansların ($L=3.02$; $p>.05$) homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojen olması nedeniyle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.17.1: Akademik erteleme ölçeği puanlarının algılanan akademik başarı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Düşük	Normal	8.830	2.338	0.001
	İyi	17.279	2.476	0.000
Normal	Düşük	-8.830	2.338	0.001
	İyi	8.449	1.341	0.000
İyi	Düşük	-17.279	2.476	0.000
	Normal	-8.449	1.341	0.000

Çizelge 4.17.1’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının algılanan akademik başarı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın akademik başarısını düşük olarak algılayan öğrenciler ile normal algılayanlar arasında başarısını düşük algılayanlar lehine $p < .01$ düzeyinde; akademik başarısını düşük algılayanlar ile başarısını iyi algılayanlar arasında başarısını düşük algılayanlar lehine $p < .001$ düzeyinde ve akademik başarısını normal olarak algılayan öğrenciler ile iyi algılayan öğrenciler arasında normal algılayan öğrenciler lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Yani akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları (düzeyleri), akademik başarısını yüksek algılayan öğrencilerden daha yüksektir

Çizelge 4.18: Akademik erteleme ölçeği puanlarının ebeveynin medeni durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Akademik Ertelme	Birlikte	432	224.61	97031.50	3503.50	-.711	.477
	Boşanmış	18	246.86	4443.50			

Çizelge 4.18’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının ebeveynin medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann

Whitney-U analizi sonucunda gurupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($z=-.71$; $p>.05$).

Çizelge 4.19: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların annenin öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Akademik Erteleme	Okula gitmemiş	49	210.19	16.311	4	.003
	İlkokul	201	209.12			
	Ortaokul	108	225.14			
	Lise	67	258.99			
	Üniversite ve üstü	25	299.02			

Çizelge 4.19’da görüldüğü üzere örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanlarının annenin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda gurupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($X^2=16.31$; $p<.01$)

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi guruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U analizlerine geçilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.19.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların annenin öğrenim durumu değişkenine göre hangi guruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları

Gruplar	Okula gitmemiş	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniver. ve üstü
Okula gitmemiş	$\bar{x}_{sıra}=210.19$	$p>.05$	$p>.05$	$p<.05$	$p<.01$
İlkokul		$\bar{x}_{sıra}=209.12$	$p>.05$	$p<.01$	$p<.01$
Ortaokul			$\bar{x}_{sıra}=225.14$	$p>.05$	$p<.05$
Lise				$\bar{x}_{sıra}=258.99$	$p>.05$
Üniver.ve üstü					$\bar{x}_{sıra}=299.02$

Çizelge 4.19.1’de görüldüğü üzere, akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların annenin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda söz konusu farklılık annesi okula gitmeyenler ile annesi lise mezunu olan öğrenciler arasında annesi lise mezunu olan öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde, annesi okula gitmeyenlerle annesi üniversite ve üstü mezun olanlar arasında annesi üniversite ve üstü bir kurumdan mezun olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; annesi ilkökul mezunu olanlar ile annesi lise mezunu olanlar arasında annesi lise mezunu olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde, annesi ilkökul mezunu olanlar ile annesi üniversite ve üstü mezun olanlar arasında annesi üniversite ve üstü bir kurumdan mezun olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; annesi ortaokul mezunu olanlar ile annesi üniversite ve üstü bir kurumdan mezun olanlar arasında annesi üniversite ve üstü bir kurumdan mezun olanlar öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Yukarıdaki verilerden hareketle annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının da arttığı söylenebilir.

Çizelge 4.20: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların babanın öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan kruskal wallis-h testi sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Akademik Erteleme	Okula gitmemiş	11	268.32	14.11	4	.007
	İlkokul	169	205.59			
	Ortaokul	116	212.26			
	Lise	99	250.63			
	Üniversite ve üstü	55	260.80			

Çizelge 4.20’de görüldüğü üzere örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanlarının babanın öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda gurupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($X^2=14.11$; $p<.01$)

Bu sonucunun ardından farklılıkların hangi guruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U analizlerine geçilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.20.1: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların babanın öğrenim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan mann whitney-u testi sonuçları

Gruplar	Okula gitmemiş	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniver. ve üstü
Okula gitmemiş	$\bar{x}_{sıra}=268.32$	$p>.05$	$p>.05$	$p>.05$	$p>.05$
İlkokul		$\bar{x}_{sıra}=205.59$	$p>.05$	$p<.01$	$p<.01$
Ortaokul			$\bar{x}_{sıra}=212.26$	$p<.05$	$p<.05$
Lise				$\bar{x}_{sıra}=250.63$	$p>.05$
Üniver.ve üstü					$\bar{x}_{sıra}=260.80$

Çizelge 4.20.1’de görüldüğü üzere, akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların babanın öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda söz konusu farklılık babası ilkokul mezunu olanlarla babası lise, üniversite ve üstü kurumlardan mezun olanlar arasında babasının öğrenim durumu lise ve üstü bir kurumdan mezun olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; babası lise ve üstü bir eğitim kurumundan mezun olanlar ile babası ortaokul mezunu olanlar arasında babasının öğrenim durumu lise ve üstü olan öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Yukarıdaki verilerden hareketle babanın eğitim düzeyi arttıkça (hiç okula gitmeyenler hariç) öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının da arttığı söylenebilir.

Çizelge 4.21: Akademik erteleme ölçeğinden alınan puanların algılanan ekonomik durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
	Düşük	54	52.37	14.37	G.Arası	440.23	2	220.11		
Akademik	Orta	289	51.08	13.54	G.İçi	82268.43	447	184.05	1.20	.303
Erteleme	Yüksek	107	53.39	13.21						

Çizelge 4.21’de görüldüğü üzere, örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların algılanan ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=1.20$; $p>.05$).

4.2.3. Facebook bağlanma stratejileri ölçeği puanları ile akademik erteleme ölçeği puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular

Çizelge 4.22: Facebook bağlanma stratejileri ölçeği alt boyutları puanları ile akademik erteleme ölçeği puanları arasındaki ilişkiler

Değişkenler	<i>N</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	
FBS-Başlatma	450	.337	.000	
Akademik Erteleme	FBS-Sürdürme	450	.223	.000
	FBS-Bilgi Arama	450	.116	.014

Çizelge 4.22’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlar ile Akademik Erteleme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda Akademik Erteleme ölçeği puanları ile Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinin alt boyutlarından olan Başlatma ($r:.337$; $p<.001$), Sürdürme ($r:.223$; $p<.001$) ve Bilgi Arama ($r:.116$; $p<.05$) puanları arasındaki ilişki pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Yani öğrencilerin

Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinde Başlatma, Sürdürme ve Bilgi Arama puanları yükseldikçe Akademik Erteleme puanları da yükselmektedir.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç Tartışma

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar yapılarak, bulgular literatürdeki diğer araştırma bulgularına benzerlik ve farklılıklar açısından değerlendirilmiştir.

Andreassen (2012) çalışmasında, Facebook Bağımlılığı ile sorumluluk sahibi olma arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada, öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinde başlatma, sürdürme ve bilgi arama puanları yükseldikçe, Akademik Erteleme puanları da yükselmektedir sonucuna ulaşılmıştır. Andreassen (2012) araştırması ile bu araştırmanın sonucu birbirini destekler niteliktedir.

Akdemir (2013) araştırmasında yapılan korelasyon analizlerinin sonucuna göre, öğrencilerin Facebook tutum ölçeği ile alt boyutları arasında yüksek düzeyde bir korelasyon bulunmuştur. Öğrencilerin Facebook tutumları ile akademik erteleme eğilimleri arasında ise %50.1 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Öğrencilerin Facebook tutumları yükseldikçe, akademik ertelemeleri artmaktadır. Bu çalışmada, öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinde başlatma, sürdürme ve bilgi arama puanları yükseldikçe, Akademik Erteleme puanları da yükselmektedir sonucuna ulaşılmıştır. Akdemir (2013) araştırması ile bu araştırmanın sonucu birbirini destekler niteliktedir.

Vural ve Bat (2010)'ın yaptıkları araştırma sonucunda Öğrencilerin %85.9' unun sosyal ağ (Facebook, Netlog, Myspace, Orkut, Yonja vb.) kullandığı tespit edilmiştir. Yine bu öğrencilerin %82.4' ünün Facebook'ta zaman geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ağ kullanımlarının zaman aralığı incelendiğinde ise %55.2' sinin sosyal ağları her gün, %28.8' inin haftada 3-4 gün bu siteleri kullandıkları görülmüştür. Bu çalışmada Facebook kullanım sıklığını içeren araştırma sorusunda ise öğrencilerin %34.7' sinin Facebook hesabını sık sık kullandığı sonucunda ulaşılmıştır. Facebook ve sosyal ağ kullanım zaman aralığı açısından incelenen Vural

ve Bat (2010)'un çalışması ile bu çalışmadaki verilerin Facebook kullanımı açısından kısmen benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre Facebook kullanma amacına ilişkin öğrencilerin %56.4 'ünün iletişim amaçlı Facebook kullandıkları görülmektedir. Pempek, Yermolayeva ve Calvert (2009), 92 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışmalarında, öğrencilerden bir hafta boyunca günlük Facebook kullanımlarını özetleyen soruları cevaplamaları istemişlerdir. Sonuçlara göre öğrenciler, Facebook'u günlük ortalama 30 dakika kullanmaktadır. Öğrenciler Facebook'ta, bir kişinin bilgiyi yaydığı, diğerlerinin takip ettiği bir stili takip etmektedirler. Öğrenciler Facebook'u bilgi alma konusunda kullanmakta, yeni bilgiler ekleme konusunda ise aktif rol almamaktadırlar. Facebook, en çok sosyal etkileşim için kullanılmaktadır (Akt. Akdemir,2013). İki araştırma karşılaştırıldığında bu çalışmada elde edilen veriler ile Pampek, Yermolayeva ve Calvert (2009)'un çalışmasının Facebook kullanımına ilişkin ortaya çıkan verilerinden iletişim amaçlı Facebook kullanımı ile sosyal etkileşim için Facebook kullanımı maddeleri birbirini destekler niteliktedir.

İletişim amaçlı Facebook kullanımının en yüksek kullanım amacı çıktığı bu çalışmadaki veriler ile Yurtkoru (2009)'un Facebook kullanıcılarının bu sosyal paylaşım ağını daha çok arkadaşları ile iletişime geçmek kullandıklarını ortaya koyan araştırması ile bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Ulus (2010) Facebook kullanım amaçlarını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre Facebook kullanım amaçları şu şekildedir: “Sosyalleşme (Social networking)”, “Duvarına Yazma (Writing on wall)”, “Eğlence (Entertainment)”, “Arkadaşlar Bulma (Searching for friends)” ve “Boş zaman (Free time)”. Bu çalışmada ise Facebook kullanım amacı “oyun, iletişim, başkalarını takip etme, başkalarının beni izlemesini sağlama” maddelerini içermektedir. Facebook kullanım amacı açısından Ulus (2010) çalışmasındaki Facebook kullanım amacı ile bu çalışmadaki Facebook kullanım amacı maddeleri farklılık göstermektedir.

Cheung, Chiu ve Lee (2010) araştırmalarında öğrencilerin Facebook kullanım nedenlerini belirlemek istemişlerdir. Araştırma sonucunda sosyal ağlardaki “biz” kavramını açıklamadaki en güçlü etkenin sosyal olarak var olma ihtiyacı olduğunu ve bu yüzden çoğu insanın arkadaşlarıyla iletişim kurmak ve bir topluluğun üyesi olmak için Facebook kullandıklarını belirlemişlerdir. Bu çalışmanın bulgularına göre ise

Facebook kullanma amacına ilişkin öğrencilerin %56.4'ünün iletişim amaçlı Facebook kullandıkları görülmektedir. Facebook kullanım amaçları açısından karşılaştırılan iki çalışmada da iletişimi içeren kullanım amacı en yüksek madde çıkmıştır.

Belin ve Yıldız (2011)'in, 137 kız, ortaöğretim öğrencisi ile yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı için, Facebook eğlenceyi ifade etmektedir. Bu öğrencileri için boş zaman değerlendirmede en önemli araç Facebook olarak gözlenmektedir. Facebook aynı zamanda öğrencilerin arkadaşları ile iletişime geçme amacına hizmet etmektedir. Aynı zamanda arkadaş edinme amacı ile Facebook kullanan öğrencilerde mevcuttur. Öğrencilerin çoğunluğu profillerinin arkadaşları tarafından gözlemlenmesini önemsememektedir. Bu çalışmanın Facebook kullanma amacına ilişkin verileri incelendiğinde, eğlence ve boş vakit geçirme amacını içeren “oyun” maddesini öğrencilerin %4.9 unun kendisine uygun bulduğunu ifade etmiştir. Yine bu çalışmada elde edilen verilere göre öğrencilerin %8'inin başkalarının kendisini izlemesini sağlama şeklindeki maddeyi yanıtladıkları ve son olarak öğrencilerin %56.4' ünün Facebook'u diğer arkadaşları ile iletişime geçebilmek için kullandıkları görülmüştür. Belin ve Yıldız (2011)'in araştırması ve bu çalışmadaki iletişim amaçlı Facebook kullanım sonuçlarının yüksek çıkması benzerlik göstermektedir. Fakat bu çalışmadaki başkalarının Facebook profilini gözlemesini sağlama maddesi sonuçları açısından iki maddede farklılık göstermektedir. Belin ve Yıldız (2010)'ın çalışmasında bu durum yüksek çıkarken bu çalışmada ise düşük çıkmıştır. İki araştırma Facebook profilimin başkaları tarafından gözlenmesi kısmı açısından farklılık göstermektedir. İki araştırmanın farklılık göstermesinin en büyük nedeni örneklem gurubunun farklı olması olarak gösterilebilir. Farklı örneklem gurupları üzerinde yapılan araştırmalar farklılık göstermektedir.

İlk ve Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook hesabı olması, Facebook kullanma amacı ve Facebook'u hangi sıklıkla kullandığı ile ilgili kişisel bilgileri ortaya çıkarmayı amaçlayan Aksüt, Ateş, Balaban ve Çelikkanat (2012)'in araştırmaları ile bu çalışmadaki Facebook kullanımına ilişkin amaçlar arasında benzerlik görülmektedir. Aksüt, Ateş, Balaban ve Çelikkanat (2012)'in araştırmaları sonucunda orta öğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimleri paylaşmayı tercih etmedikleri saptanmıştır. Bu çalışma sonucuna göre Facebook kullanım amacını içeren

maddelerden “oyun” maddesi öğrencilerin %4.9’ u tarafından tercih edilmiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre en az işaretlenen madde oyundur. Aksüt, Ateş, Balaban ve Çelikkanat (2012)’ın araştırmaları ile bu çalışmada çıkan sonuç öğrencilerin Facebook’u oyun oynama amaçlı kullanma maddesinin düşük çıkması nedeni ile benzerlik göstermektedir.

Ucun (2012) çalışmasında, sosyal ağlardan Facebook’un kullanım nedenlerini ve mesleki bağlamda kullanım nedenlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların Facebook’u, eski ve yeni arkadaşları ile iletişim kurmak şeklinde kullandıklarını belirtmiştir. Bu çalışmanın verileri incelendiğinde ise öğrencilerin %56.4 gibi büyük çoğunluğu Facebook hesabını iletişim amaçlı kullandığını ifade etmiştir. Her iki araştırma Facebook kullanma amacı açısından (iletişim) benzerlik göstermektedir.

Numanoğlu ve Bayır (2012)’nin yaptıkları çalışmada, araştırmalarına katılan 6. sınıfların %34’ünün, 7. Sınıfların %36.4’ünün ve 8. sınıfların %32.3’ünün İnterneti her zaman sohbet amaçlı (Facebook vb.) kullandıkları ortaya çıkmıştır (Akt. Akdemir,2013). Bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde ise öğrencilerin %56.4’ ünün Facebook’u iletişim amaçlı kullandıkları görülmektedir. Bu iki araştırma karşılaştırıldığında Facebook kullanım amacı açısından benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu (2014) tarafından 9-16 yaş grubu çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik yapılan çalışma, Türkiye’nin 3 büyük ilinde 524 çocuk ile yapılan yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan çocukların hepsi Facebook kullanıcısı olduklarını, %99’u da en sık kullandıkları sosyal paylaşım sitesinin Facebook olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların %36’sı sosyal paylaşım sitelerinde geçirdikleri zamanın kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmiş, bu düşüncenin de lisede öğrenim gören öğrencilerde, ilköğretimde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyal paylaşım sitelerinde harcadıkları zamanın kendilerini hangi açılardan olumsuz etkilediği sorusuna ise çocukların % 60.3’ü derslerine yeterince zaman ayıramadığını, % 24.3’ü arkadaşlarına yeterince zaman ayıramadığını, %21.2’si ailesine yeterince zaman ayıramadığını, %16.9’u sosyal paylaşım sitelerinde yaşına uygun olmayan bilgi/içerik ile karşılaştığını, %10.1’i de

gerçek yaşamdaki sosyal etkinliklere yeterince zaman ayıramadığını söylemiştir. Öğrencilerin derslerine zaman ayıramadıklarını belirttikleri madde ile bu çalışmadaki Facebook hesabını sık sık kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, nadiren kullanan öğrencilerden daha yüksektir sonucu ile örtüşmektedir.

Paul, Baker ve Cochran (2012)'nin gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin Facebook'ta harcadıkları zaman ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmadaki verilerin analizi sonucunda Facebook hesabını sık sık kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, nadiren kullanan öğrencilerden daha yüksektir. Facebook'ta harcanan zaman açısından karşılaştırılan bu iki araştırmanın birbiri ile örtüştüğü gözlenmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda Facebook kullanma sıklığı ile Akademik Erteleme arasında ilişkinin incelendiği bir araştırma bulunmamıştır. Bu çalışma bu açıdan literatürde ilk niteliğindedir. Bu çalışmanın sonucunda Facebook'u takip edilme amacıyla kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, Facebook hesabını iletişim amacıyla kullanan öğrencilerden daha yüksektir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Yapılan birçok araştırma sonucunda akademik erteleme nedeni olarak cinsiyetin önemli bir neden olduğu ortaya konmuştur (Balkıs, Duru, Buluş, Duru 2006; Akkaya, 2007; Aydoğan, 2008; Çetin, 2009, Balkıs, 2006). Bu çalışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu çalışma ve Balkıs, Duru, Buluş, Duru (2006); Akkaya, (2007); Aydoğan, (2008); Çetin, (2009), Balkıs, (2006)'ın çalışmalarını destekler niteliktedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yetiştirme tarzları incelendiğinde kız öğrencilerin daha kontrollü yetiştiğini gözlemleyebiliriz. Kızların kontrollü yetiştirilmesi sonucunda ileride akademik erteleme gibi sorunun, daha serbet yetiştirilen erkeklere oranla daha az erteleme davranışı gösterdiklerini söyleyebiliriz.

Ferrari (1992), Kachgal, Hansen ve Nutter, (2001), Onwuegbuzic (2004), Solomon ve Rothblum (1984), yaptıkları araştırma sonucunda akademik erteleme davranışının hiçbir alanı için cinsiyet farkının önemli bir değişkeni olmadığını ortaya koymuşlardır. Yani akademik erteleme ile cinsiyet değişkeninin anlamlı bir ilişkisi olmadığını ortaya koymuşlardır. Fakat bu çalışma sonucunda akademik erteleme

davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Ferrari (1992), Ferrari (2000), Kachgal, Hansen ve Nutter, (2001), Onwuegbuzic (2004), Solomon ve Rothblum (1984) araştırmaları ile bu çalışmadaki akademik erteleme davranışını incelemede cinsiyet değişkeni açısından farklılık göstermektedir. Yapılan iki araştırmanın sonuçlarının farklılık gösterme nedeni öncelikle örneklem gurubunun farklı olması olabilir. Yine katılımcıların yetiştikleri sosyal çevrenin farklı olması nedeni ile cinsiyet eğilimleri farklılık göstermiş olabilir.

Senecal, Koestner ve Valleard (1995), yaptığı araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla erteleme eğilime sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu alışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında Senecal, Koestner ve Valleard (1995) ve bu çalışmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Beswick, Rothblum, Mann, (1988) 245 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada erkek ve kız öğrenciler açısından ise bir farklılık bulunmamıştır (akt: Sarıoğlu,2011). Bu araştırmanın sonuçlarına göre ise akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Beswick, Rothblum, Mann, (1988) araştırmaları ile bu araştırmanın sonucu farklılık göstermektedir. Farklılığın nedeni, araştırma yapılan gurubun yaş gurubunun farklı olması gösterilebilir. Beswick, Rothblum, Mann, (1988) araştırmaları üniversite öğrencilerine uygulanmışken, tez çalışması lise öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin yaş guruplarının farklı olması araştırmanın sonucunu bu denli etkiliyor olabilir.

Haycock, McCarthy, Skay(1998)'ın araştırmasının bir başka sonucunda göre, akademik erteleme ile cinsiyet ve yaşa göre anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu alışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Haycock, McCarthy, Skay(1998) araştırmaları ile bu çalışma sonuçları akademik erteleme ile cinsiyet değişkeni arasında farklılık göstermektedir. Bunun nedeni olarak her iki araştırmada kullanılan örneklem gurubunun farklı olması olarak

gösterilebilir. Haycock, McCarthy, Skay(1998) üniversite öğrencileri örneklemini kullanırken, bu araştırmada lise öğrencileri örneklemini kullanılmıştır.

Barker (1997), yaptığı araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla erteleme eğilime sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında Barker (1997) ve bu araştırmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Jackson (2002), yaptığı araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla erteleme eğilime sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında Jackson (2002) ve bu çalışmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Washington (2004), akademik erteleme davranışını etkileyen cinsiyet değişkenini içerdiği araştırma sonucunda kız öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının erkek öğrencilerinkinden yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Bu araştırma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Washington (2004) araştırması ile bu araştırma cinsiyet değişkeni açısından farklılık göstermektedir (akt. Tanrıkulu, 2013).

Uzun Özer (2005), yaptığı araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla erteleme eğilime sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında, Uzun Özer (2005) ve bu çalışmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Akkaya (2007) tarafından cinsiyet değişkeni, yas değişkeni, akademik başarı değişkeni, mükemmeliyetçilik ve depresyonun akademik erteleme eğilimini hangi derecede yordadığını incelemek amacıyla 368 lisans öğrencisi ile yaptığı araştırma sonucunda akademik erteleme davranışının cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna

ulaşmıştır. Bu araştırma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucu görülmüştür. Buna göre Akkaya (2007)'nin araştırması ile bu çalışmadaki akademik ertelemelerde cinsiyet değişkeni bakımından birbirini destekler niteliktedir.

Aydoğan (2008) tarafından orta öğretim 12. Sınıfa devam eden öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını; benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik inançları bakımından açıklana bilirliliğini incelemek amacıyla yapılan araştırmaya üniversite sınavına hazırlanan 400 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin akademik erteleme davranışları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu çalışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucu görülmüştür. Buna göre Aydoğan (2008)'nin araştırması ile bu araştırma akademik ertelemelerde cinsiyet değişkeni bakımından birbirini destekler niteliktedir.

Çetin (2009), öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarını incelediği çalışmasında erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla akademik erteleme davranışlarını daha çok gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkeklerin kızlara oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Her iki araştırma cinsiyet değişkeni dikkate alınırca birbirini destekler nitelikte sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Evin Akbay (2009), üniversite öğrencileri ile yaptığı bu araştırmasında, erteleme davranışı eğilimi dikkate alındığında, kızlarla erkekler arasında herhangi bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucu görülmüştür. Buna göre Evin Akbay (2009) çalışması ile bu çalışma cinsiyet değişkeni sonucuna göre farklılaşmaktadır. Farklılaşmanın nedeni olarak araştırmanın uygulandığı örneklem grubu en büyük etken olarak gösterilebilir. Akbay (2009) çalışmasını üniversite öğrencilerine uygulamıştır. Bu çalışmada ise lise öğrencileri örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Kandemir (2010), yaptığı araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla erteleme eğilime sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın araştırma sonucunda akademik erteleme davranışı gösterilmesinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ortaya

çıkılmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında Kandemir (2010) ve bu çalışma sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Akdemir (2013) araştırması sonucuna göre okul değişkenine göre yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin akademik ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu çalışmanın sonucunda ise örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların lise türü değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Akdemir (2013) araştırması ile bu çalışma akademik erteleme ve okul türü değişkenine göre sonuçları birbirinden farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçlarının farklılık göstermesinde, örneklem gurubunun sayısının farklı olması gösterilebilir. Aynı zamanda araştırmanın yapıldığı kurumlarının farklı olması da önemli bir ayrıntıdır. Akdemir (2013) araştırmasını ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmışken, bu araştırma lise eğitimine devam eden öğrencilerine yönelik uygulanmıştır.

Yiğit ve Dilmaç (2011) ortaöğretim öğrencilerinin akademik ertelemelerinin okul türü değişkenine göre farklılaşma durumunu incelemek için yaptıkları varyans analizi sonucunda öğrencilerin akademik ertelemelerinin okula göre anlamlı düzeyde farklılaşma gösterdiğini bulmuşlardır. Bu çalışma sonucunda ise örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların lise türüne göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yiğit ve Dilmaç (2011) araştırması ile bu çalışma akademik erteleme ile lise türü değişkeni sonuçları açısından birbirinden farklılık göstermektedir. Bu iki araştırmanın farklı olmasında en önemli etken her iki araştırmadaki örneklem gurubunun farklı olmasıdır. Örneklem gurubunun yapısı değiştikçe araştırma sonuçlarında değişme göstermektedir. Aynı zamanda araştırma katılan bireylerin arasındaki kuşak farklıda burada her iki sonucun farklı çıkmasında önemli bir ayrıntıdır. İki araştırma arasında 4 yıl gibi zaman farkının olması, bu süre zarfında sosyal medya kullanımının ciddi oranda yaygınlaşması ve herkes tarafından kullanılabilir hale gelmesi her iki araştırma sonucunu farklı kılmış olabilir.

Yiğit ve Dilmaç (2011) akademik ertelemenin sınıf değişkenine göre incelendiği araştırmada varyans analizi sonucunda öğrencilerin akademik ertelemeleri ile okumakta oldukları sınıf arasında anlamlı düzeyde farklılaşma saptamamışlardır. Bu çalışma sonucunda ise 11. Sınıf öğrencilerinin akademik erteleme puanları, 9. sınıf öğrencilerinden daha yüksektir sonucuna ulaşılmıştır. Yiğit ve Dilmaç (2011)

araştırması ile bu çalışma sonuçları akademik erteleme konusunda sınıf değişkeni sonuçları bakımından farklılık göstermektedir. İki çalışma sonuçları bakımından farklılık göstermesinde en büyük etken yukarıda da belirtildiği gibi örneklem gurubunun farklı olmasıdır.

Akdemir (2013), yapmış olduğu araştırma sonucunda sınıf değişkenine göre yapılan analizler sonucunda akademik erteleme konusunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu çalışma sonucunda ise 11. Sınıf öğrencilerinin akademik erteleme puanları, 9. sınıf öğrencilerinden daha yüksektir sonucuna ulaşılmıştır. Akdemir (2013) araştırması ile tez araştırması sonuçları akademik erteleme konusunda sınıf değişkeni sonuçları bakımından farklılık göstermektedir. Sınıf değişkenine göre çıkan farklılıklar değerlendirildiğine araştırmaya katılan bireylerin akademik başarı, akademik beklenti yâda geleceğe yönelik amaçları bakımından her iki gurubun yapısının farklılık gösterdiği önemli bir neden olabilir.

Haycock, McCarthy, Skay(1998), erteleme eğilimi ile öz yeterlilik ve anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemek için 141 üniversite öğrencisinin katıldığı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, erteleme eğilimi ile öz yeterlik düzeyi arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda elde edilen verilere göre akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları (düzeyleri), akademik başarısını yüksek algılayan öğrencilerden daha yüksektir sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre Haycock, McCarthy, Skay(1998) araştırmaları ile bu çalışma birbirini destekler niteliktedir.

Yapılan araştırmalara göre bireyin kendisine yönelik olarak düşük özsaygı (Çakıcı, 2003), düşük yeterlilik algısı (Gülebağlan, 2003) akademik erteleme eğiliminde önemli bir nedendir. Kendisinin sürekli olarak olumsuz değerlendiren bireyler günlük eylemlerini başlatma ve sürdürme konusunda sıkıntı yaşayabilirler. Bu çalışma sonucunda elde edilen verilere göre akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları (düzeyleri), akademik başarısını yüksek algılayan öğrencilerden daha yüksektir sonucuna ulaşılmıştır. Yani bu çalışmanın sonuçları ile Çakıcı (2003) ve Gülebağlan (2003) çalışmalarını destekler niteliktedir.

Tanrikulu (2013), yaptığı araştırmada anne baba birliktelik durumunun ergenlerin akademik erteleme puanları üzerinde etkili olmadığı saptanmıştır. Bu çalışma sonucunda örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği

puanlarının, anne ve babalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Tanrıkulu (2013) araştırması ile bu çalışma sonuçları bakımından birbirine paralellik göstermektedir ve birbirini desteklemektedir.

Balkıs (2006) ve Kandemir'in (2010) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma ile Yiğit ve Dilmaç'ın (2011) ortaöğretim öğrencileri üzerindeki çalışmasında anne öğrenim durumunun akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır (akt. Tanrıkulu,2013). Bu çalışma sonucunda annenin eğitim durumu öğrencilerin akademik erteleme puanları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Balkıs (2006), Kandemir'in (2010), Yiğit ve Dilmaç'ın (2011) deki araştırmaları ile bu çalışmadaki veri analizinde çıkan sonuçlar karşılaştırıldığında anne eğitim düzeyi açısından sonuçların birbirini desteklemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonucu ortaya çıkan sonuç literatür araştırmalarında benzeri görülmemiştir. Günümüzde var olan verilerden farklı bir veri olarak ortaya çıkmıştır.

Tanrıkulu (2013), araştırmada ergenlerin akademik erteleme davranışlarının anne öğrenim durumundan etkilendiği sonucu bulunmuştur. Annesi ortaokul mezunu ergenler ile lise ve dengi okullardan mezun olan ergenler, annesinin yüksekokul ve üstü öğrenim gördüğünü ifade eden ergenlerden daha fazla akademik erteleme davranışında bulunmaktadır. Bu çalışma sonucuna göre örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların, annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bulunmuştur. Bu çalışmanın sonucuna göre annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik erteleme puanlarının arttığı söylenebilir. Bu ili araştırma sonuçları bakımından birbirinden farklılık göstermektedir. Farklılığın nedenine baktığımızda Tanrıkulu (2013) çalışmasını ilköğretim öğrencilerine uygulamışken, bu çalışma lise öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin yaş gurupları arasında belirgin farklılığın bulunması araştırmanın sonuçlarını değiştirmiş olabilir. Aynı zamanda annesinin öğrenim durumu düşük olan öğrenciler, imkânlarının kısıtlı olması, sosyal medya araçlarına ulaşımının yetersiz olması gibi nedenler ile akademik erteleme puanları düşük çıkmış olabilir. Bu çalışmada anne eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin anneleri gibi olursa kendi çocuklarına sağlayacakları imkânın az olmasından, ailenin mevcut

durumundan ders olarak daha dikkatli davranması gerektiğini düşünmesinden dolayı sorumluluk hissederek erteleme eğilimini az gösterdiğini söyleyebiliriz.

Balkıs (2006) araştırmasına göre ergenlerin akademik erteleme davranışlarının baba öğrenim durumundan etkilenmediği sonucu bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda ise babanın eğitim düzeyi arttıkça (Hiç okula gitmeyenler hariç) öğrencilerin akademik erteleme puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Balkıs (2006) araştırması ve tez araştırması akademik erteleme davranışının incelenen değişkenlerinden baba öğrenim durumu değişkenleri açısından farklılık göstermektedir.

Kandemir (2010), Yiğit ve Dilmaç (2011) (akt. Tanrıku, (2013)) yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının incelenmesinde kullanmış olduğu değişken babanın öğrenim durumu, anlamlı bulunmamıştır. Tez araştırması sonucunda ise babanın eğitim düzeyi arttıkça (Hiç okula gitmeyenler hariç) öğrencilerin akademik erteleme puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kandemir (2010), Yiğit ve Dilmaç (2011) yapmış olduğu araştırma ve tez araştırması babanın öğrenim durumu sonucu açısından farklılık göstermektedir. (akt. Tanrıku, (2013))

Tanrıku (2013), yapmış olduğu araştırma sonucunda ergenlerin akademik erteleme davranışlarının baba öğrenim durumundan etkilenmediği sonucu bulunmuştur. Tez araştırması sonucunda ise babanın eğitim düzeyi arttıkça (Hiç okula gitmeyenler hariç) öğrencilerin akademik erteleme puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Tanrıku (2013) araştırması ve tez araştırması akademik erteleme davranışının incelenen değişkenlerinden baba öğrenim durumu değişkenleri açısından farklılık göstermektedir. Bu araştırmada çıkan sonuç diğer araştırmalardan son derece farklıdır. Sonucun bu denli farklı çıkmasına sosyo ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarına daha rahat imkân sunmaları ve çocuklarını rahat yetiştirmeleri, çocuklarda sorumluluk duygusunun azalmasına neden olmuş olabilir. Aynı zamanda baba eğitim düzeyi düşük öğrencilerden beklentinin yüksek olması, ailenin başarıya aç olması, babaların bizim gibi eziyet çekmeyin tahsilinizi tamamlayın gibi söylemleri, bireylerin sorumluluk duygularını artırmış olabilir. Bu şekilde akademik erteleme puanları bu öğrencilerin düşmüş olabilir.

Ailenin ortalama aylık gelirinin üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları üzerinde etkili olmadığı sonucunu bulan Kandemir'in (2010) çalışmasıyla bu çalışma paralellik göstermektedir.

Akdoğan (2013), araştırmasına göre akademik erteleme eğilimi ile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışma sonucuna göre örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların, algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna göre Akdoğan (2013) araştırması ile bu çalışma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Tanrikulu(2013), araştırmasına göre akademik erteleme eğilimi ile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışma sonucuna göre örneklem gurubunu oluşturan öğrencilerin akademik erteleme ölçeğinden aldıkları puanların, algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna göre Tanrikulu (2013) araştırması ile bu çalışma sonuçları benzerlik göstermektedir.

5.2. Öneriler

Araştırma bulguları dikkate alınarak, ileride yapılacak araştırmalara yönelik ve yapılabilecek çalışmalara ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır.

5.2.1. İleride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

Aşağıda araştırmada elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Araştırma Başakşehir ilçesinde 3 lise türünde ve 450 öğrenci ile sınırlıdır. Araştırma Başakşehir ilçesinde okul sayısı ve öğrenci sayısı artırılarak örneklem gurubu genişletilebilir.

Araştırma Başakşehir ilçesi ile sınırlı kalmayıp il geneline uygulanabilir.

Araştırmada kullanılan Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeği farklı psikolojik ölçme araçları ile kullanılıp araştırma sonuçları değerlendirilebilir.

Araştırma nitel bir araştırma ve açık uçlu sorular ile edinilen verilerin kapsamı daha da genişletilebilir.

Araştırma sonucunda yapılan analiz sonucunda Facebook hesabını sık sık kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, nadiren kullanan öğrencilere göre daha yüksektir sonucu bulunmuştur. Araştırmacılar bu sonucun nelerden kaynaklandığını irdeleyen ek araştırmalar yapabilir.

Araştırma verileri analiz edildikten sonra Facebook'u takip edilme amacıyla kullanan öğrencilerin akademik erteleme puanları, Facebook hesabını iletişim amacıyla kullanan öğrencilerden daha yüksektir sonucu bulunmuştur. Araştırmacılar aynı örneklem gurubuna bu konu ile ilgili farklı ölçme araçları uygulayıp yeni bir araştırma ile bu çıkan sonucun nedenlerini irdeleyebilirler.

Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı örneklem gurubu üzerine kullanılan ölçeklere ek olarak bu konu ile ilişkili yeni ölçekler uygulanarak bu çıkan sonucun nedenleri yeni bir araştırma ile irdelenebilir.

Araştırma sonuçları analiz edildiğinde, araştırma sonuçlarına göre, lise öğrenci gurupların lise türü bakımından aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır. Araştırmacılar aynı örneklem gurubuna kullanılan ölçeklere ek olarak bu konu ile ilişkili yeni ölçekler uygulanarak bu çıkan sonucun nedenleri yeni bir araştırma ile irdelenebilir.

Bu araştırmaya göre 11. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme puanları, 9. sınıf öğrencilere göre daha yüksektir sonucuna ortaya çıkmıştır. Yapılacak yeni araştırmalar ile bu durumun nedenleri irdelenerek yeni veriler ortaya konulabilir.

Bu araştırma sonucunda akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları (düzeyleri), akademik başarısını yüksek algılayan öğrencilerden daha yüksektir sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin benlik algılarının akademik başarılarına etkilerini irdeleyen nitel yada nicel yeni araştırmalar yapılabilir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde verilerden hareketle annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının da arttığı söylenebilir. Aynı zamanda babanın eğitim düzeyi arttıkça (hiç okula gitmeyenler hariç) öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç oldukça araştırmaya açık ve farklı sonuçlar doğurabilecek nitelikte yeni

araştırmaların önünü açabilecek düzeydedir. Bu verilerden hareketle çıkan bu ilginç ve literatürde nadir görülen bilgiler ile yepyeni farklı araştırmalar ortaya koyulabilir.

Son olarak araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri ölçeğinde Başlatma, Sürdürme ve Bilgi Arama puanları yükseldikçe Akademik Erteleme puanları da yükselmektedir sonucuna ulaşılmıştır. Bu veri dikkate alınarak araştırmacılar tarafından yeni önleyici etkinlikler geliştirilerek, örneklem gurubu üzerinde etkililiği sınanabilir. Yada bu sonucun hangi faktörler sonucunda ortaya çıktığını irdeleyen yeni araştırmalar yapılabilir.

5.2.2. Yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler

Araştırma verileri incelenerek yapılan analiz sonucunda öğrencilerin Facebook kullanma sıklığı ile Akademik Erteleme Davranışları incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda Facebook hesabını sık sık kullanan öğrencilerin, Facebook hesabını nadiren kullanan öğrencilere göre Akademik Erteleme Puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar dikkate alınarak öğrencilerin Facebook'ta uzun süre zaman geçirmeleri akademik yönden onları olumsuz etkilemektedir. Bu durumun önüne geçmek için ebeveynler bu konuda oldukça dikkatli olmalıdır. Öğrenci ile sağlıklı iletişim içerisine girerek baskı yapmadan birey üzerinde kontrollü olmaları gerekir. Onun karşısında değil yanında olduğunu hissettirerek derslerini belli plan ve program dâhilinde yürütmesi gerektiği, Facebook gibi vakit geçirebileceği sosyal medya araçlarının asıl işi olan derslerinin önüne geçmemesi gerektiği konusunda çocuklarını bilinçlendirmeleri gerekmektedir.

Araştırma bulguları sonucunda akademik başarısını düşük algılayan öğrencilerin akademik erteleme puanları, akademik başarısını yüksek algılayan öğrencilere göre daha yüksektir verisi elde edilmiştir. Ebeveynler bu konuda kendine yönelik algısı düşük öğrenciye sahipler ise, akademik erteleme gibi olumsuz durum ile karşılaşmamak için daha dikkatli olmaları gerekmektedir. Bu konuda öğrencinin kendisine yönelik algısının olumsuzdan olumlu hale getirilebilmesi için özgüven geliştirici faaliyetlere çocuklarını yönlendirmeleri gerekmektedir. Çocuklarını sürekli destekleyerek olumlu yanlarını vurgulayarak cesaretlendirmeleri gerekmektedir. Bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapılması fayda sağlayabilir.

Yapılan araştırma sonucunda anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça, öğrencilerin akademik erteleme puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Bu konuda özellikle eğitim düzeyi yüksek anne ve babaların, çocukların olası akademik erteleme riski ile karşılaşmaması için daha dikkatli olmaları gerekmektedir. Tabii eğitim düzeyi düşük anne ve babalarda en az eğitim düzeyi yüksek anne ve babalar kadar dikkatli olmalıdırlar.

Yapılan araştırma sonucunda, öğrencilerin Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeğinde Başlatma, Sürdürme ve Bilgi Arama puanları yükseldikçe Akademik Erteleme Puanları da yükselmektedir. Yani Facebook Bağlanması fazla olan öğrencilerin akademik erteleme davranışı gösterme riskleri o kadar artmaktadır. Bu konuda ebeveynlerin yukarıda da açıklandığı gibi Facebook kullanımı konusunda kesinlikle yapıcı olarak kontrol odağı oluşturmaları gerekmektedir.

Öğrenciler, eğitimciler tarafından aşırı internet kullanımının onlara kısa vadede ne gibi zararlar getireceği konusunda bilinçlendirilmeli. Bu konuda seminer çalışmaları, bireysel görüşme, sınıf rehberlik etkinlikleri, grup rehberliği etkinliklerinin yanında önleyici kamu spotları, kısa film çalışmaları, tiyatrolar çocuklara izlettirilmeli ve izlendikten sonra beyin fırtınası yolu ile değerlendirilerek çocukların özümsemeleri kolaylaştırılmalıdır.

Önleyici çalışmaların başarıya ulaşabilmesi için veli desteğinin sağlanması da oldukça önemlidir. Eğitimciler önleyici çalışmalara velileri de dâhil etmelidir. Veli sürekli olarak çocuğunun durumu ile ilgili bilgilendirilmelidir. Aynı zamanda zararlı sosyal medya kullanımı hakkında veliye eğitici seminer çalışmaları yapılabilir. Zararlı internet kullanımı görüldüğü anda öğrencilere nasıl yaklaşılması gerektiği, önleyici çalışmalarda nelere dikkat edilmesi gerektiği gibi konu başlıkları ile seminer çalışmaları detaylandırılmalıdır. Olası risklerden korumak ve önleyici çalışmalar yapmada velinin üzerine düşen görevler eğitimciler tarafından velilere aktarılmalıdır.

Eğitimciler tüm bu önleyici çalışmaları yaparken kendilerinin de istendik davranışların öğrencilere kazandırılması konusunda iyi bir rol model olmaları gerekir. Eğer çocuğa kazandırılmak istenin aksine bir davranış eğitimcilerde görülürse yapılan çalışmalar tamamı ile boşa gidebilir. Eğitimciler o yüzden istendik yönde davranışları bizzat öğrencilere göstererek rol model görevini üstlenmelidirler.

KAYNAKLAR

- Abalı, O.** (2012). *Ergenlik Dönemi*. 1.Baskı İstanbul: Adeda Yayıncılık.
- Adams, J.F.** (1995). *Ergenliği anlamak*, J.F. Adams (Ed) Ergenliği anlamak (13-47) (Çev. A. Dönmez) B. Onur (Ed.). Ankara: İmge Yayınevi.
- Adams, L.**(1998).“*The Effects Of Birth Order On Procrastination*”, National Undergraduate Research Clearinghouse, 12 Aralık 2014.
<<http://clearinghouse.missouriwestern.edu/manuscripts/14.php>>
- Akdoğan A.** (2013). *Farklı Depresyon Anksiyete Stres Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, Konya
- Akar, E.** (2010). *Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri – Bir Pazarlama İletişimi Kanalı Olarak İşleyişi*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 107-122.
- Akbay, S. E.** (2009). *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik Ve Akademik Yüklenme Stillerinin Rolü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akdemir, N.T.** (2013). *İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Davranışları Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Akkaya, E.** (2007). *Academic procrastination among faculty of education students: the role of gender, age, academic achievement, perfectionism and depression*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Aksüt, M. Ateş, S. Balaban, S. ve Çelikkanat, A.**(2012). *İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine ilişkin tutumları (Facebook örneği)*. Akademik Bilişim Konferansı, içinde Uşak: Uşak Üniversitesi.
- Aktürk, A.O. Çelik, İ. Şahin, İ. ve Deniz, M.E.** (2014). *Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması*. İlköğretim Online, 13(1), 319-333.
- Alloway, T.P. Horton, J. ve Dawson, C.** (2013). *Social networking sites and cognitive abilities: do they make you smarter?* Computers & Education, 63, 10–16.

- Andreassen, C. S.** (2012). *Development of a facebook addiction scale*. Psychological Reports, 110(2), 501-507.
- Atkinson, R.L, Atkinson, R.C. Smith, E.E. Darly, J.B.** (1990). *Introduction To Psychology*. New York: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Aydoğan, D.** (2008). *Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- A Quan-Haase, B Wellman** (2004), *How does the Internet affect social capital*, Social capital and information technology 113, 135-113
- Balkıs, M.** (2006). *Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Düşünme ve Karar Verme Tarzları İle İlişkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Balkıs, M. Duru, E.** (2010) “*Akademik Erteleme Eğilimi, Akademik Başarı İlişkisinde Genel Ve Performans Benlik Saygısının Rolü*” Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 159-170.
- Balkıs, M. Duru, E. Buluş, M. Duru, S.** (2006) “*Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Eğiliminin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*”, Ege Eğitim Dergisi, 7/2, 57-73.
- Batıgün, A. ve Kılıç, N.** (2011). *İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo- Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler*. Türk Psikoloji Dergisi, 26;67
- Barker, B.** (1997). *Girls’ world or anxious times: what’s really happening at school in the gender war?* Educational Review, 49, 221-227.
- Baker, L.R. ve Oswald, D. L.** (2010). *Shyness and online social networking services*. Journal of Social and Personal Relationships, 27(7), 873–889.F
- Bayhan, P.** (1998). *Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi*. Sosyal Hizmet Dergisi, Sayı: 8, 24-30.
- Belin, M. N. ve Yıldız, H.**(2011). *Lise öğrencilerinin Facebook adlı sosyal paylaşım sitesini kullanma amaçları üzerine sosyolojik bir inceleme: Eskişehir örneği*, Sosyoloji Alanı Orta Öğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması, içinde Bursa: Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu.
- Beswick, G. Rothblum, E. D. ve Mann, L.** (1988). *Psychological Antecedents of Student Procrastination*. Australian Psychologist, 23, 207-217. (April 1988).
- Birner, L.** (1993). *Procrastination: Its role in transference and countertransference*. Psychoanalytic Review, 80, 541-558.
- Blunt, A. ve Pychyl, T. A.** (2000). *Task Aversiveness and Procrastination: a Multidimensional Approach to Task Aversiveness Across Stages of Personal Projects*. Personality and Individual Differences, 28, 153-167.

- Bowlby, J.** (1980). *Attachment and Loss: Volume 3 Loss*, New York, Basic Books.
- Bowlby, J.** (1988). *A Secure Base: Parent-Child Attachment And Healthy Human Development*. New York: Basic Books.
- Brownlow, S. Reasinger, R. D.** (2000). *Putting Off Until Tomorrow What is Better Done Today: Academic Procrastination As A Function Of Motivation Toward College Work*. *Journal Of Social Behavior & Personality*, 15/5, 15–35.
- Burns, L. R. Dittmann, K. Nguyen, N.L. ve Mitchelson, J. K.** (2000). *Academic procrastination, perfectionism, and control: Associations with vigilant and avoidant coping*. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 35-46.
- Burka, J. B. Ve Yuen, L. M.** (1983). *Procrastination: Why You Do it, What To Do About it*. New York, Addison-Wessley.
- Canbek, G. ve Sağiroğlu, G.** (2007). *Çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet güvenliği*. *Politeknik Dergisi*, 10(1), 33-39.
- Cansever, G.** (1982). *Klinik Psikolojide Değerlendirme Yöntemleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Cassidy, J.** (2006). *Me Media: How hanging out on the Internet became big business*. 1 Kasım 2014
<http://www.newyorker.com/archive/2006/05/15/060515fa_fact_cassidy>
- Charlebois, K. J.** (2007). *Doing tomorrow what could be done today: an investigation of academic procrastination*. Unpublished Doctoral Dissertation. Boston College Boston, USA.
- Cheung, C. M. K. Chiu P. ve Lee, M. K. O.** (2010). *Online social networks: why do students use Facebook?* *Computers in Human Behavior*, 27(4), 1337-1343.
- Çakıcı, D.Ç.**(2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Çetin, Ş.** (2009). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi(25):1-7
- Deniz, M.E.** (2006) *Ergenlerde Bağlanma Stilleri ile Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-Utanç Arasındaki İlişki*, *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, pp, 89-99.
- Deniz, M. E. Hamarta, E. ve Arı, R.** (2005). *An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students*. *Social Behavior And Personality*, 33 (1), 19-32.
- Ellis, A. ve Knaus, W. J.** (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet Books.

- Evin Akbay, S.** (2009). *Cinsiyetlerine Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik ve Akademik Yükleme Stillerinin rolü.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Ellison, N.B, Steinfield, C. ve Lampe, C.** (2007). *The benefits of Facebook "Friends:" social capital and college students' use of online social network sites.* Journal of Computer-Mediated Communication, 12, 1143-1168.
- Ellison, N.B, Steinfield, C. ve Lampe, C.** (2011). *Connection strategies: social capital implications of Facebook-enabled communication practices.* New Media & Society 13(6), 873-892.
- Emmett, R.** (2004). *Ağustos böceği ile karınca.* (Çev. Sara Çaşkurlu). İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Erikson, E.H.** (1984) *İnsanın Sekiz Çağı* (Çev. B.Üstün ve V. Şar). Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Fee, R. L. Tangney J. P.** (2000) "Procrastination: A Means Of Avoiding Shame Or Guilt?", Journal Of Social Behavior And Personality, 15/5, 167-184.
- Fritzsche, B. A. Young, B. R, Hickson, K. C.**(2003) "Individual Differences in Academic Procrastination Tendency And Writing Success" Personality And Individual Differences 35, 1549–1557
- Ferrari, J. R.** (1992). *Procrastinators and perfect behavior: An exploratory factor analysis of self-presentation, self-awareness, and self-handicapping components.* Journal of Research in Personality, 26, 75-84.
- Ferrari, J. R. Olivette, M. J.** (1993). *Perceptions of parental control and the development of indecision among late adolescent females.* Adolescence, 28, 963-970.
- Ferrari, J. R.** (1994). *Dysfunctional Procrastination and its Relationship with Self Esteem, interpersonal Dependency and Self-Defeating Behaviors.* Personal Individual Differences. 17 (5), 673-679.
- Ferrari, J. R. Johnson, J. L. ve McCown, W. G.** (1995). *Procrastination and Task Avoidance: Theory, Research, and Treatment.* New York: Plenum Press.
- Ferrari, J.R. Keane, S. M, Wolfe R. N, Beck, B. L,** (1998) "The Antecedents And Consequences Ofacademic Excuse Making: Examining Individual Differences In Procrastination", Research In Higher Education, 39/2, 199-215.
- Ferrari, J.R. Scher, S.J.**(2000).*Toward an understanding of academic and nonacademic tasks procrastinated by students: The use of daily logs.*Psychology in Schools, 34, 359 - 366.
- Ferrari, J. R.** (2004). *Trait procrastination in academic setting: an overview of students who engage in task delays.* Counseling the procrastinator in academic settings (s. 19-27). Washington D. C. American Psychological Association.

- Flett, G. L. Blankstein, K. R, Hewwit, P. L. ve Koledin, S. (1992).** *Components of perfectionism and procrastination.* Social Behavior and Personality, 20 (2), 85- 94.
- Gençer, S. (2011).** *Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi.* Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Geçtan, E. (1995).** *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar.* İstanbul: Remzi Kitabevi,11. Basım.
- Günce, G. (1973).** *Çocukta Zihin Gelişimi, Piaget Kuramına Toplu Bir Bakış.* Ankara: Baylan Matbaası.
- Güner, D. (2008).** *“İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Ve Branş Öğretmenlerinin Erteleme Eğilimleri Ve Kaygı Düzeyleri”,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gülebağlan, C, (2003).** *“Öğretmenlerin İşleri Son Ana Erteleme Eğilimlerinin, Mesleki Yeterlilik Alguları, Mesleki Deneyimleri Ve Branşları Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma”,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Hamarta, E. (2004).** *Bağlanma Teorisi.* Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 14(1), 53-66.
- Haycock, L. A. (1993).** *The Cognitive Mediation of Procrastination. An Investigation of The Relationship Between Procrastination and Self Efficiency Beliefs.* Unpublished doct.
- Haycock, L. A., McCarthy, P. ve Skay, C. L. (1998).** *Procrastination in College Students: The Role of Self-Efficacy and Anxiety. Journal of Counseling and Development, 76, 317-324.* oral dissertation, University of Minnesota at Twin Cities.
- Hurlock, E.B. (1987)** *Ergenlikte Beden Gelişimi* (Çev. G. Günce). Ergenlik Psikolojisi (Ed. B. Onur). Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.
- Jackson, C. (2002).** *“Laddishness” as a self- worth protection strategy.* Gender and Education, 14, 37-51.
- Johnston, K. Tanner, M. Lalla, N. ve Kawalski, D. (2013).** *Social capital: thebenefit of Facebook ‘friends’ Behaviour Information Technology, 32(1),24-36.*
- Junco, R. (2012).***The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement.* Computers & Education, 58,162-171.
- Kağan, M. (2009).** *Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışını Açıklayan Değişkenlerin Belirlenmesi.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2), 113-128.

- Karahan T.F. ve Sardoğan M.E.** (2004). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapide Kuramlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N.** (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kachgal, M. M. Hansen, L. S., ve Kevin, N. J.** (2001). *Academic procrastination prevention/intervention strategies and recommendations*. Journal of Developmental Education, 25(1), 14-20.
- Kandemir, M.** (2010). *Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model*. Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Kim, J. ve Lee, J.R.** (2011). *The facebook paths to happiness: effects of the number of facebook friends and self-presentation on subjective well-being*. Cyberpsychology & Behavior, 14(6).
- Knaus, W. J.** (1998). *Do it now! Break the procrastination habit (Second edition)*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Knaus, W.J.** (2000) “*Procrastination, Blame, And Change*” Journal Of Social Behaviour And Personality, 15, 153 – 166.
- Koç, M.** (2003), “*Gelişim ve Din Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi*”, EKEV Akademi Dergisi, 7 (15).
- Kobak, K. ve Biçer, S.** (2008). *Facebook Sosyal Paylaşım Sitesinin Kullanım Nedenleri*. 8th International Education Technology Conference (pp. 567-571), 6-9 Mayıs 2008. Eskişehir, Turkey.
- Konyaloğlu, A. P.** (2002). *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal İlişki Bağlanma Tarzları İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kulaksızoğlu, A.** (2011) *Ergenlik Psikolojisi*. 13. Basım Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Küçük, Ş.** (2012). *Araştırmaya dayalı öğrenme topluluğu modeli ile öğretmen adaylarının öğrenme ortamı olarak facebook kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Lampe, C. Ellison N.B. ve Steinfield, C.** (2008). *Changes in use and perception of Facebook*. Proceedings of the 2008 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work (CSCW'08) (pp. 721-730), San Diego, California, USA.
- Lay, C. H.** (1986). *At last, my research article on procrastination*. Journal of Research in Personality, 20, 474-495.
- Lay, C. ve Silverman, S.** (1996). *Trait Procrastination, Anxiety, and Dilatory Behavior*. Personality and Individual Differences, 21 (1),61-67

- Lenhart, A, Purcell, K, Smith, A. ve Zickuhr, K.**(2010). *Social media and mobile internet use among teens and young adults. Pew Research Center, Pew Internet & American Life Project, 22 Şubat 2013*
- <<http://pewinternet.org/Reports/2010/Social-Media-and-Young-Adults.aspx> >
- Matlin, M.W.** (1995). *Psychology (2nd ed.)*. Fort Worth, TX: Harcourt Brace. Morris
- Mazman,S.G.** (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- McCown, W.** (1986). *An empirical investigation of the behaviors of procrastinators*. Social and Behavioral Science Documents, 16, 1-89.
- Mccown, W. Petzel, T. Rupert, P.** (1987). “*An Experimental Study Of Some Hypothesized Behaviors And Personality Variables Of College Student Procrastinators*”, *Personality And Individual Differences*, 8/6, 781-786
- Meyer, C. L.** (2000). “*Academic Procrastination And Self-Handicapping: Gender Differences in Response To Noncontingent Feedback*”, *Journal Of Social Behavior And Personality*, 15/5, 87-103.
- Milgram, N. A. Sroloff, B. ve Rosenbaum, M.** (1988). *The Procrastination of Everyday Life*. *Journal of Research in Personality*, (22),197-212.
- Morris, W.** (Ed.). (1978). *The American Heritage Dictionary of the English Language*. Boston: Houghton Mifflin.
- Murray, C.** (2008). *Schools and Social Networking: Fear or Education? Synergy Perspectives*, 6(1), 8-12.
- Mussen, P.** (1973) *The Psychological Development of the Child*. New Jersey: Prentice-Hall Inc. Englewood Cliffs.
- Nelsen, J. ve Lott, L.** (2001). *Ergen gençler için pozitif disiplin* (Çeviren: B. Öztürk). İstanbul: Beyaz Yayınları
- Neyzi, O. Ve Günoz, H.** (1989) *Büyüme ve Gelişme Bozuklukları*. *Pediatric 1*. (Ed. O. Neyzi, T. Ertuğrul) Nobel Kitapevi, İstanbul
- Numanoğlu, G. Ve Bayır, Ş.** (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları*. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,10(2), 295-323.
- Onwuegbuzie, Anthony J.** (2004) “*Academic Procrastination And Statistics Anxiety*”, *Assessment & Evaluation in Higher Education* 29/1, 3-19
- Orpen, C.** (1998). *The Causes and Consequences of Academic Procrastination:A Research note*. *Westminster Studies in Education*,21.
- Owens, A. M. ve Newbegin, I.** (2000). *Academic Procrastination Of Adolescents İn English And Mathematics: Gender and Personality Variations*. *Journal of Social Behavior & Personality*, 2000 Special Issue, Vol. 15 Issue 5, 111-125.

- Özatça, A.** (2009) *Ergenlerde Sosyal Ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Adana
- Ulusoy, O.** (2008). *Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Saldırganlık İlişkisi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Papalia, D.E. Olds, S.W. ve Feldman, R.D.** (1998). “*Human Development*”, (7th ed), Boston: McGraw-Hill.
- Parman T** (1997), “*Ergenlik: Bir Giriş Yazısı*”, Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji, (5) Ek Sayı 4: 7-8.
- Piaget, J.** (1988). *Çocukta Dünya Tasarımı*. (Çev. Refia Uğurel - Şermin). İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No: 461
- Polvan, Ö.** (2000). *Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi*, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Paul, J.A, Baker, H.M. ve Cochran, J.D.** (2012). *Effect of online social networking on student academic performance*. Computers in Human Behavior, 28, 2117–2127.
- Pempek, T.A. Yermolayeva, Y.A. ve Calvert, S.L.** (2009). *College students' social networking experiences on Facebook*. Journal of Applied Developmental Psychology, 30, 227–238.
- Prohaska, V. Morill, P. Atilas, I. ve Perez, A.** (2001). *Academic procrastination by nontraditional students*. Journal of Social Behavior & Personality, 16(1), 125-134.
- Prohaska, V. Morrill, P. Atilas, I. ve Perez, A.**(2000). *Academic procrastination by nontraditional Students*. Journal of Social Behavior & Personality, 15 (5), 125- 135
- Pychyl, T. A, Lee, J. M. Thibodeau, R. Blunt, A.** (2001). “*Five Days Emotion:An Experience Sampling Study Of Undergraduate Student Procrastination*” Journal Of Social Behavior And Personality,16/1, 239-255.
- Pychyl, T. A. Morin, R. W. ve Salmon, B. R.** (2000). *Procrastination and the planning fallacy: An examination of the study habits of university students*. Journal of Social Behavior and Personality, 15(5), 135-152.
- Raghavendra, P. Wood, D. Newman, L. ve Lawry, J.** (2012). *Why aren't you on Facebook? patterns and experiences of using the internet among young people with physical disabilities*. Technology and Disability, 24 (2012), 149–162.
- Saddler Ve Buley,** (1999).“*Predictors Of Academic Procrastination In College Students*” Psychology Reports, 84, 686-688.

- Saka, N.** (1984). *Somatik Gelişme, Gelişim Nörolojisi* (Ed. S. Apak). İ.Ü. Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul.
- Sarioğlu, A.F.** (2011). *Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi İle Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Scher, J.S. ve Osterman, N.M.** (2002). *Procrastination, Conscientiousness, Anxiety, And Goals: Exploring The Measurement and Correlates of Procrastination Among School-Aged Children*. *Psychology in the Schools*, 39 (4), 385-398.
- Schouwenburg, H.C.** (1992). "Procrastinators And Fear Failure: An Exploration Of Reasons For Procrastination" *European Journal Of Personality*, 6/3, 225-236
- Senecal, C. Koestner, R. ve Vallerand, J.** (1995). *Self-Regulation and Academic Procrastination*, *The Journal of Social Psychology*, 135 (5), 607-619.
- Senecal, C. Lavoie, K. Koestner, R.** (1997). *Trait and situational factors in procrastination: An interaction model*. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12, 889-903
- Smith, A.** (1979). *İnsan Yapısı ve Yaşamı* (Çev. E. Onur) İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Solomon, L. J, ve Rothblum, E. D.** (1984). *Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates*. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Sprinthall, R.C. ve Sprinthall, N.A.** (1977). *Educational Psychology*. California: Addison Wesley Publishing Company.
- Spock, B.**(1971). *Decent and Indecent, Our Personal And Political Behavior*, Greenwich, CT: Fawcett Publications.
- Tanrikulu, M.** (2013). *Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışlarıyla Benlik Saygılarının İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İzmir.
- Tice, D. M, Baumeister, R. F.** (1997). *Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health: The costs and benefits of dawdling*. *Psychological Science*. 8, 454-458.
- TÜBA – UNFPA** Nüfus ve Kalkınma Stratejileri Alt Programı, *Türkiye Bilimler Akademisi Raporları*. "Ergen ve Ruhsal Sorunları - Durum Saptama Çalışması" (Sayı:4), Ankara, 20. 2004.
- Onwuegbuzie, Anthony J.** (2000). "Academic Procrastinators And Perfectionistic Tendencies Among Graduate Students", *Journal Of Social Behavior And Personality*, 15/5, 103-110

- Owens, Anthony M. Newbegin, I.** (2000). “*Academic Procrastination Of Adolescents in English And Mathematics: Gender And Personality Variations*” Journal Of Social Behavior And Personality, 15/5, 111-125
- Özer, B. U.** (2005). *Academic procrastination: Prevalance, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ucun, K.** (2012). *Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal ağlardan Facebook’u genel ve mesleki eğitimde kullanım amaçları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu** (t.y.). *Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırması raporu.* 09 Kasım 2014
- <<http://www.internetkurulu.org/tr/Raporlar.aspx> >
- Ulus, Y.** (2010). *Determinant factors of time spent on Facebook: Brand community engagement and usage types,* Journal of Yasar University, 18(5),2949-2957.
- Wallerstein, Harvey.** (1981) *The Penguin Dictionary of Psychology.*
- Washington, Jene A.** (2004) “*The relationship between procrastination and depression among graduate and professional students across academic programs: Implications for counseling*” Unpublished Doctoral Dissertation., Ed.D., Texas Southern University, 2004
- Worsley, P.** (1980) *Introducing Sociology.* Penguin Book, New York. 625 Madison Avenue, New York.
- Varış, F.** (1963). *Ergenin Gelişimi.* Özgü Yayıncılık, İstanbul.
- Voltan, Acar, N.** (2004). *Ne Kadar Farkındayım? Gestalt Terapi.* Ankara: Babil Yayıncılık.
- Vural, Z. B.A. ve Bat, M.** (2010). *Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine yönelik bir araştırma.* Journal of Yaşar University,20(5), 3348-3382.
- Wesley, J.** (1994). *Effects of ability, high school achievement, and personality behavior on college performance.* Educational and Psychological Measurement, 54, 404 – 408
- Yaakub, N.F.** (2000). “*Procrastination Among Students in Institutes Of Higher Learning: Challenges For K-Economy The School Of Languages And Scientific Thinking*”, University Utara Malaysia, 12 Aralık 2014
- <<http://mahdzan.com/papers/procrastinate/> >
- Yavuz, H.** (1986). *Ergenlik Çağında Gelişmeyi Etkileyen Güçler.* B.Ü. Yayınları, İstanbul
- Yavuzer, H.** (1993). *Ana-baba ve çocuk.* 6. Basım. Remzi Kitabevi, 262 s. İstanbul.

- Yavuzer, H.** (2000). *Çocuk Eğitimi El kitabı*. 4. Basım. Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yazgan, B. Ve Yerlikaya, E.**(2008). *Kişilik Kuramları*. 1.Baskı Ankara: Pagem Akademi Yayıncılık
- Yazgan, B. Bilgin, M. Ve Atıcı, M.** (2008). *Gelişim Psikolojisi Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Pagem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, M.** (2007). “*Şiddete Başvuran ve Başvurmayan grenlerin Yalnızlık Düzeyleri ve Akran Baskısı Düzeyleri ve Akran Baskısı Düzeyleri Açısından İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yiğit ve Dilmaç** (2011). *Ortaöğretimde Öğrencilerinin Sahip Oldukları İnsani Değerler İle Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:2011, Sayı:31
- Yorulmaz, A.** (2003). *Erteleme davranışının çeşitli psikolojik değişkenler açısından incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Yörükoğlu, A.** (1985). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Eğitimi ve Ruhsal Sorunları*, Ankara: Türkiye İş Bankası, Birinci Baskı, Tisa Matbaacılık.
- Yurtkoru, E. S.**(2009). *Sosyal ağ kullanımını etkileyen unsurların istatistiksel modellenmesi: facebook üzerine bir uygulama*. 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, içinde Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Zeytinoğlu, S.** (1987). *Piaget: Zihinsel Gelişim Kuramı* (Yay. B. Onur). Ergenlik Psikolojisi, Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Quan, H. ve Barry W.** (2004). *Social capital and information technology*. 135-113, Massachusetts Institute of Technology Press, 1 Kasım 2014
- <<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/491/5805.pdf>>

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Arkadaşlar;

Aşağıda size ve ailenize ait bilgiler yer almaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyup sizi en iyi tanımlayan seçeneği (x) şekildeki gibi, içtenlikle cevaplayınız.

Bilimsel çalışmanın amacına ulaşabilmesi için içtenlikle vermiş olduğunuz yanıtlar için şimdiden teşekkür ederim.

Facebook Hesabınız Var mı?

Evet Hayır

Facebook hesabınızı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

Nadiren Ara sıra Sık Sık

Facebook hesabınızı ne amaçla kullanıyorsunuz?

Oyun İletişim Başkalarını Takip Etme Başkalarının Beni İzlemesini Sağlama

Cinsiyetiniz Nedir?

Kız Erkek

Hangi lise türünde öğrenim görüyorsunuz?

Anadolu Lisesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Anadolu İmam Hatip Lisesi()

Bulduğunuz lise türünde kaçınıcı sınıf öğrencisiniz?

9 10 11

Akademik başarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Düşük Normal İyi

Anne ve Babanız birlikte mi yaşıyor?

Evet (Birlikte yaşıyorlar) Hayır (Boşandılar)

Anne-babanızın en son mezun olduğu okul türü nedir?

	Annemiz	Babanız
Hiç okula gitmemiş	()	()
İlkokul	()	()
Ortaokul	()	()
Lise	()	()
Üniversite	()	()
Lisansüstü	()	()

Ailenizin ekonomik durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

() Düşük () Orta () Yüksek

Ek 2: Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği

Daha önce hiç tanışmadığımız veya yüz yüze görüşmediğiniz okulunuzdaki birisini düşünün. Aşağıdaki ifadeler size ne derece uygundur?	Hiç uygun	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Oldukça
1. Onun Facebook profiline göz atmak.					
2. Onunla Facebook'u veya Facebook bilgilerini kullanarak irtibata geçmek.					
3. Onu Facebook'a arkadaş olarak eklemek.					
4. Onunla yüz yüze tanışmak.					

Size tanıdık gelen, çevrenizde yaşayan ve daha önce hiç konuşmadığımız birisini düşünün. Aşağıdaki ifadeler size ne derece uygundur?	Hiç uygun değil	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Oldukça uygun
5. Onun Facebook profiline göz atmak.					
6. Onunla Facebook'u veya Facebook bilgilerini kullanarak irtibata geçmek.					
7. Onu Facebook'a arkadaş olarak eklemek.					
8. Onunla yüz yüze konuşmak.					
Aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz.	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle
9. Facebook'u yeni insanlarla tanışmak için kullanırım.					
10. Facebook'u gerçekte tanıdığım birisini araştırmak için kullanırım.					
11. Facebook'u sınıf arkadaşlarım hakkında daha fazla bilgi edinmek için kullanırım.					
12. Facebook'u yakınimdaki insanlar hakkında daha fazla bilgi edinmek için kullanırım.					

Ölçek için iletişim adresi: aoakturk@konya.edu.tr

Ek 3: Akademik Erteleme Ölçeği

Bu ölçeğin amacı sizin ders çalışma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığını aşağıdaki ölçekten yararlanarak maddelerin yanındaki sayıların üzerine (X) işareti koyarak belirleyiniz.

- 1.Beni hiç yansıtmıyor 2.Beni çok az yansıtıyor 3.Beni biraz yansıtıyor
4.Beni çoğunlukla yansıtıyor 5.Beni tamamen yansıtıyor

1	Derslerimi düzenli olarak çalışırım.T	(1) (2) (3) (4) (5)
2	Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm.	(1) (2) (3) (4) (5)
3	Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı bırakırım.	(1) (2) (3) (4) (5)
4	Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanın kalır.T	(1) (2) (3) (4) (5)
5	Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir.	(1) (2) (3) (4) (5)
6	Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım.	(1) (2) (3) (4) (5)
7	Derslere hazırlanarak gelirim. T	(1) (2) (3) (4) (5)
8	Sıkıcı ders çalışmayı son ana bırakırım.	(1) (2) (3) (4) (5)
9	Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim. T	(1) (2) (3) (4) (5)
10	Ders çalışırken bir şey yapmak,birisiyle konuşmak,çay ya da kahve içmek vb.için sık sık ara veririm.	(1) (2) (3) (4) (5)
11	Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim. T	(1) (2) (3) (4) (5)
12	Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği belli olmayan başka işlerle uğraştığım olur.	(1) (2) (3) (4) (5)
13	Kendime bir ders çalışma programı hazırlamış olsam ona uyarım.T	(1) (2) (3) (4) (5)
14	Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.	(1) (2) (3) (4) (5)
15	Çalışmayı son bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur.	(1) (2) (3) (4) (5)
16	Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem.	(1) (2) (3) (4) (5)
17	Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum.T	(1) (2) (3) (4) (5)
18	Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım.	(1) (2) (3) (4) (5)
19	Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir daha ki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.	(1) (2) (3) (4) (5)

Ek 4: Anket İzni (Başakşehir Kaymakamlığı)

T.C.
BAŞAKŞEHİR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 32150403/903/4905092
Konu: Abdullah Ensar UZUN

30/10/2014

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
BAŞAKŞEHİR

İlgi : Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünün 22/09/2014 tarihli ve 675 sayılı yazısı.

Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünün ilgi yazısında; Okulun Rehberlik Öğretmeni T.C, 48346450622 nolu Abdullah Ensar UZUN'un 9. 10 ve 11. Sınıf öğrencilerine yönelik "Farklı Liselere devam eden ergenlerin Facebook'a Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması yapmak istediği belirtilmiş olup dilekçe ve bilgileri ilişikte sunulmuştur.

Söz konusu okulun Rehberlik Öğretmeni Abdullah Ensar UZUN'un 9. 10 ve 11. Sınıf öğrencilerine yönelik "Farklı Liselere devam eden ergenlerin Facebook'a Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Ramazan YILMAZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
... /10/2014

Kazım TEKİN
Başakşehir Kaymakamı

İRTİBAT ADRESİ: İ.B.B. Şair Erdem BAYAZIT İlköğretim Okulu Binası 2. Etap 418. sokak Başakşehir/İSTANBUL
e. posta:basaksehir34@gov.tr. Tel:0212-488.48.80-81 Faks:0212-488.48.82

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6d97-76ad-3a5c-b1fc-a798 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 5: Anket İzni (Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği)

07.03.2016

Outlook.com - aensaruzun@msn.com

Yeni Yanıtla Sil Arşivle Gereksiz Süpür Şuraya taşı: Kat

Ensar Uzun

E-postada ara

Klasörler

Gelen kutusu 5

Gereksiz

Taslaqlar

Gönderilmiş

Silinmiş

Yeni klasör

Re: Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği

fcss.doc

[Zip olarak indir](#) [OneDrive'a kaydet](#)

Merhaba Ensar,

Ölçek ile ilgili bilgileri ekli dosyada gönderiyorum.
İyi Çalışmalar

----- Orjinal Mesaj -----

Kimden: "Ensar Uzun" <aensaruzun@msn.com>

Kime: aoakturk@konya.edu.tr

Gönderilenler: 18 Eylül Perşembe 2014 8:20:15

Konu: Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği

Ahmet Oğuz Hocam Merhabalar, Nasılsınız?

Ben Mehmet Engin Deniz Hocamın Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Tez çalışmamda "Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği"ni kullanmak istiyorum. Ölçeği ve değerlendirilmesini bana gönderebilerseniz çok mutlu olurum.

Yardımanız için şimdiden teşekkür ederim. İyi çalışmalar hocam.

© 2016 Microsoft Koşullar Gizlilik ve tanımlama bilgileri Geliştiriciler Türkçe

https://cd128.mail.live.com/?id=cmj0waeiw_5BGSKAAZMF9BA2&id=flinbox&paid=cmj-NLSa2r6BGAZr8y57L.Slg2&pat=2015-01-29T19%3A41%3A47.363Z&pat=2&pid=4

1/1

Ek 6: Anket İzni (Akdemik Erteleme Ölçeği)

07.03.2016

Outlook.com - aensaruzun@msn.com

Yeni Yanıtla Sil Arşivle Gereksiz Süpür Şuraya taşı: Kat

Ensar Uzun

E-postada ara

Re: Akademik Erteleme Ölçeği

Klasörler

Gelen kutusu 5

Gereksiz

Tasaklar

Gönderilmiş

Silinmiş

[Yeni klasör](#)

Deniz Çakıcı (denizcigdemcakici@gmail.com) [Kişilere ekle](#) 02.03.2016

Kime: Ensar Uzun

Merhaba , çalışmanızda tarafımdan geliştirilen ölçeği kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

2 Mart 2016 Çarşamba tarihinde, Ensar Uzun <aensaruzun@msn.com> yazdı:

Deniz Çiğdem Hanım Merhabalar.

İstanbul Aydın Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Tez çalışmamda eğer sizde uygun görürseniz "Akademik Erteleme Ölçeğini" kullanmak istiyorum. İzin konusunda bana yardımcı olursanız çok mutlu olurum. Yardımlarınız için şimdiden çok teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

© 2016 Microsoft Koşullar Gizlilik ve tanımlama bilgileri Geliştiriciler Türkçe

https://cd1128.mail.live.com/?id=cmVQAvG_gRGOOAAjleSi1g2&id=flinbox

1/1

Ek 7: İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul Onayı

Document Date and Number: 02/04/2016-1862

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044-1862
Konu : Abdullah Ensar UZUN Etik Kurul Onay

02/04/2016

Sayın Abdullah Ensar UZUN

Enstitümüz Y1312.270055 numaralı Psikoloji Ana Bilim Dalı Psikoloji yüksek lisans programı öğrencilerinden Abdullah Ensar UZUN' un "FARKLI LİSELERE DEVAM EDEN ERGENLERİN, FACEBOOK BAĞLANMA STRATEJİLERİ VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması gereği "Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği" , "Akademik Erteleme Ölçeği" ve "Kişisel Bilgiler Formu" ile ilgili anketleri 21.03.2015 tarih ve 2016/05 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Çiğdem ÖZARI
Müdür Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/en/Vision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEL540UE>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Kültüçkekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: Canan TOPDEMİR
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Ad – Soyad : Abdullah Ensar UZUN

Doğum Tarihi ve Yeri : 18.07.1988 ve Konya

E- posta : aensaruzun_@msn.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Önlisans** : 2011, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi
- **Lisans** : 2012, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik
- **Yüksek Lisans:** 2016, İstanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Psikoloji

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

Mesleki Deneyim:

- Komyapı İnşaat, Şantiye Görevlisi, 2006-2009
- Milli Eğitim Bakanlığı, Psikolojik Danışman, 2012 – Halen

Ödüller:

- Başakşehir Kaymakamlığı, Başarı Belgesi, 2015
- Türkiye Yeşilay Cemiyeti, Yüksek Lisans Tez Araştırma Bursu, 2015